



การประเมินผลนโยบายยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร

วิทยานิพนธ์
ของ
ชัยวัฒน์ จุวรรณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
กุมภาพันธ์ 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การประเมินผลนโยบายบายัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร

วิทยานิพนธ์
ของ
ชัยวัฒน์ จุวรรณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
กุมภาพันธ์ 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

EVALUATION OF STATE WELFARE CARD POLICY IN MUEANG SAKON NAKHON
DISTRICT SAKON NAKHON PROVINCE

By
CHAIWAT CHUWAN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
The Master of Public Administration Degree in Public Administration
at Sakon Nakhon Rajabhat University

February 2021

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University



ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ ชัยวัฒน์ จุวรรณ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิธิ การสมมติ) และผู้ทรงคุณวุฒิ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล) ประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์โธสง) แต่งตั้งเพิ่มเติม (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น) กรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

..... กรรมการสอบ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร) แต่งตั้งเพิ่มเติม

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร)
ประธานหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 25 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างดี ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือ เป็นอย่างดีจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล ประธานกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ กรุณาแนะนำ เสนอแนะ และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอด มาตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบ ขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล คณบดีคณะวิทยาการ จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง กรรมการบริหารหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิธิ การสมมติ อาจารย์ประจำ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร ภาควิชาสังคมศาสตร์และพลศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ นางสาวภัทรียา คะอังกู ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสวัสดิ์การสังคม เทศบาลนครสกลนคร จังหวัดสกลนคร และนางจิรา บุญบรรจง ตำแหน่ง พัฒนาการอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ตลอดจนเป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการเสนอแนวทางการพัฒนาวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณ จ.ส.อ.คำนึ่ง พรหมพิมพ์ นายอำเภอพังโคน นายวีระ ฤกษ์วาณิชกุล นายอำเภอเมืองสกลนคร ผู้จัดการร้านค้าร้านค้าประชารัฐในเขต พื้นที่อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ตลอดจนประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณนายทองมิน จุวรรณ บิดา และนางสาววรรชัย กวนทาลา มารดา ที่ได้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านทั้งคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีอุปการะคุณที่ได้อบรมสั่งสอนและสนับสนุนการศึกษาของข้าพเจ้าตั้งแต่ ต้นจนถึงปัจจุบัน

ชัยวัฒน์ จุวรรณ

ชื่อเรื่อง	การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
ผู้วิจัย	ชัยวัฒน์ จุวรรณ
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชชาติชัย อุดมกิจมงคล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ละมัย รมเย็น
ปริญญา	ร.บ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินระดับผลการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ ในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับผลการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลลัพธ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 396 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามและสถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบที (t-test) ชนิด Independent Samples และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. กลุ่มตัวอย่าง เป็นประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 396 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 มีสถานภาพสมรส จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 64.40 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73.70 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 217 คน

คิดเป็นร้อยละ 54.80 และมีรายได้ 30,001-100,000 บาท/ปี จำนวน 208 คน
คิดเป็นร้อยละ 52.50 ตามลำดับ

2. การประเมินผลนโยบายบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ ด้านบริบท ($\bar{X} = 4.04$) และด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นการปฏิเสธสมมุติฐานที่ว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้มีบัตรที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

4. แนวทางการพัฒนาการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านบริบท ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจถึงสิทธิ์ที่ตนจะได้รับ และควรพัฒนาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตให้ทั่วถึง ด้านปัจจัยนำเข้า ควรมีการยกเลิกสิทธิ์สวัสดิการและยอดเงินคงเหลือให้ไปสมทบในเดือนถัดไปได้ ด้านกระบวนการ ควรเชิญชวนร้านค้าภายในชุมชนให้เข้าร่วมโครงการเป็นร้านธงฟ้า และด้านผลลัพธ์ ควรขยายขอบเขตสวัสดิการภายในบัตรให้กว้างขวางออกไป

คำสำคัญ: การประเมินผลนโยบาย บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

TITLE	Evaluation of State Welfare Card Policy in Mueang Sakon Nakhon District Sakon Nakhon Province
AUTHOR	Chaiwat Chuwan
ADVISORS	Asst. Prof. Dr. Chardchai Udomkijmongkol Asst. Prof. Dr. Lamai Romyen
DEGREE	M.P.A. (Public Administration)
INSTITUTION	Sakon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2021

ABSTRACT

The purposes of this study included the following: 1) to evaluate the level of performing the State Welfare Card Policy, Mueang Sakon Nakhon District, Sakon Nakhon Province regarding the respects of context, input factors, process, and productivity, 2) to compare the level of performing the State Welfare Card Policy, Mueang Sakon Nakhon District, Sakon Nakhon Province regarding the respects of context, input factors, process, and productivity on the basis of personal traits, 3) to explore and gain guidelines on developing the performance of the State Welfare Card Policy, Mueang Sakon Nakhon District, Sakon Nakhon Province regarding the respects of context, input factors, process, and productivity. Obtained through stratified random sampling, the samples consisted of 396 Mueang Sakon Nakhon District, Sakon Nakhon Province citizens who carried the State Welfare Cards. A questionnaire was employed for data collection and statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t –test (Independent Samples), and One–way ANOVA.

The study revealed these results:

1. Of all samples–396 citizens who carried the State Welfare Cards of Mueang Sakon Nakhon District, Sakon Nakhon Province, it was found that most of them–214 persons or 54% of all card holders were males; 121 persons or 30.60% of all card holders were 41–50 years old; 255 persons or 64.40% of all card holders

were married; 292 persons or 73.70% of all card holders had been educated under the levels which were lower than bachelor's degrees; 217 persons or 54.80% of all card holders were common workers or unspecified/general employees; and 208 persons or 52.50% of all card holders earned 30,001–100,000 baht a year, respectively.

2. The performance of the State Welfare Card Policy, Mueang Sakon Nakhon District, Sakon Nakhon Province, as a whole, was at the high level ($\bar{X} = 4.08$). Contemplating each aspect/element, three respects were evaluated and ranked from the highest to the least as follows: the productivity gained the highest mean ($\bar{X} = 4.26$); the context gained the second highest mean ($\bar{X} = 4.04$); and the input factors contained the third highest mean ($\bar{X} = 4.00$).

3. Comparing the evaluation of performing the State Welfare Card Policy, Mueang Sakon Nakhon District, Sakon Nakhon Province on the basis of the card holders' personal traits, it was indicated that there was no statistically significant difference at .05 level. Thus, the hypothesis that there would be different opinions on the performance of the State Welfare Card Policy, Mueang Sakon Nakhon District, Sakon Nakhon Province among the card holders whose personal traits differed was rejected.

4. These guidelines were suggested for developing the performance of the State Welfare Card Policy, Mueang Sakon Nakhon District, Sakon Nakhon Province: regarding the context element/respect, the people should be informed and publicized to know about their rights and the internet network should be accessible and available for all; about the input factors, the monthly allowance right and its remaining amount should be permissible to be transferred to spend or include into the amount given in the following month; of the process, the shops or stores in the community should be persuaded to take part in the Project of Blue Flag Shops/Stores; about the productivity, the scope of the welfare benefits implemented in the State Welfare Card Policy should be extended.

Keywords: Policy evaluation, State Welfare Card

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	3
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ	10
แนวคิดการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	40
แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	50
บริบททั่วไปในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร	75
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	76
3 วิธีดำเนินการวิจัย	92
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	92
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	95
การเก็บรวบรวมข้อมูล	98
การวิเคราะห์ข้อมูล	99

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	100
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	103
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	103
	การวิเคราะห์ข้อมูล	104
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	104
	ตอนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	105
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ระดับการประเมินผลนโยบาย บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร .	107
	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐใน เขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร	119
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	136
	สรุปผลการวิจัย	136
	อภิปรายผลการวิจัย	139
	ข้อเสนอแนะการวิจัย	141
	บรรณานุกรม	144

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก	151
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	152
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ	171
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	174
ภาคผนวก ง ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ	182
ภาคผนวก จ ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายด้านและค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ	186
ภาคผนวก ช ภาพการสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ และผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อหาแนวทางพัฒนา	189
ประวัติย่อของผู้วิจัย	195

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	มิติด้านกระบวนการ: ช่วงระดับความสำเร็จสู่ระดับความล้มเหลว	46
2	มิติด้านแผนงาน/โครงการ: ช่วงระดับความสำเร็จสู่ระดับความล้มเหลว	48
3	โครงการหลัก	61
4	มาตรการเสริม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	63
5	มาตรการเสริม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	64
6	มาตรการเสริม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563	66
7	มาตรการเสริม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564	66
8	ต้นทุน (cost)	68
9	ประมาณการรายรับ	69
10	ประมาณการรายจ่าย	70
11	สรุปสิทธิประโยชน์บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	70
12	ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ใช้บริการที่ร้านธงฟ้าประชารัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร	93
13	แผนการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้ที่ใช้บริการที่ร้านธงฟ้าประชารัฐในเขต อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร	94
14	ข้อมูลคุณลักษณะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	105
15	ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน	108
16	ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท	109
17	ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านปัจจัยนำเข้า	110
18	ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านกระบวนการ	111

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
19	ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านผลลัพธ์	112
20	การเปรียบเทียบการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอ เมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของประชาชน ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำแนกตามคุณลักษณะ ด้านเพศ	113
21	การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐในเขตอำเภอ เมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตาม คุณลักษณะ ด้านอายุ	114
22	การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐในเขตอำเภอ เมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตาม คุณลักษณะ ด้านสถานภาพการสมรส	115
23	การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตาม คุณลักษณะ ด้านระดับการศึกษา	116
24	การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตาม คุณลักษณะ ด้านอาชีพ	117
25	การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตาม คุณลักษณะ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อปี	118
26	ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบายบัตร สวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เป็นราย ด้าน/ข้อ (Reliability) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .845	187

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	7
2 แสดงองค์ประกอบของนโยบายสาธารณะ	17
3 ตัวแบบชนชั้นนำ	24
4 ตัวแบบกลุ่ม	25
5 ตัวแบบสถาบัน	27
6 ตัวแบบระบบ	28
7 ตัวแบบกระบวนการ	31
8 ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล	35
9 ตัวแบบทางการจัดการ	36
10 ตัวแบบทางการพัฒนาองค์การ	37
11 ตัวแบบทางด้านการบริหารของระบบราชการ	38
12 ตัวแบบทางการเมือง	39
13 ตัวแบบทั่วไป	40
14 ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ คนที่ 1	190
15 ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ คนที่ 2	190
16 ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ คนที่ 3	191
17 ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ คนที่ 4	191
18 ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ คนที่ 5	192
19 ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 1	192
20 ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 2	193
21 ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 3	193

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
22 ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 4	194
23 ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 5	194

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ตั้งเป้าหมายยุทธศาสตร์ของประเทศไทยให้ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ซึ่งสะท้อนมิติการเติบโตอย่างทั่วถึงของทุกภาคส่วนโดยในทางปฏิบัติได้จัดตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ ดร.ประสา ไตรรัตน์วรกุล อดีตผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งได้นำเสนอยุทธศาสตร์หลักสำคัญ คือ เศรษฐกิจไทยจะต้อง “แข่งขันได้-กระจายไปสู่ทุกคน-ยั่งยืน” และกำหนดเป้าหมายย่อย 3 ประการ ได้แก่ 1) กระตุ้นความเร็วในการเติบโตของไทย 2) การกระจายโอกาส เศรษฐกิจฐานราก และ 3) การสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน (สถาบันวิจัยประชาชนและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561, หน้า 60) โดยนำแนวคิดบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้นมาจากความเหลื่อมล้ำและความยากจนของสังคมไทยในปัจจุบันซึ่งเป็นปัญหาที่ทุกรัฐบาลต่างให้ความสำคัญในการแก้ไขเยียวยา ซึ่งเป็นหนึ่งในนโยบายยุทธศาสตร์ชาติที่รัฐบาลให้ความสำคัญและได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแม้ว่าความยากจนของไทยจะลดลงในทุก ๆ ปี ตามรายงานสรุปสถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2559 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งจัดทำโดยสำนักพัฒนาฐานข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคมเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เพื่อชี้ให้เห็นถึงประเด็นปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่เป็นสถานการณ์ล่าสุดรวมทั้งการวิเคราะห์ลักษณะของปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ซึ่งรายงานปี พ.ศ. 2559 ระบุว่าในรอบเกือบ 3 ทศวรรษ ที่ผ่านมา สถานการณ์ความยากจนในภาพรวมของประเทศไทยดีขึ้นมากโดยสัดส่วนความยากจนลดลงจาก 65.17 ในปี พ.ศ. 2531 เหลือร้อยละ 8.6 คิดเป็นจำนวนคนจน ประมาณ 5.81 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2559 และมีคนเกือบจน (Near Poor) จำนวน 5.79 ล้านคนเมื่อรวม “คนจน” กับ “คนเกือบจน” พบว่า มีจำนวน 11.6 ล้านคนหรือร้อยละ 17.2 ของประชากรทั้งหมดและเมื่อพิจารณาช่องว่างความยากจน (Poverty Gap) และความรุนแรงของปัญหาความยากจน พบว่า มีแนวโน้มลดลงในช่วงเกือบ 15 ปีที่ผ่านมา โดยช่องว่างความยากจนลดลงจากร้อยละ 7.80 ในปี พ.ศ. 2545 เหลือร้อยละ 1.42 ในปี พ.ศ. 2559

แต่ก็เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.14 ในปี พ.ศ. 2558 ส่วนความรุนแรงของปัญหาความยากจน ลดลงจากร้อยละ 2.69 ในปี พ.ศ. 2545 เหลือร้อยละ 0.38 ในปี พ.ศ. 2559 โดยที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.30 ในปี พ.ศ. 2558 (สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2561, หน้า 5) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าปัญหาความยากจนเป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่รัฐบาลต้องดูแล (เสาวลักษณ์ งามวิทย์โรจน์, 2561, หน้า 2)

นโยบายสวัสดิการแห่งรัฐ โดยรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา

นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) จึงถือกำเนิดขึ้นภายใต้มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2559 เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่มีรายได้น้อยไม่เกินปีละ 30,000-100,000 บาท ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งผู้มาลงทะเบียนและผ่านคุณสมบัติจะได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและสามารถนำบัตรดังกล่าวไปใช้ซื้ออาหารและสินค้าจำเป็นพื้นฐานขั้นต่ำในร้านธงฟ้าประชารัฐได้ สวัสดิการแห่งรัฐนี้เกิดขึ้นเพื่อช่วยเหลือคนไทยในกลุ่มที่ด้อยโอกาสทางสังคมทุกกลุ่มได้รับความช่วยเหลืออย่างเท่าเทียมกันในทุกด้าน โดยความประสงค์ของนายกรัฐมนตรีที่ว่าเขาจะไม่เหลือใครสักคนไว้ข้างหลังในการนำพาประชาชนคนไทยทุกคนก้าวพ้นจากกับดักแห่งความยากจนและนำพาทุกคนสู่ความเท่าเทียมกันในทุก ๆ เรื่องด้วยนโยบายปฏิรูปประเทศไทยไม่เพียงแต่การช่วยเหลือในเบื้องต้นที่ประสงค์จะลดค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันของผู้คนด้วยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่ยังมีสวัสดิการอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่รัฐบาลจะเข้ามาเติมเต็มสิ่งที่เคยขาดหายไปให้กับประชาชนคนไทย รัฐบาลกำหนดให้วันที่ 1 ตุลาคม 2560 เป็นวันเริ่มต้นของการให้สวัสดิการแห่งรัฐที่จะมีผลบังคับใช้ (ไทยรัฐฉบับพิมพ์ 2560) โดยในปัจจุบันมีผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ประมาณ 11.4 ล้านคนทั่วประเทศสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรกัญญ์ เขียวชุตินันท์ (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เน้นความสำคัญด้าน 1) การพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยบูรณาการระหว่างหน่วยงานระดับปฏิบัติ การเชื่อมโยงข้อมูลที่สามารถตรวจสอบความถูกต้อง การบริการร้านธงฟ้าประชารัฐ จำนวนเครื่องรูดบัตร EDC ในพื้นที่ห่างไกล 2) โดยมีปัจจัยความสำเร็จ คือ ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านข้าราชการ ปัจจัยด้านข้อมูลและกระบวนการติดต่อสื่อสารและปัจจัยด้านประชาชน และ 3) แนวทางการดำเนินนโยบายสาธารณะ คือฐานข้อมูลผู้มีสิทธิถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสร้าง

อาชีพที่สอดคล้องกับบริบทและความหลากหลายของผู้ถือบัตรอย่างสมดุลกับตลาดแรงงานเพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืนลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมที่แท้จริง ถือเป็นความมุ่งมั่นของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับคุณภาพชีวิตแก่ประชาชน จึงประกาศนโยบายสาธารณะ (Public Policy) ซึ่งมีลักษณะการอภิบาลโดยรัฐ (Governance) ด้วยการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคประชาชนประสานความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาสังคม เพื่อสร้างสรรค์โอกาสใหม่ เพื่อประโยชน์สุขต่อประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยและใช้จ่ายงบประมาณเกี่ยวกับบริการสาธารณะในขอบเขตกิจกรรมที่รัฐบาลให้มีคุณภาพชีวิตที่มั่นคงด้วยการพิจารณาทางเลือกนโยบายสังคม ตามสิทธิและหน้าที่ที่สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและนำไปสู่พฤติกรรมของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งแนวคิดดังกล่าวถูกนำมาใช้ในลักษณะนโยบายสาธารณะภายใต้โครงการประชานิยมยั่งยืนที่มุ่งแก้ไขปัญหาความยากจน ด้วยการให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยกระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมบัญชีกลาง ธนาคารรัฐ กระทรวงพาณิชย์ประจำจังหวัดทั่วประเทศ ประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อจำหน่ายสินค้าราคาต่ำเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตแก่คนยากจนหรือผู้มีรายได้น้อยผ่านการลงทะเบียนและตรวจสอบคุณสมบัติตามที่กระทรวงการคลังกำหนด (พัชรกันย์ เรือรชุนันท์, 2562, หน้า 335)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความคิดเห็นอย่างไรกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนานโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้มีความเหมาะสมเพื่อช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม เกิดความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขจัดความยากจนของประชาชนได้

คำถามของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ผลการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ อยู่ในระดับใด

2. การดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ แตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคลหรือไม่

3. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขต อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลลัพธ์ ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อประเมินระดับผลการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ ในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับผลการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลลัพธ์

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัย ไว้ดังนี้

การเปรียบเทียบประเมินระดับผลการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ แตกต่างกันตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้กำหนดความสำคัญของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ได้ทราบระดับผลการประเมินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร
2. ได้ทราบผลเปรียบเทียบนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และ ด้านผลลัพธ์ ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล
3. ได้ทราบแนวทางการพัฒนานโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลลัพธ์

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยได้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร
 - 1.1 ประชากร ได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 36,516 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดสกลนคร, 2562)
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 396 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) Yamane (1973)
2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย
 - 2.1.1 เพศ
 - 2.1.2 อายุ
 - 2.1.3 สถานภาพสมรส
 - 2.1.4 ระดับการศึกษา

2.1.5 อาชีพ

2.1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย

2.2.1 ด้านบริบท

2.2.2 ด้านปัจจัยนำเข้า

2.2.3 ด้านกระบวนการ

2.2.4 ด้านผลลัพธ์

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ของการวิจัย

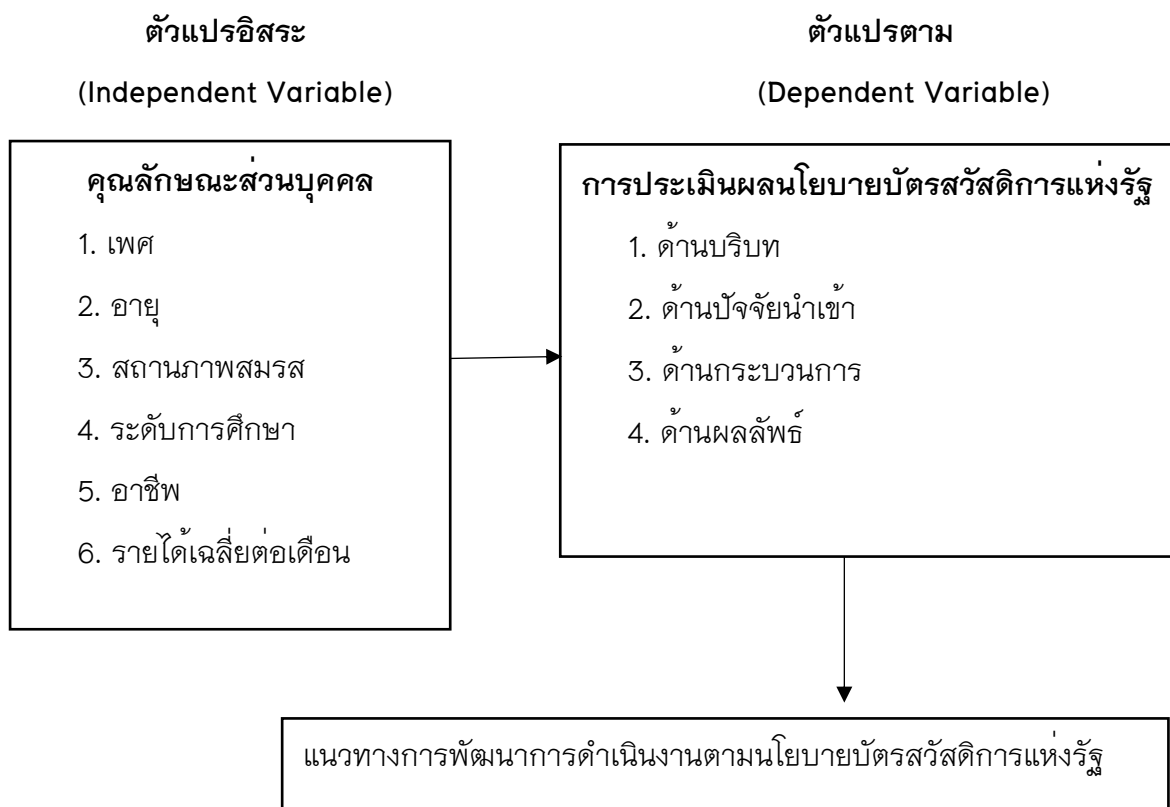
พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ เขตพื้นที่อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

4. ขอบเขตด้านระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ช่วงเวลาที่ทำการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลคือ ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2564

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการประเมินของ Stufflebeam's CIPP Model (1971) โดยการประยุกต์รูปแบบเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์ มาประยุกต์ บูรณาการ และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อตอบคำถามของการวิจัย และกำหนดเป็นความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังภาพประกอบ 1



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของเนื้อหาที่ศึกษาดังนั้นผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ไว้ดังนี้

1. การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมายถึง การประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ การดำเนินงาน การตรวจสอบติดตามการปฏิบัติตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยการใช้ CIPP model (Stufflebeam, 1971) ซึ่งประกอบด้วย

1.1 การประเมินด้านบริบท หมายถึง การประเมินสภาพแวดล้อมการดำเนินงานนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่มีผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย ความชัดเจนของนโยบาย การดำเนินงานของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ความชัดเจน

ของมาตรการในการแก้ไขปัญหาความยากจน การดำเนินงานสอดคล้องกับบริบทชุมชน และการกำหนดสิทธิของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความเหมาะสม

1.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า หมายถึง การประเมินเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของนโยบาย ความเหมาะสม ความพอเพียงของทรัพยากรในการดำเนินงาน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้ดูแลและให้คำแนะนำ วงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นเป็นโครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 มิติ ได้แก่ การมีงานทำ การฝึกอบรมอาชีพ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบและการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน บัตรสวัสดิการมีวัตถุประสงค์และรูปแบบของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเหมาะสม เครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือ EDC ใช้งานมีความสะดวกเหมาะสมและแอปพลิเคชันเป่าตั้งสำหรับชำระเงินผ่านโทรศัพท์สมาร์ทโฟน มีความสะดวกเหมาะสม

1.3 การประเมินด้านกระบวนการ หมายถึง การประเมินระหว่างการทำงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินงานที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข การดำเนินงานช่วงต่อไปให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย โครงการเพื่อรองรับการมีงานทำ โครงการฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา โครงการเพื่อการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ โครงการเพื่อการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน กระบวนการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐและกระบวนการใช้แอปพลิเคชันเป่าตั้งสำหรับชำระเงินผ่านโทรศัพท์สมาร์ทโฟน

1.4 การประเมินด้านผลลัพธ์ หมายถึง ผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และความพึงพอใจของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ประกอบด้วย ด้านการมีงานทำ ด้านการอบรมอาชีพและการศึกษา ด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ ด้านการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

2. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

3. คุณลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

3.1 เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) เพศชาย 2) เพศหญิง

3.2 อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนับอายุเต็มปฏิทิน จนถึงปีที่ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) อายุ 18-30 ปี

2) อายุ 31-40 ปี 3) อายุ 41-50 ปี 4) อายุ 51 ปีขึ้นไป

3.3 สถานภาพสมรส หมายถึง สถานการณ์ครองคู่ในปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) โสด 2) สมรส 3) หม้าย/หย่าร้าง

3.4 ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ได้รับตามระบบการศึกษาปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี 3) สูงกว่าปริญญาตรี

3.5 อาชีพ หมายถึง ลักษณะการประกอบอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งกำลังทำอยู่ในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) เกษตรกร 2) ค้าขาย 3) นักศึกษา 4) พนักงานบริษัทเอกชน 5) รับจ้างทั่วไป 6) อื่น ๆ ระบุ

3.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน หมายถึง การได้รับผลตอบแทนจากการประกอบอาชีพที่คิดเป็นตัวเลขในแต่ละปี แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) รายได้ไม่เกิน 30,000 บาท/ปี 2) รายได้ 30,001-100,000 บาท/ปี 3) รายได้ 100,001 บาท/ปี ขึ้นไป

4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ หมายถึง ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ในด้านบริบทด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
3. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
4. บริบททั่วไปในเขตพื้นที่อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

การศึกษาความหมายของนโยบายสาธารณะจากแนวความคิดของนักวิชาการต่าง ๆ จะทำให้ผู้วิจัยได้รับทราบความแตกต่างหลากหลายจากมุมมองที่แตกต่างกัน จะส่งเสริมให้ผู้ศึกษาเข้าใจ (Context) ของนโยบายสาธารณะ (Public policy) ได้อย่างชัดเจน สามารถที่จะระบบความคล้ายคลึงกันหรือความแตกต่างกันได้อย่างเป็นระบบ ความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับความหมายของนโยบายสาธารณะ (Profound knowledge) จะเป็นรากฐานสำคัญในการศึกษาการกำหนดและการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะในส่วนต่อไป เพื่อให้การศึกษาความหมายของนโยบายสาธารณะจากแนวความคิดต่าง ๆ เป็นไปอย่างชัดเจน ผู้วิจัยจะได้เสนอแนวความคิดและการวิเคราะห์แนวความคิดและการวิเคราะห์แนวความคิดแต่ละกรณีดังต่อไปนี้

ความหมายของนโยบายสาธารณะ

Ira Sharkansky (1970 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 4) ให้ความหมายว่า นโยบายของรัฐ คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลกระทำกิจกรรมดังกล่าวครอบคลุม 3 ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. กิจกรรมเกี่ยวกับการบริการสาธารณะด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา
สวัสดิการ การคมนาคมและขนส่ง เป็นต้น
2. กิจกรรมนั้นต้องมีกฎข้อบังคับสำหรับบุคคลและหน่วยงานในการปฏิบัติ
กิจกรรมต่าง ๆ เช่น วินัยทหารและตำรวจ ข้อบังคับของพนักงานควบคุมโรงงาน
อุตสาหกรรม เป็นต้น
3. กิจกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับการควบคุมกระบวนการกำหนดนโยบายหรือ
การกระทำทางการเมืองอื่น ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงวิธีการเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา
การแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญ การสถาปนาหรือตัดสัมพันธ์ภาพทางทูตกับประเทศ
หนึ่ง ๆ เป็นต้น

นโยบายสาธารณะ นอกจากจะครอบคลุมกิจกรรมภายในประเทศทั้งหมดแล้ว
ยังครอบคลุมกิจกรรมต่างประเทศทั้งหมดอีกด้วย เช่น นโยบายการค้าระหว่างประเทศ
ความร่วมมือกับองค์การระหว่างประเทศ การรวมตัวเป็นกลุ่มองค์การระหว่างประเทศ
และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป นโยบายสาธารณะตามความหมาย Sharkansky จะมีลักษณะ
เป็นงานกิจวัตร (routines) ของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ ที่รัฐบาลโดยทั่วไปจะต้องกระทำเป็น
ความหมายสั้น ๆ เป็นรูปธรรมและเข้าใจง่ายแต่อาจจะขาดสาระสำคัญบางประการที่
จำเป็นจะต้องขยายความชัดเจนเพื่อความเข้าใจที่ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

Dye, Thomas R. (1984, p. 1) ให้ความหมายไว้ว่า นโยบายสาธารณะ คือ สิ่งที่
รัฐบาลเลือกจะกระทำหรือไม่กระทำในส่วนที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำจะครอบคลุม
กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดของรัฐบาลทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรและกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบาง
โอกาส เช่น การควบคุมการขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมและความพยายามในการขจัดความ
ขัดแย้งกับสังคมอื่น ๆ และมีวัตถุประสงค์ให้กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำบรรลุ
เป้าหมายด้วยดีในการให้บริการแก่สมาชิกในสังคม

Anderson, James E. (1994, pp. 5-6) ได้อธิบายว่า “นโยบายสาธารณะ” คือ
แนวทางการปฏิบัติหรือการกระทำ ซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหรือชุด
ของผู้กระทำที่จะต้องรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องของสังคม โดยจุดมุ่งหมาย
ชัดเจนว่าสิ่งใดที่จะต้องกระทำให้สำเร็จไม่ใช่สิ่งที่รัฐบาลเพียงแต่ตั้งใจจะกระทำหรือเสนอ
ให้กระทำเท่านั้นเป็นการจำแนกให้เห็นความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างนโยบายกับการ
ตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญระหว่างการเลือกทางที่ต้องการเปรียบเทียบกัน

(Competing alternatives) กล่าวคือ การตัดสินใจของรัฐบาลอาจแสดงออกถึงความตั้งใจหรือข้อเสนอของรัฐบาลที่จะกระทำเท่านั้น โดยในความเป็นจริงอาจไม่เกิดการกระทำขึ้นได้เลยก็ได้ แต่ในด้านนโยบายสาธารณะนั้นจะต้องปรากฏการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน นโยบายสาธารณะอาจได้รับการพัฒนาโดยหน่วยงานของรัฐหรือข้าราชการ พรรคการเมือง นักการเมืองหรือองค์การเอกชนที่อาจมีอิทธิพลต่อการพัฒนานโยบายของรัฐก็ได้ Anderson จำแนกให้เห็นว่านโยบายสาธารณะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. นิยามของนโยบายสาธารณะจะต้องเชื่อมโยงระหว่างนโยบายสาธารณะกับการกระทำที่บรรลุเป้าหมายมากกว่าการกำหนดให้เป็นไปตามโอกาสที่จะเป็นไปได้ นโยบายสาธารณะภายใต้ระบบการเมืองสมัยใหม่มีได้เสนอขึ้นลอย ๆ แต่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อบรรลุเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงหรือก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ชัดเจน (Accomplish specified goal or produce definite results) ถึงแม้ว่านโยบายสาธารณะจะไม่ประสบความสำเร็จเสมอไปก็ตามแต่ข้อเสนอของนโยบายสาธารณะอาจเป็นแนวความคิดที่เป็นประโยชน์ในฐานะที่เป็นสมมติฐานที่จะนำไปสู่การกระทำที่จะนำไปสู่การกระทำที่เฉพาะเจาะจง เพื่อบรรลุเป้าหมายเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น เพื่อการเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรรัฐบาลอาจให้การอุดหนุนการเกษตรและควบคุมการผลิตเพื่อมิให้ผลผลิตล้นตลาด โครงการนี้อาจช่วยให้เกษตรกรบางส่วนได้รับรายได้เพิ่มขึ้นแต่มิใช่เกษตรกรทั้งหมด

2. นโยบายสาธารณะ ประกอบด้วยจำนวนชุด (Courses) หรือแบบแผน (Patterns) ของการกระทำที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐอย่างต่อเนื่องมากกว่าการแบ่งแยกหรือการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจเฉพาะกรณี นโยบายสาธารณะครอบคลุมไม่แต่เพียงการตัดสินใจผ่านกฎหมายหรือการกำหนดระเบียบสำหรับกรณีบางกรณีเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการตัดสินใจที่เป็นผลผลิตตามมาโดยมุ่งที่จะก่อให้เกิดการบังคับใช้ (Enforcement) ให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ เช่น นโยบายเกี่ยวกับความปลอดภัยและสุขภาพในการประกอบอุตสาหกรรมตามกฎหมายปี ค.ศ. 1970 ของสหรัฐอเมริกาไม่ได้กำหนดขึ้นเพื่อให้เป็นตามพระราชบัญญัติสุขภาพและความปลอดภัยตามวิชาชีพ ค.ศ. 1970 แต่เป็นการพิจารณากำหนดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติเป็นไปโดยสมบูรณ์โดยการออกกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติอย่างแท้จริง โดยครอบคลุมทั้งระเบียบการบริหาร การตีความ การตัดสินใจของตุลาการ การอธิบายรายละเอียดและการประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์เฉพาะโดยตรง

3. นโยบายสาธารณะเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการนโยบาย (Policy demands) ของประชาชนหรือผู้ที่ต้องอ้างถึงสิ่งที่ต้องการกระทำหรือไม่กระทำต่อประเด็นสาธารณะบางประเด็นที่น่าเสนอโดยเอกชนอื่น ๆ ตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์หรือข้าราชการหน่วยอื่น ๆ ต่อข้าราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในแต่ละเรื่องให้เกิดการกระทำตามข้อเรียกร้อง คำประกาศนโยบายในลักษณะหนึ่งก็คือการแสดงออกที่เป็นทางการ หรือการระบุความชัดเจนของนโยบายสาธารณะรูปธรรมของคำประกาศเหล่านี้ได้แก่ พระราชบัญญัติมติคณะรัฐมนตรี พระราชกำหนด กฎกระทรวง ระเบียบปฏิบัติหรือความเห็นของตุลาการรวมทั้งคำประกาศหรือคำปราศรัยของผู้นำรัฐบาลโดยระบุถึงความตั้งใจของรัฐบาล เป้าหมายและสิ่งที่ต้องการกระทำให้ปรากฏเป็นจริง

4. นโยบายสาธารณะเกี่ยวข้องกับสิ่งที่รัฐบาลจะต้องกระทำจริง ๆ ไม่ใช่แต่เพียงเรื่องที่ตั้งใจจะกระทำหรือสิ่งที่รัฐบาลเพียงแต่พูดว่าจะกระทำเท่านั้น ในประเด็นนี้จะพิจารณาหรือให้ความสนใจเกี่ยวกับผลลัพธ์จากการกระทำของรัฐบาลเป็นสำคัญเพราะถ้าไม่มีการกระทำก็จะมีผลลัพธ์เกิดขึ้นแต่อย่างใด

5. นโยบายสาธารณะอาจมีลักษณะทางบวกหรือทางลบก็ได้ (Positive or negative) กล่าวคือ นโยบายบางนโยบายอาจกำหนดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาของประชาชนให้บรรลุผล เช่น นโยบายกำจัดขยะโดยใช้เตาเผาปลอดมลพิษ ลักษณะนโยบายเช่นนี้ถือเป็นนโยบายทางบวกแต่ในบางกรณีหน่วยงานของรัฐอาจตัดสินใจไม่กระทำเลยทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องที่ควรจะทำ เช่น การกำหนดให้เทศบาลทุกเขตต้องจัดทำหรือเตรียมแผนจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียในเขตชุมชนเทศบาล เป็นต้น การไม่กระทำดังกล่าวถือว่าเป็นนโยบายทางลบ เพราะจะทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนเทศบาลทั้งในปัจจุบันและอนาคตมากขึ้น

6. นโยบายสาธารณะในฐานะที่เป็นนโยบายทางบวก โดยทั่วไปจะปรากฏในลักษณะของกฎหมายหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย อาทิเช่น กฎหมายภาษีอากร กฎหมายควบคุมการนำเข้าสินค้าและกฎหมายควบคุมความเร็วของรถยนต์ทางด่วน เป็นต้น หากผู้ใดฝ่าฝืนกฎหมายเหล่านี้จะต้องถูกปรับหรือถูกลงโทษ ซึ่งหมายความว่านโยบายสาธารณะมีผลบังคับให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายในขณะที่เอกชนไม่มีอำนาจดังกล่าว

Prewitt, K., & Verba, S. (1983, pp. 652-653) ให้ทัศนะเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะไว้ว่า “นโยบายสาธารณะ” คือ พันธะสัญญาาระยะยาวในการดำเนินกิจกรรมอย่างแบบแผนของรัฐบาล โดยมุ่งเน้นถึงสิ่งที่รัฐบาลกระทำจริงมากกว่าสิ่งที่รัฐบาลพูด

Prewitt and Verba เห็นว่าเพื่อทำความเข้าใจต่อนโยบายสาธารณะของรัฐบาลอย่างชัดเจน ประชาชนจะต้องติดตามการบัญญัติกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติอย่างใกล้ชิดรวมทั้ง กฎกระทรวงและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้ในการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ ปราบปรามเป็นจริงในกรณีเฉพาะของกฎหมายแต่ละกรณีซึ่งแต่ละขั้นตอนล้วนมีความสำคัญ ทั้งสิ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- 1) ขั้นตอนของการบัญญัติกฎหมาย: ฝ่ายนิติบัญญัติผ่านพระราชบัญญัติ ควบคุมมลพิษในเขตชุมชน
- 2) ขั้นตอนการบริหาร: หน่วยควบคุมมลพิษจะต้องกำหนดระเบียบและแนวทาง ปฏิบัติเพื่อให้กฎหมายมีลักษณะเฉพาะเจาะจงโดยต้องระบุให้ชัดเจนว่าในอากาศจะมี ปริมาณฝุ่นได้เท่าไรและจะให้เวลานานเท่าใดแก่ผู้ทำให้เกิดมลพิษที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตาม กฎหมาย
- 3) ขั้นตอนการปฏิบัติ: เจ้าหน้าที่จะต้องจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับ ตรวจสอบปริมาณฝุ่นในอากาศในพื้นที่ที่กำหนดถ้าผลไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่กฎหมาย กำหนดเจ้าหน้าที่จะต้องกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายระบุไว้เพื่อให้กฎหมายมีผล บังคับใช้อย่างแท้จริง

Prewitt and Verba ระบุไว้อย่างชัดเจนว่านโยบายสาธารณะมีลักษณะเป็น กระบวนการโดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการบัญญัติกฎหมายการบริหารและการปฏิบัติเพื่อให้ เข้าใจกระบวนการนโยบายสาธารณะอย่างชัดเจน ประชาชนควรสนใจติดตามการ ประกาศใช้นโยบายสาธารณะของรัฐบาลตั้งแต่เริ่มต้นคือการบัญญัติกฎหมายจนกระทั่ง เกิดผลลัพธ์ของนโยบายเพื่อให้มั่นใจว่าผลจากการนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นไปตาม จุดมุ่งหมายแห่งพันธะสัญญาที่รัฐบาลให้ไว้หรือไม่ แนวความคิดของ Prewitt and Verba สอดคล้องกับแนวความคิดของ Anderson ในส่วนที่มุ่งเน้นสิ่งที่รัฐบาลกระทำมากกว่าที่ รัฐบาลพูดและมีได้กล่าวถึงสิ่งที่รัฐเลือกที่จะไม่กระทำ ซึ่งเป็นส่วนที่แตกต่างอย่างสำคัญ กับแนวความคิดของ Dye

กล่าวโดยสรุป ความหมายของนโยบายสาธารณะตามแนวความคิดของ Prewitt and Verba ค่อนข้างจะกระชับและเฉพาะเจาะจงโดยมุ่งศึกษาสัญญาาระยะยาวที่ รัฐบาลมีต่อประชาชนพันธะสัญญาดังกล่าวแสดงออกในรูปของกฎหมาย กฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติ และหน่วยที่จะต้องรับผิดชอบการนำไปปฏิบัติให้ปรากฏเป็นจริงตาม จุดมุ่งหมายของกฎหมาย

Carl j. Friedrich (1963, p. 70) ให้ทัศนะไว้ว่า นโยบายสาธารณะ คือชุดของข้อเสนอเกี่ยวกับการกระทำของบุคคล กลุ่มบุคคลหรือรัฐบาลภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ประกอบไปด้วยปัญหาอุปสรรค (Obstacles) และโอกาส (Opportunity) ซึ่งนโยบายถูกนำเสนอเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาของประชาชน โดยมุ่งที่จะกระทำให้บรรลุเป้าหมายหรือกระทำให้วัตถุประสงค์ปรากฏเป็นจริง นอกจากนี้นโยบายสาธารณะจะต้องประกอบด้วยแนวความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับเป้าประสงค์ (Goal) วัตถุประสงค์ (Objective) หรือจุดมุ่งหมาย (Purpose) ของสิ่งที่รัฐบาลกระทำ

Easton, David. (1953, p. 129) ให้ทัศนะว่านโยบายสาธารณะ หมายถึง อำนาจในการจัดสรรค่านิยมของสังคมทั้งมวลและผู้ที่มีอำนาจในการจัดสรรก็คือรัฐบาลและสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำเป็นผลมาจาก “การจัดสรรค่านิยมของสังคม”

Eulau, Heinz and Kennett Prewitt (1973, p. 465) ให้ทัศนะว่านโยบายสาธารณะ หมายถึง การตัดสินใจที่มีจุดยืนของรัฐบาล (Standing decision) ซึ่งจะต้องมีการกระทำที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งนโยบายสาธารณะ คือ การตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่มีพันธะผูกพันในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (Consistency and repetitiveness)

Hogwood, Brian W. and Gunn, Lewis A. (1984, p. 19) ให้ทัศนะเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างนโยบายทางเลือกนโยบายสาธารณะและการตัดสินใจว่านโยบายสาธารณะมีความหมายกว้างกว่าการตัดสินใจ นโยบายสาธารณะจะเกี่ยวข้องกับชุดของการตัดสินใจมากกว่าการตัดสินใจเฉพาะเรื่องและนโยบายสาธารณะจะเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจไม่มากนักน้อยแนวความคิดของ Hogwood และ Gunn ยืนยันว่าการตัดสินใจเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายสาธารณะแต่จะต้องเป็นการตัดสินใจที่มีลักษณะเป็นชุดของการตัดสินใจเพราะนโยบายสาธารณะแต่ละเรื่องจะเกี่ยวกับกิจกรรม แผนงานหรือโครงการจำนวนมากเสมอเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของประชาชนจำนวนมาก ดังนั้นแนวความคิดของ Hogwood และ Gunn จึงให้สาระสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อการจำแนกความแตกต่างระหว่างการตัดสินใจและนโยบายสาธารณะอย่างชัดเจน

สรุปจากการศึกษาความหมายของนโยบายสาธารณะจากแนวความคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้วสามารถจำแนกลักษณะที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของนโยบายสาธารณะได้ดังต่อไปนี้

1. เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ
2. เป็นการใช้อำนาจของรัฐในการจัดสรรกิจกรรมเพื่อตอบสนองค่านิยมของสังคมฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ พรรคการเมือง สถาบันราชการ ข้าราชการและประมุขของประเทศ
3. กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำต้องเป็นชุดของการกระทำที่มีแบบแผน ระบบและกระบวนการอย่างชัดเจนเป็นการกระทำที่มีการสานต่ออย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
4. กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำต้องมีเป้าหมาย วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนจำนวนมาก
5. เป็นกิจกรรมที่ต้องกระทำให้ปรากฏเป็นจริงไม่ใช่เป็นเพียงการแสดงเจตนารมณ์หรือความตั้งใจที่จะกระทำด้วยคำพูดเท่านั้น
6. กิจกรรมที่เลือกกระทำต้องมีผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาที่สำคัญของสังคมทั้งปัญหาความขัดแย้งหรือความร่วมมือของประชาชน
7. เป็นการตัดสินใจที่จะกระทำเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนจำนวนมากไม่ใช่การตัดสินใจเพื่อประโยชน์เฉพาะบุคคลและเป็นชุดของการตัดสินใจที่เป็นระบบมิใช่ตัดสินใจแบบเอกเทศ
8. เป็นการเลือกทางเลือกที่จะกระทำ โดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดทั้งทางการเมืองและสังคม
9. เป็นกิจกรรมที่เกิดจากการต่อรองหรือประนีประนอมระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง
10. เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมทั้งกิจกรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศ
11. กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ อาจก่อให้เกิดผลทั้งทางบวกและทางลบต่อสังคม
12. เป็นกิจกรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย

จากประชาชนอย่างกว้างขวางผลดังกล่าวจะส่งเสริมให้รัฐบาลมีโอกาสดำรงอำนาจในการบริหารประเทศยาวนานขึ้น โดยอาจได้รับความไว้วางใจจากการเลือกตั้งทำหน้าที่รัฐบาลบริหารประเทศต่อไปอีก ในทางตรงกันข้ามหากรัฐบาลกำหนดนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับค่านิยมหรือความต้องการของประชาชนประชาชนอาจรวมตัวกันคัดค้านเพื่อกดดันให้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงนโยบาย หรืออาจมีผลรุนแรงถึงขั้นทำให้รัฐบาลต้องหมดอำนาจไปหรือในบางกรณี ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับค่านิยมและความต้องการของประชาชน แต่รัฐบาลไม่สามารถจะนำนโยบายไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายปรากฏการณ์เช่นนี้จะทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาต่อการบริหารงานของรัฐบาล และอาจส่งผลให้รัฐบาลหมดโอกาสที่จะบริหารประเทศต่อไป ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่านโยบายสาธารณะมีผลต่อการดำรงอยู่ของรัฐบาลอย่างสำคัญ

ประการที่สอง ความสำคัญของประชาชน เนื่องจากนโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตทางการเมืองเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้นประชาชนจึงสามารถแสดงออกซึ่งความต้องการของตนผ่านกลไกต่าง ๆ ทางการเมืองผ่านพรรคการเมือง เช่น ผ่านพรรคการเมือง ผ่านกลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์ ผ่านระบบราชการ ผ่านนักการเมือง ผ่านฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น ความต้องการ (Demands) และการสนับสนุน (Supports) ของประชาชนจะถูกนำเข้าสู่ระบบการเมือง (Political system) เป็นนโยบายสาธารณะ เมื่อนโยบายสาธารณะถูกนำไปปฏิบัติและปรากฏผลลัพธ์ตามเป้าประสงค์ที่พึงปรารถนาจะทำให้ประชาชนได้รับความพอใจแต่ส่งผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน (Feedback) จะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการบริหารงานของรัฐบาลมากยิ่งขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากผลลัพธ์และคุณภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่พึงปรารถนาของประชาชนจะส่งผลให้วิถีชีวิตของประชาชนตกต่ำปรากฏการณ์เช่นนี้จะทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อรัฐบาล รัฐบาลจะต้องพยายามปรับเปลี่ยนนโยบายหรือปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อเรียกศรัทธาคืนจากประชาชนมิฉะนั้นประชาชนอาจไม่ให้การสนับสนุนรัฐบาลอีกต่อไป ความสัมพันธ์นโยบายสาธารณะในฐานะที่เป็นผลผลิตของระบบการเมืองจึงส่งผลอย่างสำคัญต่อวิถีและคุณภาพชีวิตของประชาชน (Easton, 1965)

ผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ

นอกจากสถาบันหลักได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการตัดสินใจกำหนดนโยบายและเรียกสถาบันทั้ง 3 นี้ว่าผู้

มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างเป็นทางการ (Official policy-maker) และยังมีผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างไม่เป็นทางการ (Unofficial policy-maker) ได้แก่ กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมือง และประชาชนทั่วไป ซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย (Anderson, 1984, pp. 34-38) ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผลประโยชน์ (Interest group) หมายถึง กลุ่มคนที่มีแนวคิดพื้นฐานชีวิต ฐานะสังคมที่เหมือนหรือคล้ายคลึงกันหรือมีอาชีพเดียวกัน สมาชิกมารวมตัวเป็นครั้งคราว หรือสม่ำเสมอ เพื่อเรียกร้องและปกป้องผลประโยชน์ร่วมกันของสมาชิก เนื่องจากสมาชิกเห็นความสำคัญของการประสานกิจกรรมร่วมกัน เช่น สมาคมทนายความ สมาคมพ่อค้า ข้าราชการ สหภาพแรงงาน สมาคมแพทย์ เป็นต้น กลุ่มผลประโยชน์จะกลายเป็นกลุ่มกดดันหรือกลุ่มอิทธิพล (Pressure group) เมื่อเรียกร้องผลประโยชน์ของกลุ่มจากสถาบันทางการเมือง หรือเมื่อเรียกร้องให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจเพื่อผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของส่วนรวม (Arthur F. Bentley, 1949, pp. 211, 215; Frank, Andre G., 1971, p. 37 & Schwartzberg, 1974, p. 587 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 42) กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้มีบทบาทในการทำการกำหนดนโยบายในทุกประเทศ ทั้งในประเทศที่มีรัฐบาลแบบประชาธิปไตยหรือเผด็จการ ประเทศกำลังพัฒนาหรือพัฒนาแล้ว แต่กลุ่มผลประโยชน์เหล่านี้อาจมีองค์ประกอบแตกต่างกันและมีความชอบธรรมหรือเป็นที่ยอมรับแตกต่างกันในประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ กลุ่มผลประโยชน์เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางจึงดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพกว่า โดยเปรียบเทียบกับกลุ่มผลประโยชน์ในประเทศอดีตสหภาพโซเวียต นอกจากกลุ่มผลประโยชน์จะทำการเรียกร้องผลประโยชน์แล้วอาจนำเสนอข้อมูลสารสนเทศและทางเลือกให้แก่ผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อนำไปกำหนดนโยบายอย่างสมเหตุสมผลต่อไป

ดังนั้น อิทธิพลของกลุ่มผลประโยชน์ที่มีต่อการกำหนดนโยบายจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยจำนวนมาก ได้แก่ จำนวนสมาชิกกลุ่ม ทรัพยากรทางการบริหาร ได้แก่ บุคลากรและงบประมาณความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่ม ทักษะด้านความเป็นผู้นำกลุ่ม สถานภาพของผู้นำกลุ่ม ทศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีต่อกลุ่ม กลุ่มผลประโยชน์อื่นที่ขัดแย้งและแข่งขันกับกลุ่ม ลำดับความสำคัญของกลุ่มในการตัดสินใจภายในระบบการเมือง เช่น สภาอุตสาหกรรมอาจมีอิทธิพลต่อประเด็นเศรษฐกิจมาก แต่มีอิทธิพลต่อ

ประเด็นสิทธิมนุษยชนน้อย (Anderson, 1984, p. 35 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 42)

2. พรรคการเมือง (Political Parties) หมายถึง องค์การถาวรที่รวบรวมประชาชนให้เข้ามาเป็นสมาชิกพรรคโดยสมัครใจจากชุมชนระดับท้องถิ่นจนถึงระดับชาติ ประสานประโยชน์ของสมาชิกพรรคและแสวงหาอำนาจทางการเมืองตามวิถีทางที่รัฐธรรมนูญกำหนดในระบบการเมืองทุกระบบ พรรคการเมืองมีหน้าที่และมีความสำคัญที่แตกต่างกันได้แก่ เป็นช่องทางที่ให้ประชาชนแสดงออกและทำการรวบรวมข้อเสนอต่าง ๆ เข้าสู่ระบบเป็นตัวการในการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางการเมืองเสริมสร้างพฤติกรรมของประชาชนด้วยคุณค่าใหม่ ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรมความเสมอภาค เป็นต้น มีหน้าที่ในการกลั่นกรองและรวบรวมผลประโยชน์ โดยการแปรเปลี่ยนข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์ให้เป็นทางเลือกของนโยบายและนำเสนอทางเลือกของนโยบายเพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาสังคม และสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนที่เป็นสมาชิกพรรคและประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะพรรคการเมืองต้องแสวงหาการสนับสนุนจากประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผ่านกระบวนการเลือกตั้ง โดยมีเป้าหมายในการเข้าไปใช้อำนาจในการปกครองและจัดตั้งรัฐบาลหรือมีอิทธิพลต่อสถาบันหลักทั้ง 3 ที่มีอำนาจในการตัดสินใจ โดยทั่วไปพรรคการเมืองมีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะในขอบเขตที่กว้างขวางกว่ากลุ่มผลประโยชน์ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ทำหน้าที่เป็นนายหน้า (broker) มากกว่าที่จะเป็นผู้สนับสนุนผลประโยชน์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อนำไปกำหนดนโยบายสาธารณะในประเทศที่มีระบบการเมืองแบบสองพรรค (Two party system) เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษพรรคการเมืองต่างพยายามรวบรวมและประสานผลประโยชน์ของสมาชิกและนำมากำหนดนโยบายพรรค เพื่อพรรคจะได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่เป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้มากที่สุดขณะที่พรรคการเมืองในระบบหลายพรรค (Multiparty system) พรรคการเมืองมักเป็นตัวแทนของผลประโยชน์ที่เฉพาะเจาะจงของกลุ่มหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะ เช่น ประเทศสหพันธรัฐฝรั่งเศส (Anderson, 1984, pp. 36-37 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 43-44)

3. ประชาชนทั่วไป (Individual Citizen) ในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ประชาชนทั่วไปมักจะไม่ได้รับความสำคัญให้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย ซึ่งเป็นหน้าที่ที่มอบให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐรับผิดชอบ แต่ในหลายประเทศ เช่น ในประเทศ

สมาพันธ์รัฐสวิตเซอร์แลนด์ ประชาชนมีสิทธิ์ที่จะออกเสียงลงคะแนนโดยตรงในการออกกฎหมายหรือการทำประชามติ (Referendum) ซึ่งหมายถึงการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของประชาชนในกระบวนการที่ขอให้ประชาชนออกเสียงลงคะแนนเพื่อลงมติวินิจฉัยชี้ขาดในเรื่องที่มีความสำคัญต่อประโยชน์ส่วนรวม โดยเฉพาะการแก้ไขรัฐธรรมนูญ วิธีการนี้ใช้เสียงข้างมากเป็นหลักและเป็นรูปแบบหนึ่งของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง โดยทั่วไปประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยถือโอกาสที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายโดยตรง เนื่องจากความเฉื่อยชาและความสนใจเรื่องการเมืองอยู่ในระดับต่ำ แม้แต่ในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยเองประชาชนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในระดับต่ำไม่ไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งไม่เข้าร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมืองไม่สมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มอิทธิพลไม่แสดงความสนใจทางการเมืองและไม่ใส่ใจในนโยบายของพรรคหรือผู้สมัครแต่อย่างใดเมื่อไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเจ้าหน้าที่รัฐ สำหรับระบบเผด็จการแบบเก่าในละตินอเมริกาผู้มีอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญในการตัดสินใจกำหนดนโยบายจะสนใจความต้องการของประชาชน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการจลาจลก่อความวุ่นวายของประชาชน ส่วนในระบบเผด็จการแบบเบ็ดเสร็จ เช่นในประเทศอดีตสหภาพโซเวียตผู้มีอำนาจหน้าที่เองดูเหมือนจะใส่ใจความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ แม้ว่าประชาชนจะไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรงในการกำหนดนโยบาย อย่างไรก็ตามในบางกรณีการดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาของประชาชนได้ส่งผลให้มีการนำแนวความคิดใหม่ ๆ และทิศทางใหม่ ๆ เข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบาย เช่น นโยบายการควบคุมยาฆ่าแมลง นโยบายความปลอดภัยในการขับขี่รถยนต์ นโยบายสิทธิมนุษยชน เป็นต้น (Anderson, 1984, p. 38 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 44)

ขั้นตอนของการกำหนดนโยบายสาธารณะ

สำหรับแนวทางการศึกษานโยบายแนวพรรณานโยบาย การวิเคราะห์กระบวนการนโยบาย ตั้งแต่ขั้นตอนการก่อตัวของประเด็นปัญหาการกลั่นกรองประเด็นปัญหาการนิยามประเด็นปัญหาการพยากรณ์ การกำหนดวัตถุประสงค์ การวิเคราะห์ทางเลือก การนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ การประเมินผลนโยบายสาธารณะจนถึงการสืบต่อและการยุตินโยบายสาธารณะมีส่วนร่วมช่วยให้เข้าใจว่าในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการนโยบายมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดเข้ามาเกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายและปัจจัยใดที่มีความเกี่ยวข้องกับขั้นตอนนั้น ๆ ในทางปฏิบัติการกำหนดนโยบายไม่มีพัฒนาการตามลำดับของขั้นตอนที่กล่าวมา เนื่องจากการพัฒนานโยบายอาจต้องคำนึงถึง

สถานการณ์ในขณะนั้น เช่น ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ และปัจจัยด้านการเมืองที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และทำให้ขั้นตอนของการกำหนดนโยบายสาธารณะที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามขั้นตอนที่กล่าวมา รวมทั้งกระบวนการกำหนดนโยบายอาจดำเนินการไม่ครบทั้ง 9 ขั้นตอน นอกจากนี้เส้นแบ่งคั่นขั้นตอนทั้ง 9 นี้เป็นเส้นสมมติซึ่งไม่ได้มีอยู่จริงและขั้นตอนเหล่านี้ก็ไม่เป็นไปตามลำดับด้วยเหตุด้วยผล ตัวอย่างเช่น ในขณะนำนโยบายไปปฏิบัติเพื่งมีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่นโยบายต้องการสัมฤทธิ์ผลหรือในขณะการประเมินผลนโยบายปรากฏว่าโครงการที่ได้นำไปปฏิบัติแล้วภายใต้นโยบายหนึ่ง ๆ ยังไม่ได้มีนิยามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือผู้นำนโยบายไปปฏิบัติยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์เหล่านั้น หรือในขณะนำนโยบายไปปฏิบัติเป็นที่เข้าใจกันไปเองว่ามีความเห็นพ้องกันในประเด็นปัญหาใดปัญหาหนึ่ง ทั้งที่ในความเป็นจริงไม่มีความเห็นพ้องใด ๆ เลย แม้ว่าขั้นตอนของกระบวนการนโยบายที่เป็นลำดับนี้มีข้อจำกัดแต่ขั้นตอนเหล่านี้ช่วยให้ผู้ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบายสามารถเข้าใจนโยบายหนึ่ง ๆ ได้หรือให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายแก่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายรวมทั้งนำองค์ความรู้ที่ได้มาสร้างตัวแบบเพื่อวิเคราะห์นโยบายได้อย่างเจาะลึกมากขึ้น ขณะที่แนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะแนวเสนอนโยบายช่วยให้เข้าใจเทคนิคการวิเคราะห์นโยบายในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการกำหนดนโยบาย แต่นักวิเคราะห์นโยบายต้องทำการวิเคราะห์ขั้นตอนหนึ่ง ๆ เสร็จสิ้นก่อนล่วงหน้าที่จะมีการดำเนินงานในขั้นตอนของกระบวนการกำหนดนโยบายนั้น ๆ ดังที่ J.L. Pressman and A. Wildavsky (1973) ได้แนะนำให้วิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการนำนโยบายไปปฏิบัติขณะกำลังกำหนดนโยบายนั้น ๆ หรือในกรณีที่ Hogwood, Brian W. and Gunn, Lewis A. (1984) ให้ความสำคัญกับการสืบต่อและการยุตินโยบายขณะยังอยู่ในขั้นตอนการก่อตัวของประเด็นปัญหานโยบายทั้งนี้เพราะถ้ารอให้กระบวนการกำหนดนโยบายมาถึงขั้นตอนที่ทำการวิเคราะห์จะไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ เพราะข้อเสนอแนะสำหรับการกำหนดนโยบายในขั้นตอนนั้น ๆ ไม่สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจที่ได้กระทำในขั้นตอนก่อนหน้านี้แล้ว เช่น ถ้าจะยุติโครงการหรือนำโครงการอื่น ๆ มาดำเนินการแทนที่จำเป็นต้องวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ล่วงหน้าขณะอยู่ในขั้นตอนการวิเคราะห์ทางเลือกของนโยบายยิ่งกว่านั้น ผู้ศึกษาขั้นตอนในกระบวนการกำหนดนโยบายต้องเข้าใจด้วยว่าลำดับของแต่ละขั้นตอนที่กล่าวมาอาจจะนำกลับมาทำซ้ำ ๆ ได้อีกเสมอ เช่น อาจนิยามประเด็นปัญหานโยบายก่อนที่จะทำการวิเคราะห์การก่อตัวของประเด็นปัญหา และถ้านิยามประเด็นปัญหา

นโยบายแล้ว อาจจะมีการวิเคราะห์การก่อตัวของประเด็นปัญหาใหม่อีกครั้ง (Hogwood & Gunn, 1984, p. 4)

สรุปนโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตจากระบบการเมือง สถาบันที่ทำหน้า กำหนดนโยบายสาธารณะอย่างเป็นทางการ ได้แก่ สถาบันนิติบัญญัติ สถาบันบริหาร และสถาบันตุลาการ ขณะที่กลุ่มผลประโยชน์ พรรคการเมืองและประชาชนทั่วไปเป็นผู้มีส่วนร่วมที่ไม่เป็นทางการในการกำหนดนโยบายการกำหนดนโยบายสาธารณะหนึ่ง ๆ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 9 ขั้นตอน ในการกระบวนการพัฒนานโยบายนี้ผู้มีอำนาจตัดสินใจกำหนดนโยบายหรือนักวิเคราะห์นโยบายจำเป็นต้องวิเคราะห์ขั้นตอนหนึ่ง ๆ เสร็จล่วงหน้าเพื่อนำผลการวิเคราะห์นั้นมาใช้เมื่อต้องดำเนินการในขั้นตอนนั้น ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย

ตัวแบบเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

ตัวแบบ หมายถึง กรอบแนวความคิดพื้นฐานของสิ่งที่เป็นจริงของปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง เพื่อใช้อธิบายเหตุการณ์ในรูปแบบที่ปรากฏให้เห็นว่าอะไรเกิดขึ้นทำไมจึงเกิดสิ่งนั้นและสิ่งนั้นจะก่อให้เกิดผลอะไรต่อไป ตัวแบบมักแสดงสัมพันธ์ที่ปรากฏให้เห็นเป็นรูปร่าง ทฤษฎีส่วนใหญ่มักถูกพัฒนามาจากตัวแบบที่ได้รับการทดสอบแล้ว ตัวแบบเกี่ยวกับการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติมีพื้นฐานมาจากมุมมองด้านองค์การและมุมมองด้านรัฐศาสตร์ (มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 49) แบ่งประเด็นการศึกษาเป็น 2 ส่วน ดังนี้

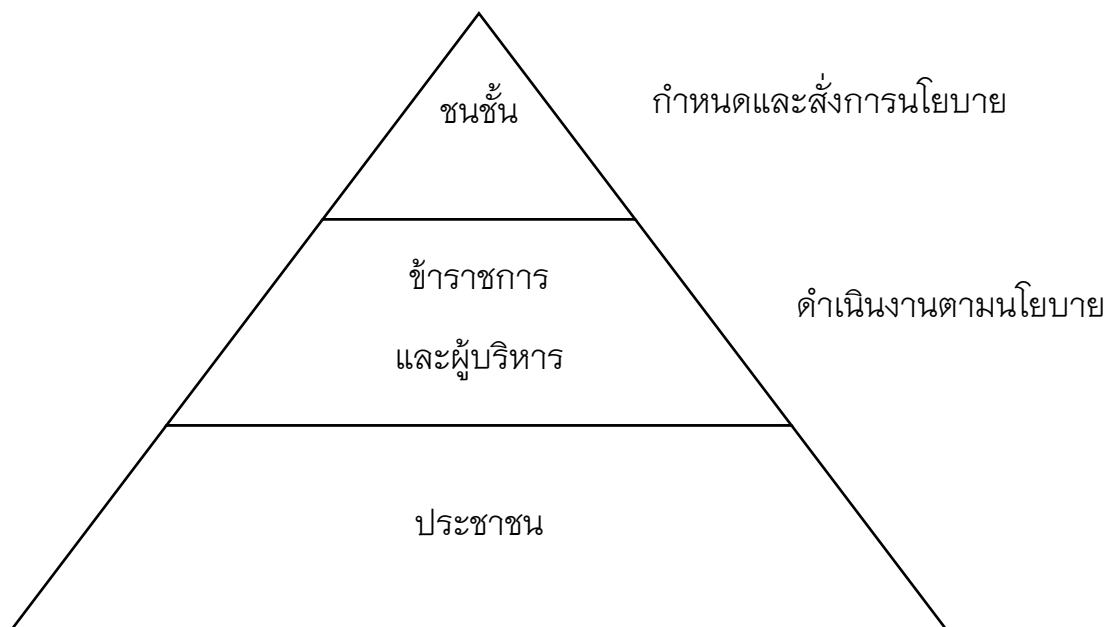
1. ตัวแบบเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะ

ในการศึกษาการกำหนดนโยบายสาธารณะ โดยใช้แนวทางศึกษาเชิงพรรณนา/แนวนโยบายศึกษามักนิยมใช้ตัวแบบ (Model) เพื่อศึกษาลักษณะและพัฒนาการของนโยบายสาธารณะ วิธีการศึกษานโยบายตัวแบบ (Policy model study) มีข้อสมมติฐานเบื้องต้นว่า นโยบายสาธารณะเป็นระบบย่อยระบบหนึ่งภายในระบบการเมือง ฝ่ายการเมืองกำหนดนโยบายทำให้การเมืองเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการนโยบายสาธารณะ ตัวแบบที่ใช้ศึกษาการกำหนดนโยบาย ได้แก่

1.1 ตัวแบบชนชั้นนำ (Elite mode)

นโยบายสะท้อนสิ่งที่เป็นความชอบของชนชั้นนำ นักรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ เช่น V. Pareto, G. Mosca, H.D. Lasswell, R.A. Dahl และ C.W. Mills อธิบายว่า การกำหนดนโยบายสาธารณะโดยเฉพาะในสังคมที่มีลักษณะปิดตัวค่อนข้างสูงมักอยู่

ภายใต้อิทธิพลทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและความต้องการของชนชั้นนำมากกว่าที่จะเป็นไปตามความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของสังคม ตัวแบบนี้มักใช้อธิบายการกำหนดนโยบายสาธารณะในระบบการเมืองของประเทศที่ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยยังไม่มั่นคงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศตะวันตกในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยกลุ่มชนชั้นนำซึ่งเป็นกลุ่มคนจำนวนน้อยที่ได้รับการเลือกตั้งจะกำหนดนโยบายสาธารณะตามความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของชนชั้นนำในสังคมการเมืองนั้น ๆ ขณะที่นโยบายสาธารณะเป็นสิ่งที่ชนชั้นนำต้องมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนด้วย ทั้งนี้เพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจการเมืองการบริหารนโยบายสาธารณะที่กำหนดโดยอิทธิพลของชนชั้นนำจึงเปลี่ยนแปลงทีละเล็กทีละน้อยหรือค่อนข้างรักษากฎเกณฑ์/คุณค่าเดิมของสังคมมากกว่าที่จะเปลี่ยนแปลงอย่างมากและฉับพลันเนื่องจากชนชั้นนำไม่ชอบเปลี่ยนแปลงสถานภาพเดิมของตน ชนชั้นนำมักมีค่านิยมที่ถือว่าเป็นค่านิยมพื้นฐานของสังคม เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ค่านิยมเกี่ยวกับทรัพย์สินส่วนบุคคล เสรีภาพส่วนบุคคล รัฐบาลที่มีอำนาจจำกัด เป็นต้น นโยบายจะถูกกำหนดจากบนลงล่างไม่ใช่กำหนดจากการเรียกร้องของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นผู้ถูกปกครอง



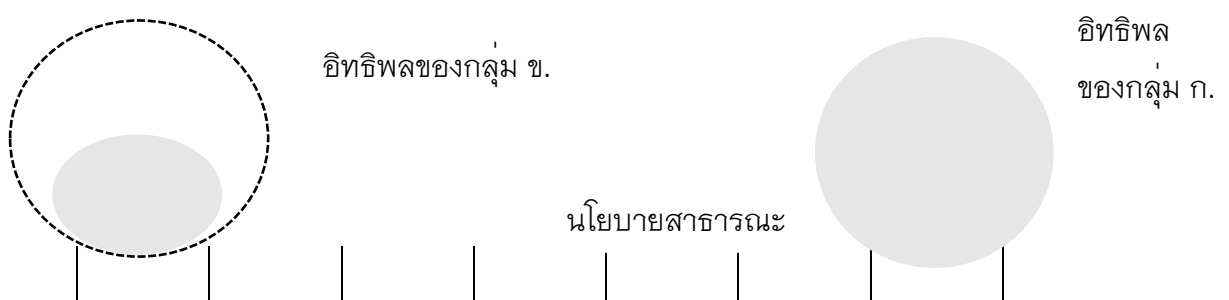
ภาพประกอบ 3 ตัวแบบชนชั้นนำ

ที่มา : Dye (1984, p. 29 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 51)

ข้อสมมติฐานเบื้องต้นของตัวแบบนี้ คือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจและไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะไม่ค่อยทราบเกี่ยวกับตัวแบบนี้นโยบายและไม่สนใจการเมืองในที่นี้ชนชั้นนำ หมายถึง ผู้ซึ่งเปลี่ยนแปลงสถานะทางสังคมจากผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมสูงไปเป็นผู้มีอำนาจทางการเมืองการปกครอง บุคคลเหล่านี้เป็นคนที่จำนวนน้อยที่มีอำนาจในสังคมและเป็นผู้มีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจเพื่อจัดสรรแบ่งสิ่งที่มีคุณค่า เพื่อประโยชน์ของสังคมในรูปแบบการกำหนดนโยบาย ชนชั้นนำอาจหมายถึงผู้ได้รับการเลือกตั้ง/แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ

1.2 ตัวแบบกลุ่ม (Group model)

นักทฤษฎีการเมืองที่มีชื่อเสียง เช่น Arthur F. Bentley (1949, p. 211–215) และ David B. Truman (1971, p. 37) ทั้ง 2 ท่านกล่าวว่า นโยบายสาธารณะเป็นผลลัพธ์ของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผลประโยชน์ในระบบการเมืองแบบพหุสังคมประชาธิปไตย ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มผลประโยชน์ กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มการเมืองจำนวนมากมาด้วยกัน เหล่านี้ทำหน้าที่เสมือนตัวเชื่อมระหว่างประชาชนกับรัฐบาลในการกำหนดนโยบายที่มีเนื้อหาสาระสอดคล้อง ตอบสนองความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ Lasswell, H. D. & Kaplan, A. (1970) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่กำหนดว่า ใครจะได้อะไร เมื่อใด และอย่างไร ดังนั้นการศึกษานโยบายด้วยตัวแบบนี้จึงเกี่ยวข้องกับประเด็นว่าใครเป็นผู้ริเริ่มและมีส่วนผลักดันนโยบายนั้น ใครได้รับการจัดสรรทรัพยากรเพื่อทำการตัดสินใจกำหนดนโยบาย ทำไมนโยบายต้องมีเนื้อหาสาระดังที่กำหนดอะไรเป็นผลลัพธ์ของนโยบายจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ นอกจากผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับแล้ว อาจรวมถึงผลข้างเคียงที่ตามมาโดยไม่คาดหวัง



ภาพประกอบ 4 ตัวแบบกลุ่ม

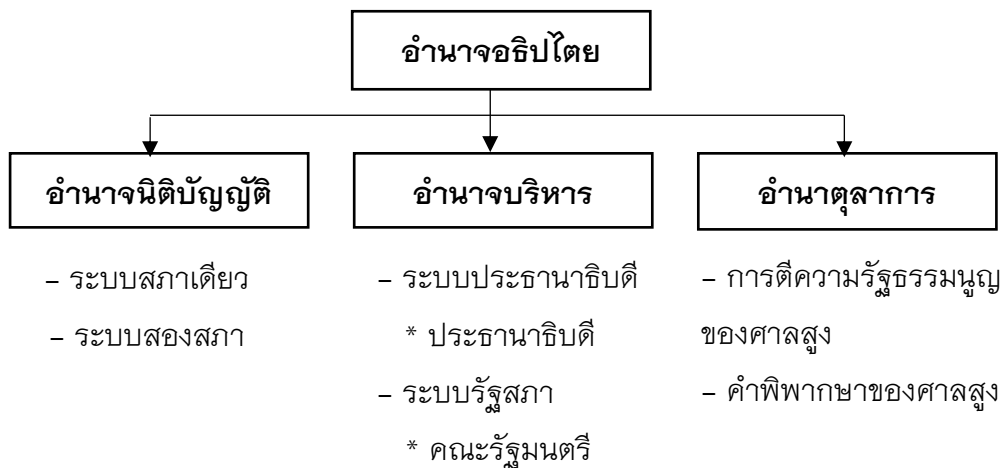
ที่มา: Dye (1984, p.27 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 52)

David B. Truman (1951 อ้างถึงใน Dye, 1984, p. 26) กล่าวว่า ปัจเจกบุคคล จะมีความสำคัญในการเมืองก็ต่อเมื่อมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มตามผลประโยชน์ที่เป็นนามธรรม อุดมการณ์หรือผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม กลุ่มสังคมเหล่านี้เป็นตัวเชื่อมโยงระหว่างปัจเจกบุคคลกับรัฐบาล กลุ่มสังคมที่ดำเนินการเรียกร้องผลประโยชน์ต่าง ๆ ต่อสถาบันหรือองค์การของรัฐจะกลายเป็นกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลักดันทันที เช่น สัมชชคนจน สมาคมผู้ผลิตอ้อยและน้ำตาล หอการค้า เป็นต้น ดังนั้นการเมืองจึงเป็นเรื่อง การต่อสู้ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เพื่อเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ หน้าที่ของระบบการเมืองจึงเป็นการจัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ โดยสร้างกติกา กฎเกณฑ์การต่อสู้ระหว่างกลุ่มทำการประนีประนอมและจัดสรรผลประโยชน์ให้กับกลุ่มต่าง ๆ ในรูปของการกำหนดนโยบายสาธารณะ ผู้กำหนดนโยบายมีหน้าที่คอยตอบสนอง ความต้องการประนีประนอม เจรจาต่อร่องระหว่างกลุ่มอิทธิพลที่ต่างเรียกร้องแข่งขันกัน กลุ่มใดมีอิทธิพลมากก็สามารถทำให้นโยบายโอนเอียงไปตามการเรียกร้องของกลุ่มนั้น ๆ อิทธิพลของกลุ่มอาจขึ้นอยู่กับเงินทุน สถานภาพทางสังคมของผู้นำกลุ่ม ภาวะผู้นำ จำนวนสมาชิกหรือขนาดของกลุ่ม เป้าหมายของกลุ่ม ความเหนียวแน่นของกลุ่ม นโยบายสาธารณะจึงเป็นผลผลิตที่สะท้อนดุลยภาพที่เกิดจากปฏิกริยาระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งทำให้นโยบายสาธารณะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

1.3 ตัวแบบสถาบัน (Institution model)

นโยบายเป็นผลผลิตของสถาบัน สถาบัน หมายถึง องค์การที่มี สถานภาพและมีอำนาจหรือความชอบธรรมในการตอบสนองความต้องการและความ คาดหวังของคนที่เกี่ยวข้อง สถาบันต้องประกอบด้วย ระเบียบกฎเกณฑ์เกี่ยวกับรูปแบบ ของพฤติกรรม ระบบความสัมพันธ์ กระบวนการและบทบาท สิ่งเหล่านี้มักผูกพันกับ บรรทัดฐานซึ่งเป็นเรื่องค่านิยมสถาบันที่สำคัญของรัฐ ได้แก่ สถาบันระดับชาติ สถาบัน ระดับภูมิภาคและสถาบันระดับท้องถิ่นที่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่าย ตุลาการ ตัวแบบสถาบันมุ่งสนใจประเด็นว่า สถาบันของรัฐสถาบันใดที่มีอำนาจกำหนด นโยบายสาธารณะและกำหนดนโยบายเรื่องใด (ถวัลย์รัฐ วรเทพพุดพิพงษ์, 2541, หน้า 24 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 53) สถาบันหลักของรัฐต้องประกอบด้วย ลักษณะ 3 ประการที่สำคัญ คือ (1) มีอำนาจโดยชอบธรรมในการกำหนดนโยบาย (2)นโยบายสามารถบังคับประชาชนให้ปฏิบัติตาม (3)สามารถลงโทษผู้ฝ่าฝืน นโยบาย สาธารณะที่กำหนดโดยสถาบันต่าง ๆ ของรัฐอาจเป็นรูปของกฎหมายหรือพระราชบัญญัติ

พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง มติคณะรัฐมนตรี คำพิพากษาของศาลและการตีความ
กฎหมายรัฐธรรมนูญ สถาบันของรัฐกำหนดรูปแบบเชิงโครงสร้างของพฤติกรรมของคน
และกลุ่มคน รูปแบบพฤติกรรมดำรงอยู่ช่วงเวลานานพอสมควรจึงส่งผลในทางเอื้ออำนวย
หรือขัดขวางผลลัพธ์ของนโยบายและส่งผลต่อกลุ่มบางกลุ่ม ดังภาพประกอบ 5



ภาพประกอบ 5 ตัวแบบสถาบัน

ที่มา: ดัดแปลงจาก Dye (1984, p. 22 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 54)

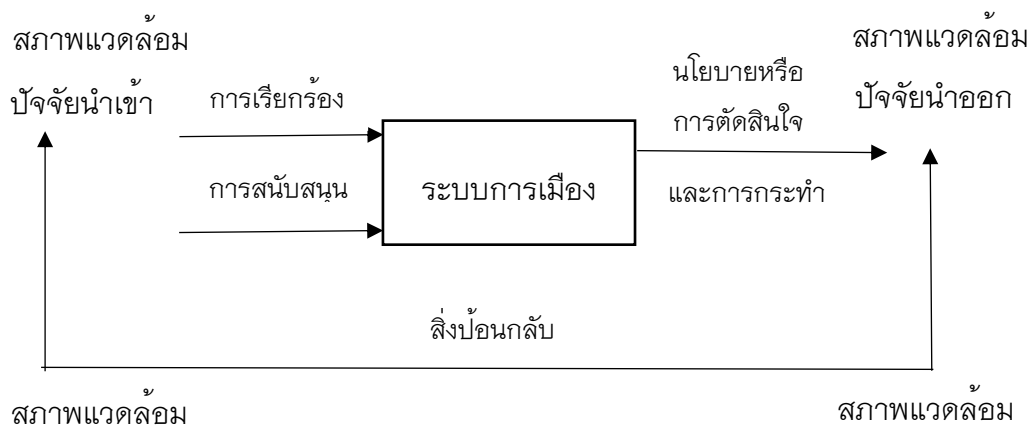
1.4 ตัวแบบระบบ (system model)

นโยบายสาธารณะเป็นผลผลิตของระบบการเมือง ระบบ คือ กลุ่มของการกระทำที่สัมพันธ์กันหรือกลุ่มขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงพึ่งพาซึ่งกันและกัน ม.ร.ว. พุทธิสถาน ชุมพล (2544, หน้า 32-33 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 54) ได้ให้ข้อสังเกตว่า “ระบบ” เป็นเพียงเครื่องมือในการมองหรือวิเคราะห์ของจริงเมื่อพูดถึงระบบก็ต้องพูดถึงขอบเขตของระบบและสภาพแวดล้อมของระบบ

David Easton (1957 อ้างถึงใน Dye, 1984, p. 41) นักวิเคราะห์แนวระบบในทางรัฐศาสตร์เห็นว่าเราสามารถแยกแบบระบบการเมืองออกจากระบบอื่น ๆ หรือจากสภาพแวดล้อม (Environment) ของระบบได้อย่างน้อยในแง่ของการวิเคราะห์ถ้าสามารถแยกระบบการเมืองออกมาได้แล้ว จะสามารถเห็นระบบการเมืองเป็นหน่วยที่มีปัจจัยป้อนเข้าสู่ระบบการเมืองที่เรียกว่า ปัจจัยนำเข้า (Inputs) และสิ่งที่เป็นผลผลิตของระบบการเมืองที่เรียกว่า ปัจจัยนำออก (Outputs) ปัจจัยนำเข้าจะถูกระบบการเมืองแปร

สภาพไปเป็นปัจจัยนำออก เมื่อเป็นปัจจัยนำออกแล้วก็จะส่งผลกระทบต่อตัวระบบและสภาพแวดล้อมของระบบเพราะปัจจัยนำออกจะถูกป้อนกลับและกลายมาเป็นปัจจัยนำเข้าที่เปลี่ยนแปลงในระยะต่อไปทำให้เห็นภาพได้ว่าเป็นกระบวนการที่เป็นวัฏจักรหมุนเวียนต่อไปเรื่อย ๆ ส่วนสภาพแวดล้อมคือส่วนที่อยู่นอกขอบเขตของระบบการเมืองและมีอิทธิพลต่อการทำงานของระบบ ดังนั้นระบบคือชุดของสถาบันและกิจกรรมในสังคม กิจกรรมที่อยู่ในขอบเขตของระบบเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในสังคมโดยมีอำนาจบังคับให้มีการปฏิบัติตามการจัดสรรนั้น

ตัวแบบระบบใช้พิจารณาการดำเนินงานของระบบ การเคลื่อนไหวของระบบและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของระบบ การวิเคราะห์ระบบจึงมุ่งพิจารณาความสัมพันธ์ของปัจจัยนำเข้ากับระบบการเมืองก่อนที่จะออกมาเป็นปัจจัยนำออกหรือนโยบาย



ภาพประกอบ 6 ตัวแบบระบบ

ที่มา: Dye (1984, p. 41 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 55)

ปัจจัยนำเข้า แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การเรียกร้อง (Demands) และการสนับสนุน (Supports) การเรียกร้องอาจเกิดขึ้นในระบบการเมืองเองหรือจากสภาพแวดล้อมไม่ว่าจะเกิดจากไหนการเรียกร้องการเรียกร้องเป็นผลมาจากสภาพที่ทุกสิ่งมีคุณค่าอันเป็นที่ต้องการของคนทั้งหลายมีจำกัด ไม่สามารถจัดสรรให้ทุกคนพอใจได้จึงเกิดการเรียกร้องให้จัดสรรใหม่อย่างพอใจ การเรียกร้องต่าง ๆ นี้มิใช่ทุกข้อเรียกร้องจะพัฒนามาเป็นประเด็นทางการเมืองหรือประเด็นนโยบายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น

อำนาจทางการเมืองที่ผู้เรียกร้องมีความชำนาญในการเรียกร้อง ช่วงเวลาในการเรียกร้อง จำนวนคนที่ร่วมเรียกร้อง ขนาดของการเรียกร้องและทรัพยากร ความมีเหตุผลของ ข้อเรียกร้อง รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดของประชาชนทั่วไปสอดคล้องกับข้อเรียกร้องนั้น ข้อเรียกร้องซึ่งผ่านเข้าสู่ระบบการเมืองโดยผ่านสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชนหรือการเข้ามาเรียกร้องต่อรัฐบาลเองจะกลายเป็นนโยบายได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับขนาดของการเรียกร้องและทรัพยากรหากทรัพยากรที่นำมาใช้ดำเนินงานตามประเด็น นโยบายไม่เพียงพอการเรียกร้องของประชาชนซึ่งประสบปัญหาเดือดร้อนและต้องการให้ สถาบันของรัฐนำประเด็นปัญหามากำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้เป็นนโยบายย่อมเป็นไปได้ การเรียกร้องของประชาชนเหล่านั้น ถ้ามีจำนวนมากเกินไปก็จะทำให้ระบบการเมือง ต้องทำงานหนักจนเกินความสามารถ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกลุ่มคั่นกลาง (Intermediate groups) ได้แก่ พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพล ซึ่งเป็นตัวเชื่อมระหว่าง สถาบันของรัฐที่ทำหน้าที่ตัดสินใจ เช่น รัฐบาลหรือรัฐบาลกับประชาชน กลุ่มคั่นกลาง เหล่านี้จะทำหน้าที่จัดการหรือรวบรวมข้อเรียกร้องให้เป็นกลุ่มที่ชัดเจนพอเพียงแก่การที่ สถาบันของรัฐจะพิจารณาตัดสินใจ

นอกจากการเรียกร้องที่เปรียบเสมือนวัตถุดิบที่นำไปใช้ในการตัดสินใจทางการเมือง การตัดสินใจยังขึ้นอยู่กับสิ่งอื่นด้วย คือ การสนับสนุนด้วย

การสนับสนุน คือ การที่สมาชิกประชาคมสนับสนุนหรือขัดขวางการดำเนินงานของระบบการเมืองมากน้อยเพียงใด การสนับสนุนแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ แบบที่ชัดเจนแสดงออกอย่างแจ่มแจ้งและแบบที่ไม่ชัดเจน ได้แก่ ทศนคติและค่านิยมที่ ได้รับการอบรมมาก่อน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาคมนั้น ๆ การที่บุคคลสนับสนุนระบบการเมือง เรื่องจากสาเหตุต่าง ๆ หลายประการดังนี้

ประการแรก รัฐบาลนั้นเป็นสถาบันที่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญหรือตามรูปแบบการปกครองที่ตกลงไว้

ประการที่ 2 สนับสนุนรัฐบาลเพราะเห็นด้วยกับการตัดสินใจกรณีเฉพาะ เรื่องบางเรื่อง เช่น การเก็บภาษีมรดกแต่ไม่สนับสนุนเรื่องอื่น

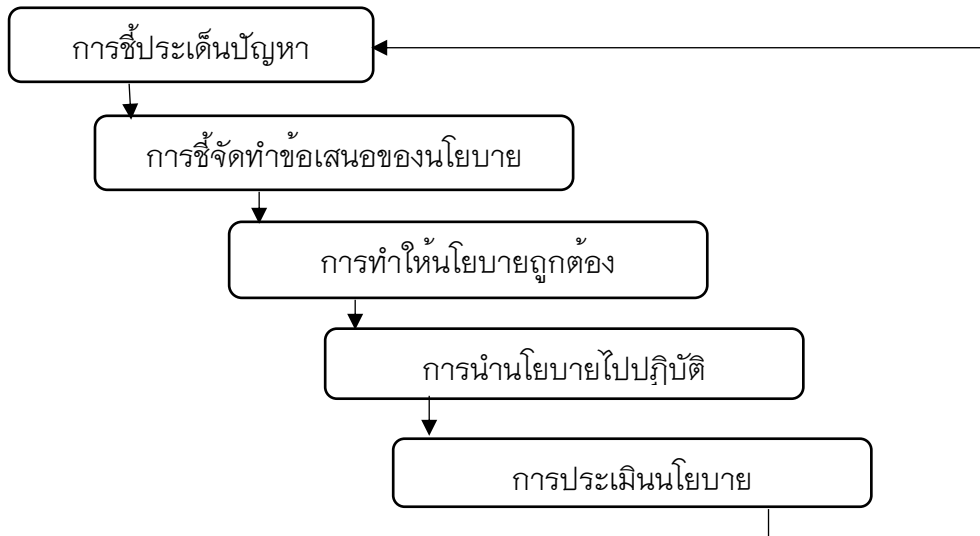
ประการที่ 3 สนับสนุนระบบการเมืองเพราะกลัวรัฐบาลใช้กำลังบังคับ ทำให้ไม่กล้าเรียกร้อง ไม่กล้าแสดงออก ความกลัวนี้เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้ระบบการเมือง ดำรงอยู่ได้

การสนับสนุนการเมืองอาจพิจารณาโดยแบ่งระดับต่าง ๆ ของระบบการเมืองออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ประชาคมการเมือง (Political community) ระบบการเมือง (Political regime) และรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจทางการเมือง (Political authorities)

ปัจจัยนำออก คือ นโยบายหรือผลการตัดสินใจที่ผ่านออกมาจากระบบการเมืองที่อาจมาจากฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายตุลาการที่ทำหน้าที่ตีความกฎหมายในขณะที่ทำการพิพากษาในรูปตัวบทกฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบกฎเกณฑ์ที่บังคับใช้กับประชาชนทั้งนี้มักจะกำหนดโทษสำหรับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามสิ่งป้อนกลับ (Feedback) คือ ปฏิกริยาที่มีต่อการตัดสินใจของระบบการเมืองเกี่ยวกับข้อเรียกร้องบางอย่าง ซึ่งไม่กระทบกระเทือนถึงผลประโยชน์ของกลุ่มอื่นนอกจากกลุ่มผู้เรียกร้องเอง ปกติผลประโยชน์ของกลุ่มต่าง ๆ มักจะขัดกันไม่มากก็น้อย จึงต้องมีการประนีประนอมหาทางให้ทุกฝ่ายยอมรับในการตัดสินใจ ในกรณีที่มีการตัดสินใจไม่เป็นที่พอใจของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง กลุ่มนั้นก็จะมีปฏิกริยาตอบโต้ ซึ่งเป็นสิ่งป้อนกลับที่แสดงให้เห็นในลักษณะข่าวสารที่ส่งกลับมายังระบอบการเมือง เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ว่าประชาชนพึงพอใจเพียงใดในนโยบายนั้น ๆ สิ่งป้อนกลับของระบบการเมืองในช่วงเวลาหนึ่งอาจกลายเป็นปัจจัยนำเข้าของระบบการเมืองในช่วงเวลาต่อไป

1.1 ตัวแบบกระบวนการ (Process model)

ตัวแบบนี้อธิบายให้เห็นว่า นโยบายเป็นกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการและพฤติกรรมทางการเมืองเป็นจุดสนใจสำคัญของวิชารัฐศาสตร์เป็นเวลาหลายทศวรรษ ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองในตอนแรกนักรัฐศาสตร์แนวพฤติกรรมศาสตร์ศึกษากิจกรรมของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง กลุ่มผลประโยชน์ ฝ่ายนิติบัญญัติ หัวหน้าฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหาร ข้าราชการ ผู้พิพากษา เป็นต้น จุดมุ่งหมายสำคัญก็เพื่อทราบรูปแบบของพฤติกรรมหรือกระบวนการทางการเมืองต่อมานักรัฐศาสตร์สนใจศึกษากลุ่มของกิจกรรมจำนวนมากายที่มีความสัมพันธ์กับนโยบายสาธารณะและสรุปว่ากระบวนการนโยบายประกอบด้วย 5 กิจกรรมต่อไปนี้ (Dye, 1984, p. 24)



ภาพประกอบ 7 ตัวอย่างกระบวนการ

ที่มา: ถวัลย์รัฐ วรเทพพิพิงษ์ (2541, หน้า 81 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชธน, 2552, หน้า 58)

1.5.1 การชี้ประเด็นปัญหา หมายถึง การแสดงออกซึ่งข้อเรียกร้องต่อรัฐบาลเพื่อให้รัฐบาลกระทำการใดสิ่งหนึ่ง

1.5.2 การจัดทำข้อเสนอของนโยบาย หมายถึง การกำหนดนโยบายเพื่อให้มีการอภิปรายในหมู่ประชาชนสำหรับการจัดทำนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหา

1.5.3 การทำให้นโยบายถูกต้อง หมายถึง การคัดเลือกข้อเสนอ/ร่างนโยบายตามกฎหมาย การสร้างความสนับสนุนทางการเมืองสำหรับข้อเสนอ/ร่างนโยบาย และการพิจารณาข้อเสนอ/ร่างนโยบายให้เป็นกฎหมาย

1.5.4 การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การจัดองค์การในระบบราชการ การจ่ายเงินเดือน การจัดหาบริการและการเก็บภาษี

1.5.5 การประเมินนโยบาย หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย การรายงาน “ผลผลิต” ของนโยบาย การประเมิน “ผลกระทบ” ของนโยบายที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มที่ไม่ใช่เป้าหมายและการเสนอแนะให้มีการเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุงนโยบาย

ในการศึกษากระบวนการนโยบายเป็นการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองทั้ง 5 กิจกรรมดังกล่าว เพื่อทราบว่า จะกำหนดนโยบายหนึ่ง ๆ อย่างไร กิจกรรมในกระบวนการนั้นมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร โดยไม่สนใจเนื้อหาสาระของนโยบาย Charles O. Jones (1978 อ้างถึงใน Dye, 1984, pp. 24-25) เสนอแนะว่าควรจะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการกำหนดนโยบายกับเนื้อหาสาระที่ยังไม่ได้รับความสนใจ เพื่อทราบถึงกระบวนการที่นโยบายสาธารณะได้รับการพัฒนานำไปปฏิบัติและประเมินแม้ว่าวิธีการกำหนดนโยบายสาธารณะอาจมีผลต่อเนื้อหาสาระของตัวนโยบายและในทางกลับกันเนื้อหาสาระของตัวนโยบายอาจมีผลต่อวิธีการกำหนดนโยบายแต่อาจปรากฏว่าเงื่อนไขทางสังคม เศรษฐกิจหรือเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อผู้กำหนดนโยบายมาก จนกระทั่งไม่ว่านโยบายจะมีกระบวนการกำหนดอย่างไร เช่น กระบวนการกำหนดนโยบายที่อยู่ในระบบการเมืองแบบปิดหรือเปิดแข่งขันหรือไม่แข่งขันพหุสังคมหรือชนชั้นนำ เป็นต้น เนื้อหาสาระของตัวนโยบายอาจแตกต่างกันน้อยหรือไม่แตกต่างกันเลย

1.1 ตัวแบบหลักเหตุผล (Rational model)

ตัวแบบนี้อธิบายให้เห็นว่า นโยบายเป็นผลอันเนื่องมาจากการตัดสินใจด้วยความมีเหตุมีผลเพื่อได้สูงสุด นโยบายที่ใช้หลักเหตุผลคือนโยบายที่ก่อผลได้สูงสุดให้แก่สังคมคำว่า “ผลได้ทางสังคมสูงสุด” (Maximum social gain) หมายถึงนโยบายที่รัฐบาลตกลงใจเลือกให้ผลได้แก่สังคมมากกว่าต้นทุนที่ใช้จ่ายไปหรือเสียต้นทุนต่ำสุดเพื่อให้ได้มาซึ่งผลตอบแทนการเลือกกระทำกรใด ๆ ตามหลักการผลได้สูงสุดสำหรับต้นทุนที่เสียไปเป็นสิ่งที่ถือว่ามีเหตุผลเพราะจะส่งผลให้ผู้ทำการตัดสินใจบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ผลได้และต้นทุนที่ใช้จ่ายไปไม่จำกัดเฉพาะสิ่งที่เป็นตัวเงินเท่านั้น แต่อาจรวมถึงคุณค่าที่เกิดจากนโยบาย ทั้งที่เป็นคุณค่าทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่นโยบายก่อให้เกิดขึ้นหรือต้องเสียไปในการกำหนดนโยบายนั้นขึ้นมา เช่น สภาพแวดล้อมของธรรมชาติ จิตใจของผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากนโยบาย ทัศนียภาพที่สวยงาม เป็นต้น ในการเลือกนโยบายที่สอดคล้องกับหลักการที่มีเหตุผลตามหลักวิชาการเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ผู้กำหนดนโยบายจะต้องดำเนินงานตามขั้นตอนของหลักเหตุผล ดังต่อไปนี้ (Dror, 1968, pp. 302-326 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 59)

1) กำหนดเป้าหมายของแผนปฏิบัติการและลำดับความสำคัญของเป้าหมายที่ต้องการ

2) กำหนดค่านิยมและทรัพยากรที่ต้องการใช้ให้สอดคล้องกันตามเป้าหมายที่ให้ความสำคัญ

3) ศึกษาทางเลือกที่มีอยู่ทั้งหมดเกี่ยวกับนโยบายนั้น

4) คาดคะเนผลที่ตามมาของแต่ละทางเลือกของนโยบาย

5) คำนวณอัตราส่วนของผลได้ต่อต้นทุน/ค่าใช้จ่ายของแต่ละทางเลือก

6) เปรียบเทียบผลได้สุทธิที่คาดว่าจะได้รับจากแต่ละทางเลือก และเลือกทางเลือกของนโยบายที่คุ้มค่าต่อการลงทุนมากที่สุดหรือมีประสิทธิภาพมากที่สุด อาจกล่าวได้ว่าตัวแบบหลักเหตุผลพยายามกำหนดแนวทางให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด โดยใช้หลักเปรียบเทียบต้นทุนกับผลตอบแทนที่ได้รับ

นอกจากนี้ Harold D. Lasswell (1963, p.15 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 58) ได้กล่าวว่า นโยบายใด ๆ จะเป็นนโยบายที่ดีหรือถูกต้องหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการตัดสินใจว่ามีหลักการที่สมเหตุสมผลและถูกต้องตามหลักวิชาการเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ หรือไม่ Harold D. Lasswell ยังได้กล่าวถึงขั้นตอนการกำหนดนโยบายที่ชอบด้วยเหตุผล 7 ขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนการค้นหาและรวบรวมข้อมูล

2) ขั้นการรับรองและเสนอแนะนโยบาย

3) ขั้นการกำหนดแนวนโยบาย

4) การปรับกลไกและสภาวะแวดล้อมของนโยบาย

5) ขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ

6) ขั้นการประเมินผลนโยบาย

7) ขั้นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนโยบาย

1.2 ตัวแบบที่เหมาะสม (Optimal model)

Dror, Yehezkel. (1968, pp. 312-318) ได้ให้ทัศนะว่า การกำหนดนโยบายควรเน้นความสำคัญของนโยบายต้นแบบ (metapolicy) ซึ่งได้แก่ กฎหมาย รัฐธรรมนูญ นโยบายสาธารณะที่เหมาะสมต้องเริ่มต้นจากการสร้างระบบและวิธีการกำหนดนโยบายก่อน Dror, Yehezkel ได้เสนอขั้นตอนการกำหนดนโยบายสาธารณะที่เหมาะสม 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) ขั้นตอนการกำหนดนโยบายต้นแบบ
- 2) ขั้นตอนการกำหนดนโยบายเฉพาะด้าน
- 3) ขั้นตอนการดำเนินงานหลังการกำหนดนโยบายแล้ว

1.3 ตัวแบบการเปลี่ยนแปลงในส่วนเพิ่ม (Incremental model)

Charles E. Lindblom (1968, p. 3 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 66) เสนอกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะสำคัญของตัวแบบการเปลี่ยนแปลงในส่วนเพิ่ม ได้แก่

1) นโยบายที่ดีหรือเหมาะสม คือ นโยบายที่ผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่หรือทั้งหมดสามารถยอมรับร่วมกันได้มากที่สุดเนื่องจากนโยบายนั้นสามารถประสานประโยชน์ระหว่างผู้ซึ่งมีผลประโยชน์แตกต่างกันได้มากที่สุด ในทัศนะของ C.E. Lindblom การที่นโยบายหนึ่งมีกระบวนการกำหนดนโยบายที่ดีที่สุดมีเหตุผลและถูกต้องตามหลักวิชาการทุกประการ อาจมีนโยบายที่ดีเสมอไปถ้าหากนโยบายนั้นไม่ตอบสนองผลประโยชน์ของใครเลยและไม่มีใครเห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าว นอกจากผู้บริหารหรือผู้กำหนดนโยบายนั้นเท่านั้น กรณีเช่นนี้ย่อมไม่ถือว่านโยบายดังกล่าวเป็นนโยบายที่ดีหรือเหมาะสม

2) กระบวนการกำหนดนโยบาย เป็นกระบวนการสั่งสมความรู้จากประสบการณ์ของบุคคลและองค์กา สังคม ประเทศ โดยส่วนรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับนโยบายจะเพิ่มขึ้นทีละน้อยจากการลองผิดลองถูกควบคู่กันไปกับการพัฒนาความรู้และเทคโนโลยีในด้านอื่น ๆ ผู้กำหนดนโยบายไม่สามารถหยั่งรู้หรือทำนายอนาคตให้ถูกต้องแม่นยำได้และไม่สามารถควบคุมอนาคตที่ไม่แน่นอนได้ ด้วยเหตุนี้การกำหนดนโยบายของรัฐสำหรับอนาคตจึงมาสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาและความเสี่ยงที่เกิดจากความไม่แน่นอนได้แม้ว่าจะกำหนดนโยบายด้วยหลักเหตุผล ความเป็นกลางหรือปราศจากอคติและตรงตามหลักวิชา

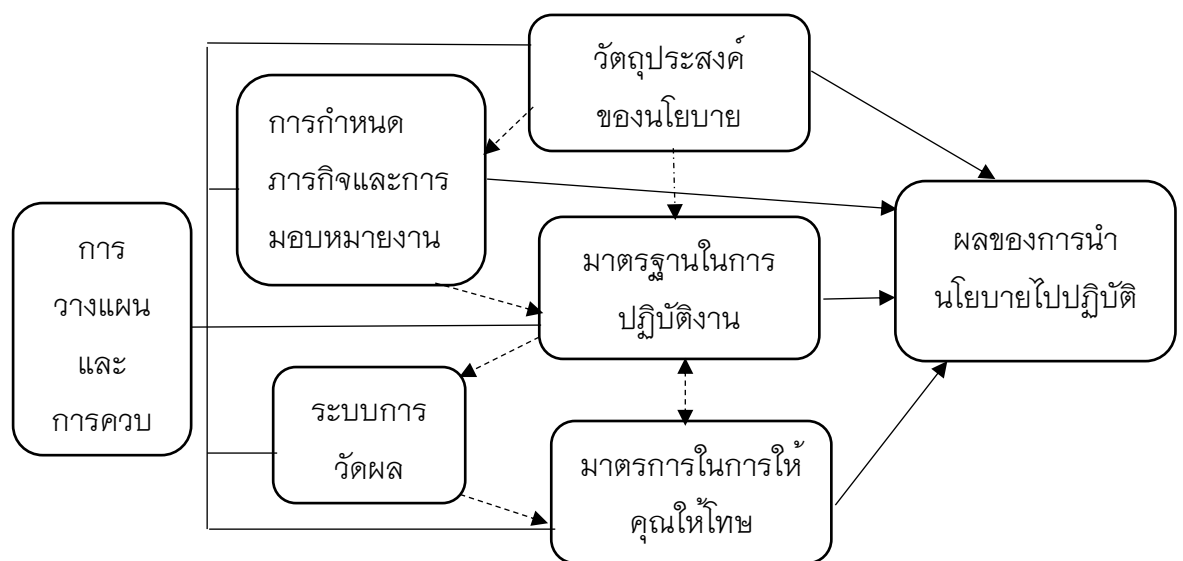
2. ตัวแบบเกี่ยวกับการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

ตัวแบบเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติในทัศนะของ วรเดช จันทรศร (2539 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 69) ได้แก่

2.1 ตัวแบบยึดหลักเหตุผล (Rational model)

ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุมการดำเนินงานตามนโยบายในการนำนโยบายไปปฏิบัติ หน่วยงานหรือองค์การที่มีหน้าที่

รับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของนโยบายที่กำหนดไว้จะต้องนำทรัพยากรทางการบริหารมาดำเนินงานโดยเน้นวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเป็นหลัก ดังนั้นผู้นำนโยบายไปปฏิบัติจึงต้องเข้าใจความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบายที่ชัดเจนอย่างถ่องแท้ เพื่อนำไปกำหนดภารกิจและมอบหมายงานให้แก่ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานต้องกำหนดมาตรฐานให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน มีระบบวัดผลการปฏิบัติงาน และระบบการให้คุณให้โทษที่สัมพันธ์กันอย่างเหมาะสมระบบการวางแผนงาน และการควบคุมผลงานที่ดีนี้มีความสำคัญต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ



ภาพประกอบ 8 ตัวแบบที่ยืดหลักเหตุผล

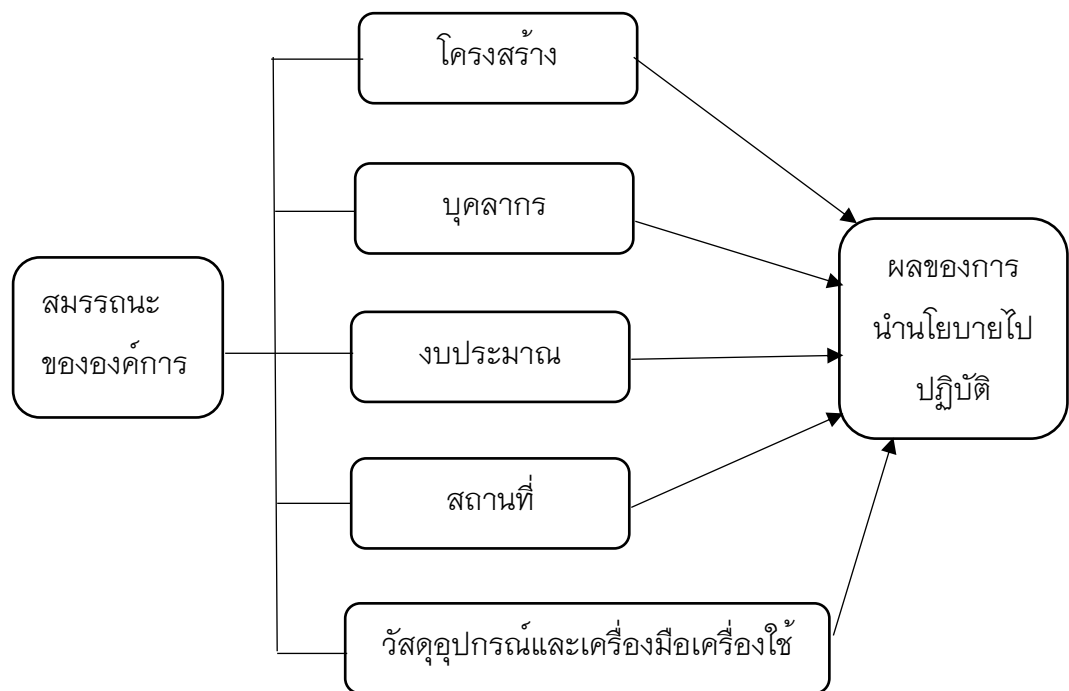
ที่มา: วรเดช จันทรศร (2539, หน้า 453 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 70)

2.2 ตัวแบบทางด้านการจัดการ (Management model)

ให้ความสำคัญกับสมรรถนะขององค์การที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งสมรรถนะขององค์การเกี่ยวข้องกับ 5 ปัจจัย ได้แก่

- 1) โครงสร้างขององค์การที่เหมาะสมกับภาระงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย
- 2) ภายในองค์การต้องประกอบบุคลากรซึ่งมีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการและด้านเทคนิคอย่างเพียงพอ

- 3) งบประมาณในการดำเนินงานตามนโยบายต้องได้รับการสนับสนุน
อย่างเพียงพอ
- 4) องค์กรยังต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์และ
เครื่องมือเครื่องใช้
- 5) สถานที่ที่ใช้ดำเนินงานต้องเอื้อต่อการดำเนินงานตามนโยบาย

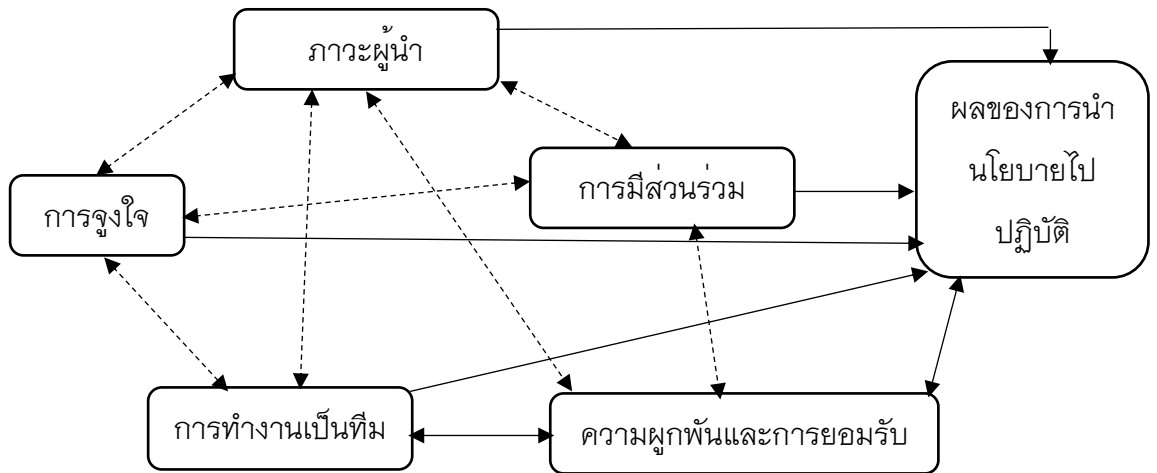


ภาพประกอบ 9 ตัวแบบทางด้านการจัดการ

ที่มา: วรเดช จันทรศร (2539, หน้า 453 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชชน, 2552, หน้า 71)

2.3 ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์กร

องค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติควรสร้างความผูกพันและการยอมรับในนโยบายโดยเน้นการมีส่วนร่วมด้วยการใช้เทคนิคการจูงใจและภาวะผู้นำของผู้บริหารในองค์กรเพื่อสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพในการนำนโยบายไปปฏิบัติตั้งแต่ขั้นกำหนดนโยบายและวางแผนงานหรือโครงการ

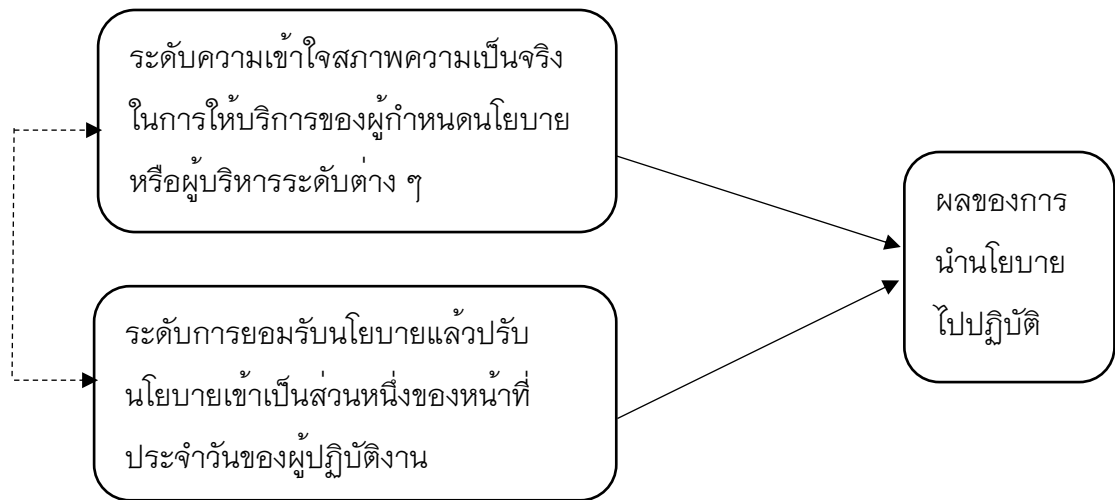


ภาพประกอบ 10 ตัวแบบทางด้าน การพัฒนาองค์การ

ที่มา: วรเดช จันทรศร (2539, หน้า 458 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชธน, 2552, หน้า 72)

2.4 ตัวแบบทางด้านกระบวนการของระบบราชการ

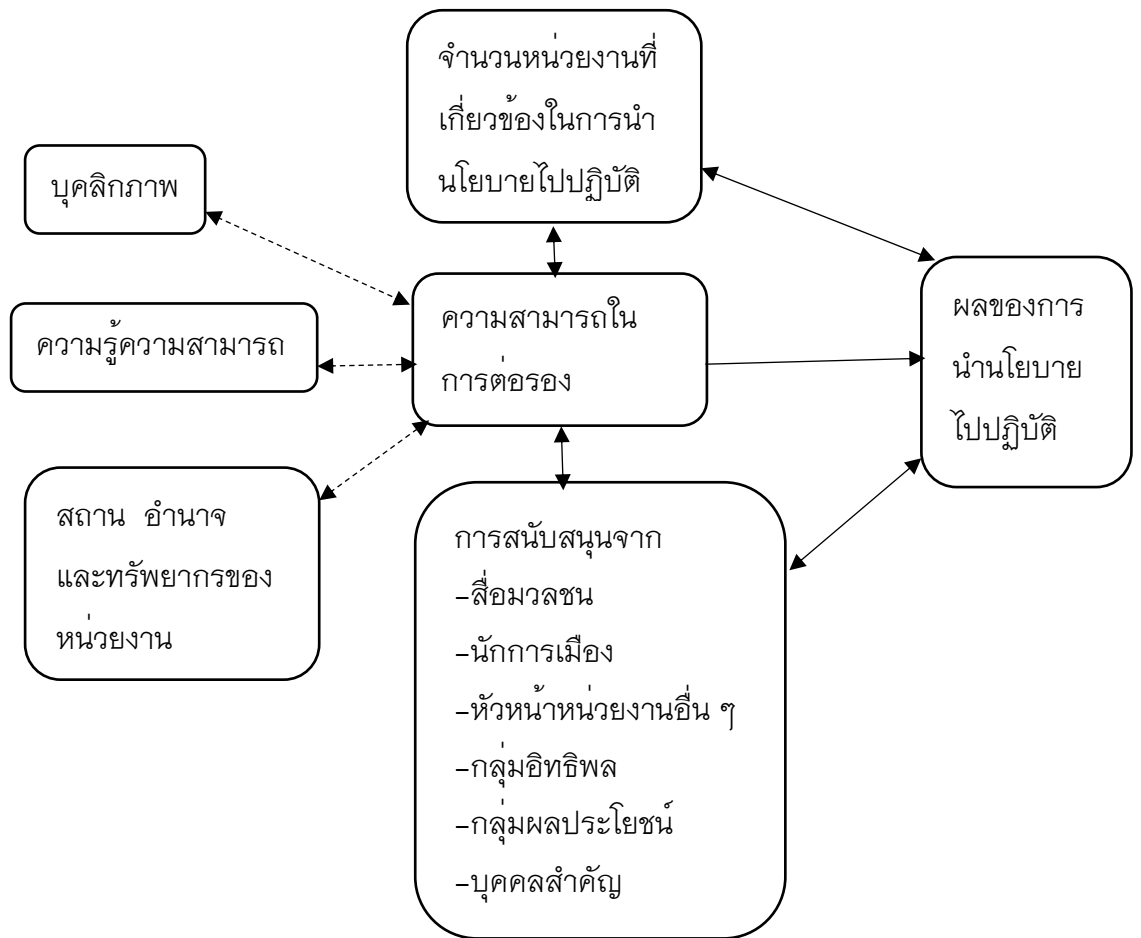
การนำนโยบายไปปฏิบัติเกี่ยวข้องกับอำนาจขององค์การ ซึ่งไม่ได้อยู่ที่ผู้บริหารระดับสูงหรือบุคลากรคนใดคนหนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งตามอำนาจหน้าที่ที่เป็นทางการขององค์การ อำนาจที่แท้จริงขององค์การกระจายอยู่ที่สมาชิกขององค์การหรือผู้นำนโยบายไปปฏิบัติทุกคน โดยที่ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้บริหารระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควบคุมไม่ได้ กล่าวคือ สมาชิกขององค์การหรือผู้นำนโยบายไปปฏิบัติสามารถใช้ดุลยพินิจพิจารณาญาณในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ความเข้าใจสภาพความเป็นจริงในการให้บริการของผู้กำหนดนโยบายหรือผู้บริหารระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและการยอมรับนโยบายแล้วปรับแนวทางการปฏิบัติงานตามนโยบายให้เป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติงานมีผลต่อความสำเร็จของนโยบาย



ภาพประกอบ 11 ตัวแบบทางด้านกระบวนการของระบบราชการ
ที่มา: วรเดช จันทรศร (2539, หน้า 460 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชธน, 2552, หน้า 72)

2.5 ตัวแบบทางด้านการเมือง

ผลการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดเจรจาต่อรองของผู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบายนั้น ๆ ในฐานะผู้มีส่วนได้และส่วนเสียประโยชน์จากการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่า เช่น งบประมาณ ทรัพยากร ให้แก่สังคมโดยฝ่ายการเมือง ดังนั้นจำนวนหน่วยงานหรือองค์การที่เกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติ บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ สถานะ อำนาจและทรัพยากรของหน่วยงานหรือองค์การ ความสามารถในการต่อรองของผู้ซึ่งเป็นตัวแทนของหน่วยงานหรือองค์การความสัมพันธ์ของผู้ซึ่งเป็นตัวแทนของหน่วยงานหรือองค์การในลักษณะของการสนับสนุนจากปัจจัยภายนอกหน่วยงานหรือองค์การ ได้แก่ สื่อมวลชน นักการเมือง หัวหน้าหน่วยงานอื่น ๆ กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์และบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย

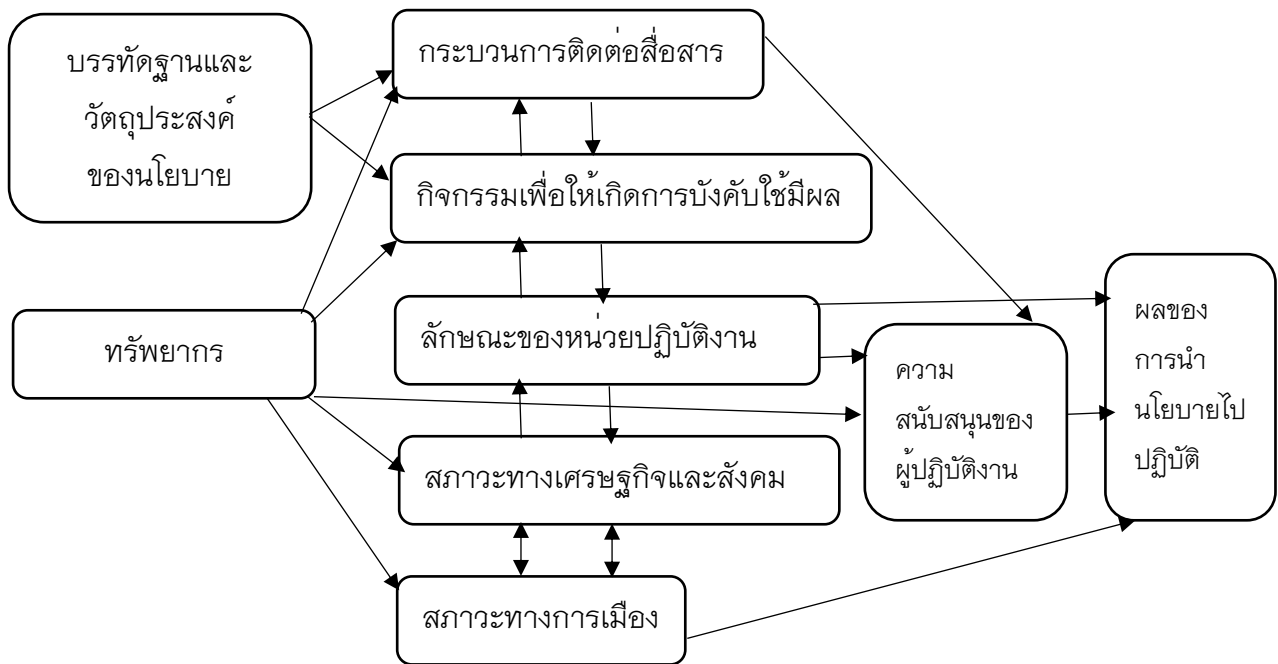


ภาพประกอบ 12 ตัวแบบทางด้านการเมือง

ที่มา: วรเดช จันทรศร (2539, หน้า 462 อ้างถึงใน มยุรี อนุมานราชชน, 2552, หน้า 73)

2.6 ตัวแบบทั่วไป (General model)

ตัวแบบนี้พัฒนามาจากหลาย ๆ ตัวแบบทำให้ตัวแปรในตัวแบบนี้ประกอบด้วย ตัวแปรบางตัวที่ยืดหลักเหตุผล ตัวแบบทางด้านการจัดการ ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์การ ตัวแบบด้านกระบวนการของระบบราชการและตัวแบบทางด้านการเมือง เนื่องจากตัวแปรบางตัวไม่อาจวิเคราะห์โดยใช้เชิงปริมาณและตัวแบบนี้ประกอบด้วยตัวแปรจำนวนมากจนไม่สามารถวิเคราะห์เจาะลึกได้ ตัวแบบนี้ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ กระบวนการติดต่อสื่อสาร สมรรถนะขององค์การและความร่วมมือสนับสนุนของผู้ปฏิบัติงาน



ภาพประกอบ 13 ตัวแบบทั่วไป

ที่มา: วรเดช จันทรศร (2539, หน้า 465 อ้างถึงใน มยุรี อนุমানราชธน, 2552, หน้า 74)

สรุปตัวแบบต่าง ๆ เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปปฏิบัติที่กล่าวมาล้วนมีพื้นฐานมาจากข้อสมมติฐานเบื้องต้นที่แตกต่างกัน ปัจจัย ตัวแปรและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย ตัวแปรที่ผู้ศึกษาสนใจเพื่อที่จะอธิบายว่านโยบายหนึ่ง ๆ กำหนดขึ้นมาจากปัจจัย ตัวแปรใดและเสนอแนะว่าควรถูกกำหนดนโยบายอย่างไร เพื่อให้ให้นโยบายนั้นเป็นนโยบายที่ดีสามารถนำไปปฏิบัติได้

แนวคิดการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2560, หน้า 15-77) อธิบายถึงแนวคิดการประเมินผลโครงการ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ในปี ค.ศ. 1971 สตัฟเฟิลบีม และคณะนำเสนอ CIPP Model ซึ่งเป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง มีจุดเน้นที่สำคัญคือใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา วัตถุประสงค์การประเมิน คือ การใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ เน้นการแบ่งแยกบทบาทของการทำงานระหว่างฝ่ายประเมิน

กับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ฝ่ายประเมินมีหน้าที่ระบุจุดหา และ นำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาข้อมูล และนำผลการ ประเมินที่ได้ไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี ทั้งนี้เพื่อป้องกันการมีอคติในการประเมิน จึงได้ทำการแบ่งประเด็นการประเมินผลออกเป็น 4 ด้าน

1) การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation: C)

เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความ เป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความ ต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับ นโยบายขององค์การ หรือนโยบายหน่วยเหนือหรือไม่ เป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้ในแง่ ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ หรือไม่ เป็นต้น การประเมินสภาวะ แวดล้อมจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องโครงการควรจะทำในสภาพแวดล้อมใด ต้องการจะบรรลุเป้าหมายอะไรหรือต้องการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะอะไร

2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าหรือปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน

(Input Evaluation: I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความ เหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน เป็นต้น การ ประเมินผลแบบนี้จะทำโดยใช้เอกสารหรืองานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว หรือใช้วิธีการวิจัยนำร่อง เชิงทดลอง (Pilot Experimental Project) ตลอดจนอาจให้ผู้เชี่ยวชาญมาทำงานให้อย่างไรก็ตาม การประเมินผลนี้จะต้องสำรวจสิ่งที่มีอยู่เดิมก่อนว่ามีอะไรบ้าง และตัดสินใจว่าจะใช้ วิธีการใดใช้แผนการดำเนินงานแบบไหน และต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอกหรือไม่

3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation: P) เป็นการประเมิน

ระหว่างการทำนิเทศโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็น ข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และ เป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลาทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในโครงการโดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินด้าน กระบวนการนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (Strength) และ จุดด้อย (Weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ การประเมินด้านกระบวนการจะมี

บทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะ ๆ เพื่อตรวจสอบการดำเนินงานของโครงการโดยทั่วไป การประเมินด้านกระบวนการมีจุดมุ่งหมาย คือ

(1) เพื่อหาข้อบกพร่องของโครงการ ในระหว่างที่มีการปฏิบัติการหรือการดำเนินงานตามแผน

(2) เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

(3) เพื่อเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ

4) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation: P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือความต้องการ/เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาประเด็นการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการและการประเมินผลเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ โดยอาศัยข้อมูลจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้นและกระบวนการร่วมด้วย

ยกตัวอย่างการจำแนกประเภทของตัวชี้วัดตามลักษณะของสิ่งที่ได้รับการประเมิน (สมพิศ สุขแสน, 2545, หน้า 6-7) เช่น

1. ตัวชี้วัดด้านบริบท (Context): ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 สถานะแวดล้อมของ ก่อนมีโครงการ (ปัญหาวิกฤต)
 - 1.2 ความจำเป็น หรือความต้องการขณะนั้น และอนาคต
 - 1.3 ความเข้าใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
2. ตัวชี้วัดด้านปัจจัยนำเข้า (Input): ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ

ดังนี้

- 2.1 ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ของโครงการ
- 2.2 ความพร้อมของทรัพยากร เช่น งบประมาณ คน วัสดุ อุปกรณ์ เวลา
- 2.3 ความเหมาะสมของขั้นตอนระหว่างปัญหา สาเหตุของปัญหา และกิจกรรม

กฎระเบียบ

กิจกรรม

3. ตัวชี้วัดด้านกระบวนการ (Process): ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ

ดังนี้

- 3.1 การตรวจสอบกิจกรรม เวลา และทรัพยากรของโครงการ

พื้นที่ 3.2 ความยอมรับของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกับโครงการใน

3.3 การมีส่วนร่วมของประชาชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกับโครงการ

4. ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Product): ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ
ดังนี้

4.1 อัตราการมีงานทำของประชาชนที่ยากจน

4.2 รายได้ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ

4.3 ความพึงพอใจของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการ

5. ตัวชี้วัดด้านผลลัพธ์ (Outcomes): ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ
ดังนี้

5.1 คุณภาพชีวิตของตนเอง และครอบครัวตามเกณฑ์มาตรฐาน

5.2 การไม่อพยพย้ายถิ่น

5.3 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

6. ตัวชี้วัดด้านผลกระทบ (Impact): ตัวชี้วัดสามารถพิจารณาได้จากสิ่งต่าง ๆ
ดังนี้

6.1 ผลกระทบทางบวก/เป็นผลที่คาดหวังจากการมีโครงการ

6.2 ผลกระทบทางลบ/เป็นผลที่ไม่คาดหวังจากโครงการ

เกณฑ์และตัวชี้วัดดังกล่าวนี้ สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประเมินผลโครงการได้ดี ซึ่งจะครอบคลุม มิติด้านเศรษฐกิจ สังคม ดานบริหารจัดการ ดานทรัพยากร และด้านสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถวัดถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของรัฐได้ ซึ่งในทางปฏิบัตินักประเมินผล จะต้องนำเกณฑ์ และตัวชี้วัดดังกล่าวมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะและบริบทของโครงการด้วย

สรุปการประเมินแบบ CIPP เป็นการประเมินที่ครอบคลุมองค์ประกอบของระบบทั้งหมด ซึ่งผู้ประเมินจะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน กำหนดประเด็นของตัวแปรหรือตัวชี้วัด กำหนดแหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล กำหนดเครื่องมือการประเมิน วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล และเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน

(สุวรรณี แยมพราย, 2562, หน้า 140) ได้แบ่งการประเมินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. การประเมินด้านเนื้อหาของนโยบาย (Assessment of Policy Content)

1.1 ความชัดเจนของวัตถุประสงค์นโยบาย

1.2 ความเหมาะสมของนโยบาย

เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับเนื้อหาของนโยบายทั้งในส่วน
วัตถุประสงค์ของนโยบายและรายละเอียดการดำเนินการตามนโยบายที่กำหนด

2. การประเมินด้านกระบวนการ (Assessment of Process)

2.1 การสร้างความเข้าใจแก่ประชาชน

2.2 การให้บริการต่อประชาชน

เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับกระบวนการในการ
ดำเนินการนโยบายนี้ทั้งกระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้มีรายได้น้อย เกี่ยวกับ
สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและกระบวนการการให้บริการแก่ประชาชน

3. การประเมินด้านผลลัพธ์ (Assessment of Outcome)

3.1 ความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ในการดำเนินนโยบาย

3.2 ความคิดเห็นต่อผลลัพธ์ระยะยาวของนโยบาย

3.3 ความคิดเห็นต่อความต่อเนื่องของนโยบาย

เป็นการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลลัพธ์จากการนำ
นโยบายไปปฏิบัติรวมทั้งผลลัพธ์ระยะยาวและความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบาย

แนวคิดการประเมินความสำเร็จของนโยบาย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2562, หน้า 21-22) อธิบายว่า การ
ประเมินผลสำเร็จของนโยบายถือเป็นขั้นตอนท้ายสุดของกระบวนการดำเนินนโยบาย (Policy
Process) ซึ่งนักวิเคราะห์นโยบายจะทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย เพื่อ
ตัดสินใจหรือนำเสนอข้อมูลดังกล่าวให้แก่บุคคลผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น
นักการเมือง ผู้บริหารระดับสูงผู้ปฏิบัติ หรือประชาชนโดยทั่วไปเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับ
นโยบายหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะการประเมินผลนโยบายจะเป็นเครื่องมือหรือข้อมูลพื้นฐานที่
สำคัญในการตัดสินใจถึงความชอบธรรม หรือประสิทธิผลของนโยบายที่ในปัจจุบัน
กลายเป็นเงื่อนไขสำคัญที่มีผลต่อการดำรงอยู่หรือการยุติของนโยบายที่ขาดความชอบ
ธรรมเหล่านั้นการประเมิน (Evaluation) โดยทั่วไปหมายถึง การประมาณค่า หรือ การ
ประมาณราคาที่ควรจะเป็น แต่ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับวิชันนโยบายสาธารณะ การประเมิน
คือ ขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการนโยบาย ซึ่งจะให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการตาม

นโยบาย หรือผลการดำเนินการตามนโยบายว่าตอบสนองความต้องการหรือมีคุณค่าหรือไม่เพียงใด บทความเรื่อง “Policy Success, Policy Failure and Grey Areas In-between” ของ McConnell (2010, p. 345) ระบุข้อสังเกตที่น่าสนใจว่าหากมองในเชิงการเมือง พบว่า การประเมินโดยฝ่ายผู้สนับสนุนนโยบายและฝ่ายตรงข้ามมักมีความขัดแย้งกัน และในข้อเท็จจริง พบว่าผลลัพธ์ของนโยบายจะอยู่ระหว่างขั้วของความสำเร็จและล้มเหลวทั้งสอง และที่ยากไปกว่านั้นคือ นโยบายหนึ่ง ๆ มักประกอบด้วยหลายมิติที่บางมิติก็ประสบความสำเร็จ ในขณะที่บางมิติล้มเหลว ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและการตีความของฝ่ายต่าง ๆ โดย McConnell แบ่งมิติของนโยบายออกเป็น 3 ส่วน คือ มิติด้านกระบวนการ (Processes) มิติด้านแผนงานโครงการ (Programs) และมิติด้านการเมือง (Politics)

1) มิติด้านกระบวนการ (Processes) เป็นมิติที่นักวิเคราะห์นโยบายสาธารณะในอดีตให้ความสำคัญ และยังคงเป็นมิติหลักในปัจจุบันซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับ การปรึกษาหารือเพื่อให้เกิดความผูกพันยอมรับการออกแบบนโยบาย การลดความขัดแย้ง หรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามกระบวนการนโยบายแต่ละขั้นตอน ดังนั้นการประเมินความสำเร็จของนโยบายจึงขึ้นอยู่กับการดำเนินงานของรัฐบาลตามขั้นตอนกระบวนการดังกล่าว โดยระดับความสำเร็จหรือล้มเหลวตามแนวคิดของ McConnell แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 มิติด้านกระบวนการ: ช่วงระดับความสำเร็จสู่ระดับความล้มเหลว

มีความสำเร็จด้านกระบวนการ	มีความสำเร็จในระดับยืดหยุ่นได้	มีความสำเร็จแต่มีความขัดแย้งอยู่บ้าง	มีความสำเร็จ แบบหมิ่นเหม่ ไม่แน่นอน	มีความล้มเหลวด้านกระบวนการ
สามารถคงเป้าหมายของนโยบายและดำเนินการโดยอาศัยเครื่องมือที่กำหนดไว้	เป้าหมายของนโยบายและเครื่องมือที่ใช้ยังคงเดิมแต่มีการปรับปรุงเล็กน้อย	เป้าหมายของนโยบายและเครื่องมือที่ใช้ค่อนข้างมีปัญหาและยากที่จะอนุรักษ์ไว้ การปรับปรุงเป็นสิ่งจำเป็น	เป้าหมายของนโยบายและเครื่องมือที่ใช้ชวนยืนอยู่บนความไม่แน่นอน	เป้าหมายของนโยบายและเครื่องมือที่ใช้ถูกยกเลิก
สามารถยืนยันความชอบธรรมของนโยบาย	การทำทนายความชอบธรรมแต่น้อยมากหรือเป็นเพียงช่วงเวลาสั้น ๆ	มีความยากลำบากและประเด็นที่ทำทนายความชอบธรรมของนโยบายอยู่ทั่วไป และพบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นอาจกระทบกับนโยบายในระยะยาว	มีจุดบกพร่องที่ร้ายแรงและมีแนวโน้มที่จะทำลายความชอบธรรมของนโยบาย	ความชอบธรรมของนโยบายถูกทำลายโดยไม่มีทางแก้ไข
สามารถสร้างความร่วมมือที่ยั่งยืน	ความร่วมมือค่อนข้างสมบูรณ์ถึงแม้ว่าจะมีความไม่เห็นด้วยจากบางฝ่าย	ความร่วมมือค่อนข้างสมบูรณ์ถึงแม้ว่าจะมีความขัดแย้งที่รุนแรงและแนวโน้มที่จะแตกต่าง	ความร่วมมือมีแนวโน้มที่จะแตกต่าง	ไม่สามารถที่จะสร้างความร่วมมือที่ยั่งยืนได้
สามารถเป็นนวัตกรรมและมีอิทธิพลอย่างแท้จริง	ไม่ถึงเป็นนวัตกรรมที่ส่งผลอย่างแท้จริงหรือมีอิทธิพลอย่างแท้จริง แต่ก็ยังถือว่ามี ความก้าวหน้าพอสมควร	ไม่ใช่ทั้งนวัตกรรม แต่ไม่ถึงกับล้าสมัย ค่อนข้างถูกวิพากษ์วิจารณ์จากทั้งพวกหัวก้าวหน้าและพวกอนุรักษ	ค่อนข้างล้าหลัง ไม่น่าจะอยู่รอดหรือเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาได้	มีลักษณะล้าสมัย ค่อนข้างจำกัด เป็นแนวคิดที่แปลกและแตกต่างจากที่อื่น ๆ ในการดำเนินงานในเรื่องที่คล้ายคลึงกัน

ตาราง 1 (ต่อ)

มีความสำเร็จ ด้านกระบวนการ	มีความสำเร็จใน ระดับยืดหยุ่นได้	มีความสำเร็จแต่มี ความขัดแย้งอยู่บ้าง	มีความสำเร็จ แบบ หมิ่นเหม่ ไม่ แน่นอน	มีความ ล้มเหลว ด้าน กระบวนการ
ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย กับกระบวนการ ไม่ปรากฏให้เห็น และ/หรือฝ่าย สนับสนุนมี ปรากฏอย่างมาก และชัดเจน	ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยมี พอสมควร แต่ น้อยกว่าเมื่อเทียบกับ ฝ่ายที่เห็นด้วย	ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับ กระบวนการและเห็น ด้วยมีจำนวนพอ ๆ กัน	ฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย กับกระบวนการมี จำนวนมากกว่า ฝ่ายสนับสนุน	ฝ่ายที่ไม่เห็น ด้วยกับ กระบวนการมี โดยทั่วไป และ/ หรือฝ่ายที่ สนับสนุนไม่ ปรากฏชัด

ที่มา: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2562, หน้า 23)

2) มิติด้านแผนงาน/โครงการ (Programs) แผนงาน/โครงการ หรือสิ่งที่รัฐบาล
ดำเนินการ เป็นการขยายเป้าหมายของนโยบายให้มีความชัดเจนเป็นรูปธรรมขึ้น
ตัวอย่างเช่น นโยบายด้านสาธารณสุขที่จะแตกย่อยเป็นโครงการนับสิบโครงการตั้งแต่การ
คลอดบุตร การป้องกันโรคต่าง ๆ จนถึงการตาย แผนงาน/โครงการจะมีการกำหนดขึ้นใน
ลักษณะที่แตกต่างกันไปเกี่ยวข้องกับทรัพยากรพื้นฐานและถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญของ
รัฐบาลซึ่งแผนงาน/โครงการในที่นี้หมายถึงกฎหมาย บุคลากรภาครัฐงบประมาณ การ
จูงใจด้วยระบบภาษี และการให้คำแนะนำ โดยระดับความสำเร็จหรือล้มเหลวตามแนวคิด
ของ McConnell จะแบ่งเป็น 5 ระดับ ตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 มิติด้านแผนงาน/โครงการ: ช่วงระดับความสำเร็จสู่ระดับความล้มเหลว

มีความสำเร็จ ด้านแผนงาน/ โครงการ	แผนงาน/ โครงการสำเร็จแต่ ปรับปรุงเล็กน้อย	แผนงาน/โครงการ สำเร็จแต่มีความ ขัดแย้งอยู่บ้าง	แผนงาน/โครงการ สำเร็จแต่หมิ่นเหม่ ไม่แน่นอน	มีความล้มเหลว ด้านแผนงาน/ โครงการ
สามารถ ดำเนินการตาม วัตถุประสงค์ ที่กำหนดไว้	วัตถุประสงค์ในการ ดำเนินการใน ภาพรวมประสบ ความสำเร็จ แต่มีการปรับปรุง หรือดำเนินการ แตกต่างกันเล็กน้อย	ผลการดำเนินงาน มีลักษณะผสมโดยพบ ความสำเร็จใน บางส่วนแต่ยังมีผลที่ ไม่ได้คาดไว้และ ปัญหาความขัดแย้ง พอสมควร	วัตถุประสงค์ในการ ดำเนินการก้าวหน้า เพียงเล็กน้อย แต่ พบว่ามีปัญหาเรื้อรัง อยู่ตลอดเวลา ความขัดแย้ง ค่อนข้างสูง	การดำเนิน นโยบายล้มเหลว ไม่สามารถ ปฏิบัติได้ตาม วัตถุประสงค์ที่ กำหนด
ประสบความสำเร็จตาม ผลลัพธ์ที่ ต้องการ	ผลลัพธ์ในภาพรวม สำเร็จ แต่ไม่ ร้อยเปอร์เซ็นต์	ประสบความสำเร็จ บ้างแต่ความสำเร็จ ตามผลลัพธ์ที่ ต้องการ ต้องแลกมา ด้วยผลกระทบทางลบ และก่อให้เกิดข้อ ขัดแย้งอย่างชัดเจน	ประสบความสำเร็จ ตามผลลัพธ์ที่ กำหนดไว้เพียง เล็กน้อยแต่ปรากฏ ข้อขัดแย้งและ ผลกระทบข้างเคียง อย่างมาก หรือ บางครั้งถึงกับไม่ สามารถที่จะสร้าง ผลงานได้	ล้มเหลว โดยสิ้นเชิงในการ สร้างผลลัพธ์ที่ ต้องการ
ก่อให้เกิดผล ประโยชน์แก่ กลุ่มเป้าหมาย	พบข้อบกพร่อง และไม่เป็นไป ตามความ คาดหมายบ้างแต่ กลุ่มเป้าหมาย ได้รับผลประโยชน์ เป็นส่วนใหญ่	ก่อให้เกิดผลประโยชน์ บ้างแต่ไม่ครอบคลุม หรือเฉพาะเจาะจง ตามเป้าหมายที่ กำหนด	ผลประโยชน์ที่ได้รับ มีเพียงเล็กน้อยและ พบผลทางลบที่สร้าง ความเสียหายแก่ กลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งก่อให้เกิด ผลข้างเคียง ในแง่ของความไม่เท่า เทียมและความ ทุกข์ยาก	ทำให้เกิดผลเสีย แก่กลุ่มเป้าหมาย ที่กำหนด

ที่มา: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2562, หน้า 24-25)

3) มิติด้านการเมือง (Politics) เป็นมิติที่นักวิเคราะห์นโยบายมักจะให้ความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากพบว่าบ่อยครั้งที่สถานการณ์ทางการเมืองส่งผลให้เกิดการกำหนดนโยบายที่ไม่สมเหตุสมผล ซึ่งหากต้องการทำความเข้าใจความสลับซับซ้อนของนโยบายและสิ่งที่รัฐบาลดำเนินการ ควรทำความเข้าใจถึงผลสะท้อนของการเมืองต่อการกำหนดนโยบายให้ละเอียดถี่ถ้วนการตัดสินใจของรัฐบาลทั้งในแง่ของเงื่อนไขในการตัดสินใจและการดำเนินงานหรือละเว้นการดำเนินงานจะมีผลต่อภาพลักษณ์และคะแนนเสียงของนักการเมือง และศักยภาพในการกำหนดวาระทางการเมือง แต่เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการประเมินครั้งนี้มุ่งเน้นผลลัพธ์ต่อประชาชนเป็นสำคัญได้มีขอบเขตถึงผลกระทบในมิติการเมือง ดังนั้นคณะผู้ประเมินจึงไม่ขอกล่าวถึงการวัดความสำเร็จหรือล้มเหลวในมิติการเมืองในรายละเอียดและจะไม่นำมาใช้เป็นกรอบในการประเมินครั้งนี้

การประเมินผลแบบเชิงเหตุและผล (Logic Model)

Logic Model (Fink A., 2005 อ้างถึงใน กระทรวงสาธารณสุข, 2557, หน้า 16-17) เป็นแนวคิดของการประเมินผลที่พิจารณาเชิงเหตุและผลของทรัพยากรที่ใส่ไปเพื่อการดำเนินงานตามกิจกรรม เพื่อให้เกิดผลผลิตของการดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นในกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งผลกระทบทางสุขภาพของกลุ่มเป้าหมายที่ปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้นภายหลังแผนงานสิ้นสุด

องค์ประกอบของการประเมินผลตามแนวคิด Logic Model ประกอบด้วย

1) ปัจจัยนำเข้า/ทรัพยากร (Inputs/Resources) ได้แก่ สิ่งเชื้อให้กิจกรรมการดำเนินงานบรรลุตามแผน ประกอบด้วยงบประมาณ อัตรากำลังบุคลากร เครือข่ายการทำงาน สถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินงาน

2) กระบวนการ/กิจกรรม/มาตรการ (Processes/Activities) ได้แก่ การให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ ภายใต้ปัจจัยนำเข้าที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดผลผลิตของการดำเนินงาน เช่น การให้คำปรึกษา การอบรม การวางแผนครอบครัว ทั้งนี้จะรวมถึงการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้ทำหน้าที่ในการให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย

3) ผลผลิต (Outputs) ได้แก่ ผลงานที่เกิดขึ้นภายหลังสิ้นสุดการจัดกิจกรรมหรือให้บริการในกลุ่มเป้าหมาย เช่น จำนวนครั้งหรือร้อยละของผู้มารับบริการ เป็นต้น

4) ผลลัพธ์ (Outcomes) ได้แก่ ผลได้ (Benefits) ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานในประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เช่น การเพิ่มขึ้นของความรู้หรือทักษะในการดูงานตามมาตรการต่าง ๆ ตามนโยบาย

5) ผลกระทบ (Impacts) ได้แก่ ผลลัพธ์ทางคุณภาพชีวิตที่เกิดขึ้นหลังสิ้นสุดการดำเนินงานกับประชาชนกลุ่มเป้าหมายในทิศทางที่ดีขึ้น หรือผลลัพธ์ขั้นสูงสุดสุดท้ายที่ตอบเป้าประสงค์ของแผน

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตามแนวคิดแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เหมือนการประเมินผลแบบเชิงเหตุและผล (Logic Model) คือ ด้านบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการดำเนินงาน/กิจกรรม (Processes/Activities) ผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts) และ McConnell แบ่งมิติของนโยบายออกเป็น 3 ส่วน คือ มิติด้านกระบวนการ (Processes) มิติด้านแผนงาน/โครงการ (Programs) และมิติด้านการเมือง (Politics) และในงานวิจัยนี้ เรื่องการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ได้นำแนวคิดการประเมินของ Stufflebeam's CIPP Model (1971) โดยมาประยุกต์รูปแบบเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วยด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลลัพธ์

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ความหมายของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ เป็นบัตรที่ทางรัฐบาลได้จัดทำขึ้นมา เพื่อช่วยเหลือพร้อมจัดสวัสดิการให้กับผู้มีรายได้น้อย ทั่วประเทศตนเอง และยังเป็นเงินช่วยเหลือรายละไม่เกิน 3,000 บาท ทั้งนี้เพื่อต้องการยกระดับชีวิตคุณภาพประชาชนให้ดีขึ้น (Taro, 2562)

ประชารัฐสวัสดิการ หมายความว่า สวัสดิการที่จัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการลดความเหลื่อมล้ำเพิ่มศักยภาพให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสนับสนุนโครงการที่ให้บริการทางสังคมแก่ประชาชน โดยมีการดำเนินการร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน อันจะเป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจให้เป็นไป (ราชกิจจานุเบกษา, 2562, หน้า 1)

โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ หมายความว่า โครงการที่ กระทรวงการคลังกำหนดให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยที่มีคุณสมบัติมาลงทะเบียน เพื่อเป็น ข้อมูลในการจัดพระราชรัฐสวัสดิการที่เป็นการให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่ง รัฐ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562, หน้า 2)

การลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐหรือการลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อย คือ โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อช่วยเหลือและจัดสวัสดิการให้แก่ผู้มีรายได้น้อยทั่วประเทศเป็นเงินช่วยเหลือรายละไม่เกิน 3,000 บาท โดยมีวัตถุประสงค์ในการ ยกกระดับประสิทธิภาพของการจัดสวัสดิการสังคมและการช่วยเหลือของภาครัฐ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน (ธนาคารออมสิน, 2562)

โครงการพระราชรัฐสวัสดิการ คือ นวัตกรรมในการช่วยเหลือประชาชนผู้มี รายได้น้อยให้พ้นจากปัญหาความยากจนของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ด้วยการขึ้นทะเบียนกับกระทรวงการคลัง จากนั้นจะออกเป็นบัตรสวัสดิการ เพื่อช่วยในการลดค่าครองชีพ ทั้งการซื้อสินค้าและการเดินทาง กระทรวงการคลังได้ ดำเนินมาตรการในการแก้ไขปัญหาความยากจนด้วยการเปิดให้ผู้ที่มิคุณสมบัติตรงตามที่ กำหนดลงทะเบียน ระหว่างวันที่ 3 เมษายน-15 พฤษภาคม พ.ศ.2560 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่ง ของโครงการบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคมภายใต้โครงการ e-Payment ภาครัฐ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการจัดสวัสดิการสังคมและการให้ความช่วยเหลือของ ภาครัฐ (สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2561, หน้า 6)

1. ปัญหาความยากจนในสังคมไทยกับมาตรการความช่วยเหลือของรัฐบาล

ปัญหาความยากจนในปัจจุบันนั้นยังถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญที่รัฐบาลของ แต่ละประเทศให้ความสำคัญในการที่จะเข้าไปแก้ไขปัญหา ซึ่งในประเทศไทยเองนั้นปัญหา ความยากจนก็ยังเป็นปัญหาที่สำคัญอยู่ถึงแม้ว่าจะมีแนวโน้มที่ลดลงก็ตาม จากข้อมูลของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รายงานไว้ว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 ประเทศไทยมีสัดส่วนความยากจนจากร้อยละ 65.71 ลดลงเหลือ ร้อยละ 8.6 ในปี พ.ศ. 2559 และเมื่อพิจารณาช่องว่างความยากจน (Poverty Gap) แล้ว พบว่าในช่วง ระยะเวลา 15 ปีที่ผ่านมาช่องว่างความ ยากจนในปี พ.ศ. 2545 ลดลงจากร้อยละ 7.80 เหลือร้อยละ 1.42 ในปี พ.ศ. 2559 แต่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.14 ใน ปี พ.ศ. 2558 สำหรับ ความรุนแรงของปัญหาความยากจนลดลงจากร้อยละ 2.69 ในปี พ.ศ. 2545 เหลือร้อยละ 0.38 ในปี พ.ศ. 2559 โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 0.30 ในปี พ.ศ. 2558 (สำนักงานเลขาธิการ

นายกรัฐมนตรี, 2561) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าปัญหาความยากจนยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทยอยู่และกลุ่มคนยากจนดังกล่าว รัฐบาลได้พยายามหาแนวทางเพื่อแก้ไขโดยผ่านนโยบายและมาตรการของรัฐบาลต่าง ๆ โดยการปรับปรุงระบบสวัสดิการและบริการพื้นฐานให้มีคุณภาพและครอบคลุมเพียงพอต่อความต้องการของคนในสังคม รวมถึงต้องมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนคนไทยได้เข้าถึงอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม เพื่อเป็นการลดช่องว่างของ ความยากจนให้มากขึ้น ซึ่งในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลที่ผ่านมาถึงแม้จะได้ผลในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่สามารถที่จะลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างแท้จริง บัตรสวัสดิการแห่งรัฐจึงเกิดขึ้นท่ามกลางแนวคิดที่จะนำมาเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมของประเทศไทย โดยผ่านกลไกของรัฐบาลมุ่งสู่ประชาชนที่ยากจนในประเทศ

2. แนวคิดบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทย ที่เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาความยากจนของประชาชนในประเทศไทย โดยแนวคิดนี้เกิดมาจากการที่การพัฒนาในอดีตจนถึงปัจจุบันนั้น รัฐบาลได้ใช้งบประมาณจำนวนมากเพื่อดำเนินนโยบายต่าง ๆ ในการช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการสำหรับเด็กไปจนถึงสวัสดิการของคนชราแต่ที่ผ่านมากการให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการดังกล่าวยังไม่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย เนื่องมาจากขาดข้อมูลที่จำเป็นในการช่วยเหลือประชาชนกลุ่มนี้ ด้วย เหตุดังกล่าวคณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติอนุมัติมาตรการเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้มีรายได้น้อยในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐผ่านเครื่องมือของรัฐบาลที่เรียกว่า “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” หรือที่เราเรียกว่า “บัตรคนจน” โดยให้ดำเนินการการ ครอบคลุมผู้มีรายได้น้อยทั้งประชาชนที่อยู่ในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร ซึ่งได้เริ่มดำเนินการ ในปี พ.ศ. 2560 (วิชาญ ทราญอ่อน, 2560 อ้างถึงใน ชีรศิลป์ กัณธาและคณะ, 2562, หน้า 11) แนวทางการช่วยเหลือประชาชนผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้น รัฐบาลจะโอนเงินเข้าสู่บัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้มีสิทธิทุกเดือนเพื่อนำไปชำระค่าสินค้าและบริการผ่านเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานหรือร้านค้าที่ร่วมโครงการ โดยวงเงินที่จะได้รับนั้นแบ่งเป็น 2 ประเภท คือประเภทผู้มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทจะได้รับเงินช่วยเหลือ 200 บาท/คน/เดือน และประเภทผู้มีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาท จะได้รับเงินช่วยเหลือ 300บาท/คน/เดือน

นอกจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะนำไปชำระเป็นค่าสินค้าและบริการตามวงเงินที่กำหนดได้แล้วยังสามารถนำมาเป็นส่วนลดในการซื้อก๊าซหุงต้มเพื่อใช้ในครัวเรือนได้อีกในวงเงิน 45 บาท/คน/3 เดือน รวมไปถึงสามารถนำไปเป็นส่วนลดค่าโดยสารในการเดินทางได้อีก โดยนำไปเป็นส่วนลดค่าโดยสารรถเมล์/รถไฟฟ้า 500 บาท/คน/เดือน นำไปเป็นส่วนลดค่าโดยสารรถ บขส. 500 บาท/คน/เดือน และนำไปเป็นส่วนลดค่าโดยสารรถไฟ 500 บาท/คน/เดือน ซึ่งวงเงินดังกล่าวนี้ไม่สามารถสะสมได้ในเดือนถัดไปและไม่สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเงินสดได้ (กรมบัญชีกลาง, 2560) จากนโยบายนี้เกิดผลสะท้อนจากประชาชนเป็นวงกว้าง ซึ่งจากข้อมูลของศูนย์สำรวจความคิดเห็น “นิด้าโพล” (NIDA Poll) ได้ทำการสำรวจในประเด็นของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2,503 ตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80.13 เห็นด้วยกับนโยบายนี้ และมีกลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 14.85 เท่านั้นที่ไม่เห็นด้วยกับนโยบายนี้ ส่วนอีกร้อยละ 5.02 นั้นไม่ทราบและไม่แน่ใจและในส่วนของความกังวลของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ของนโยบายนี้ พบว่าร้อยละ 75.81 ไม่มีความกังวลเกี่ยวกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากข้อมูลนี้จะเห็นได้ว่าประชาชนมีความเชื่อมั่นในนโยบายนี้ในการแก้ไขปัญหาของรัฐบาล (ศูนย์สำรวจความคิดเห็น, 2560) จากการลงทะเบียนผู้มีรายได้ต่ำเพื่อรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้น (กรมบัญชีกลาง, 2561) ได้รายงานผลการดำเนินงานบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในรอบ 4 เดือนแรก (ตุลาคม 2560–มกราคม 2561) พบว่าจำนวนผู้มีสิทธิได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในครั้งนี้มีถึง 11,469,185 คน แต่มีผู้มีสิทธิมารับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปแล้ว 10,924,192 คน จำนวนงบประมาณที่รัฐจ่ายผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปแล้ว 11,940 ล้านบาท ซึ่ง (ศูนย์ติดตามและพยากรณ์เศรษฐกิจการเกษตร, ม.ป.ป.) ได้วิเคราะห์เพิ่มเติมว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 รัฐบาลจะใช้งบประมาณในการดำเนินนโยบายนี้ประมาณ 46,000 ล้านบาท ซึ่งจะทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจของประเทศประมาณ 118,077 ล้านบาท จากตัวเลขนี้ดูเหมือนว่านโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้นจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี

3. ประชาชนิยมกับแนวคิดบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

คำว่า “ประชานิยม” หรือ Populism นั้นเป็นนโยบายทางการเมืองที่ได้รับการกล่าวถึงเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ซึ่งประชานิยมนั้นถือว่าเป็นอุดมการณ์และแนวคิดทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับประชาชนที่เป็นชาวนาหรือคนยากจน เกิดขึ้นมาตั้งแต่ในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศรัสเซีย แล้วขยายไปอย่าง

แพร่หลายในกลุ่มของประเทศโลกที่ 3 ซึ่งในประเทศไทยได้นำเอาแนวคิดดังกล่าวเข้ามาใช้ทางการเมืองเป็นเวลา เกือบ 10 ปีแล้ว ส่วนความหมายของ “ประชานิยม” นั้น อาจจะหมายความว่า นโยบายที่สนับสนุนประชาชนที่ยากจนเป็นหลัก โดยมีลักษณะเป็นนโยบายเพื่อมุ่งเอาอกเอาใจและสนองความต้องการของประชาชน เพื่อประโยชน์ทางการเมือง โดยไม่มีเหตุผลหรือเป้าหมายทางเศรษฐกิจมารองรับ ซึ่งข้อดีของนโยบายประชานิยมนั้นแน่นอนว่าส่งผลทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัดเพราะประชาชนชื่นชอบและได้รับผลประโยชน์โดยตรง โดยเฉพาะการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายเพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน ส่วนข้อเสียของนโยบายประชานิยมในด้านเศรษฐกิจนั้น เนื่องจากนโยบายประชานิยมเป็นการแทรกแซงกลไกตลาดของภาครัฐบาลซึ่งถ้ามองในระยะสั้นแล้วถือว่าเป็นนโยบายที่ช่วยเหลือประชาชนแต่ถ้ามองในระยะยาวแล้วแน่นอนว่าอาจจะส่งผลต่ออัตราเงินเฟ้อของประเทศเพราะถ้าการบริโภคมีปริมาณที่สูงแต่ภาคการผลิตขยายการผลิตไม่ทัน ราคาสินค้าก็อาจจะเพิ่มขึ้นสูงได้ นอกจากนี้แล้วยังส่งผลต่อสถานะทางการคลังของภาครัฐเพราะรัฐบาลต้องมีภาระค่าใช้จ่ายจากนโยบายนี้มากขึ้นอาจจะต้องกู้เงินมาใช้ในนโยบายนี้ หรือถ้าไม่กู้เงินก็ต้องลดรายจ่ายภาครัฐแทนทำให้โครงการอื่นของรัฐบาลต้องหยุดชะงักลง (ภูวกฤต เหมหาชาติ, 2558, หน้า 18-30)

นโยบายประชานิยมจึงไม่ใช่ใช้นโยบายที่ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศจะได้รับประโยชน์ แต่นโยบายประชานิยมจะเอื้อประโยชน์ต่อคนบางกลุ่มเท่านั้นที่ได้รับผลประโยชน์จากการใช้นโยบายดังกล่าว ซึ่งนอกจากประชาชนส่วนใหญ่จะไม่ได้ประโยชน์แล้วในระยะยาวประเทศก็จะไม่ได้รับประโยชน์อะไรเลย ดังนั้นแนวคิดบัตริสวัสดิการแห่งรัฐจึงมีลักษณะเหมือนกับ นโยบายประชานิยมตรงที่ว่าเป็นนโยบายของรัฐเพื่อช่วยเหลือประชาชนในการลดค่าใช้จ่ายของประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี ซึ่งจะเป็นนโยบายที่แอบแฝงกับการเมืองนั้นก็ไม่ว่าจะทราบได้แต่ในระยะสั้นนั้นผู้ที่ได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่คือประชาชนกลุ่มยากจน ส่วนในระยะยาวนั้นผู้ที่ได้รับประโยชน์ก็คือกลุ่มการเมืองและผู้ที่เกี่ยวข้องที่เสียประโยชน์ก็กลับมาเป็นประชาชนทั่วประเทศอย่างที่หลีกเลี่ยงไม่ได้แน่นอน

มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

นายอภิศักดิ์ ตันติวรวงศ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกล่าวว่า เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2561 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ) ซึ่งเป็นโครงการให้ความช่วยเหลือระยะ

ที่ 2 แก่ผู้ผ่านการตรวจสอบในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. หลักการ

1) การวิเคราะห์และให้ความช่วยเหลือผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรายบุคคล (Personalized Plan) โดยจัดให้มีผู้ดูแลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (Account Officer: AO) เพื่อทำหน้าที่สำรวจสภาพข้อเท็จจริง สอบถามความประสงค์และให้คำแนะนำแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้รัฐบาลสามารถให้ความช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผลและมีความยั่งยืน

2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตามความจำเป็นอย่างรอบด้าน (4 มิติ) เพื่อให้การพัฒนาผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จึงมุ่งเน้นการสร้างโอกาสอย่างรอบด้านใน 4 มิติ ได้แก่ (1) การมีงานทำ (2) การฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา (3) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และ (4) การเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน

3) การเข้าหาและติดตามผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ “ทุกคน” ที่มีรายได้ต่ำกว่า 30,000 บาท และอยู่ในวัยแรงงานเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นเพียงพอต่อการดำรงชีพ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ถือบัตรสวัสดิการกลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมการพัฒนาตนเองได้โดยสมัครใจ

4) การบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำจากกระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแบบเบ็ดเสร็จ โดยมีโครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการในทุกมิติรวมกว่า 34 โครงการ จากความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐอย่างน้อย 13 หน่วยงาน (6 กระทรวง 3 ธนาคาร 2 กองทุน และ 2 หน่วยงาน)

2. การดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์จึงกำหนดโครงสร้างการดำเนินงาน ดังนี้

1) คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (คนส.) ทำหน้าที่กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

2) คณะอนุกรรมการติดตามการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (คอต.) ทำหน้าที่ติดตามความคืบหน้าและผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตรายบุคคล

3) คณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐประจำจังหวัด (คจจ.) ทำหน้าที่แต่งตั้งกำกับดูแลและกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานและการลงพื้นที่ของคณะทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐประจำอำเภอและมอบหมายและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตรายบุคคล

4) คณะทำงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐประจำอำเภอ หรือ “ทีมหมอบประชารัฐ สุขใจ (ทีม ปรจจ.)” ประกอบด้วยคณะทำงานระดับอำเภอและผู้ดูแลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (AO) ซึ่งทำหน้าที่ดูแลและให้คำแนะนำแก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้เหมาะสมและสอดคล้องตามความจำเป็นของแต่ละบุคคลโดยการสัมภาษณ์ ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรายบุคคล เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา สอบถามความประสงค์ เช่น การทำงาน การฝึกอบรมอาชีพ เป็นต้น โดย AO ต้องรับผิดชอบดูแลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแต่ละรายตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการวิเคราะห์และติดตามเพื่อให้ทราบว่าผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรายนั้นมีการพัฒนาอย่างไรหรือมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นหรือไม่เพียงใด

3. โครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต โครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ เป็นการบูรณาการโครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การพัฒนาผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีความครบถ้วนสมบูรณ์ โดยเป็นโครงการ ที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการพัฒนาลังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น โดยมีโครงการเพื่อรองรับจำแนกตามมิติต่าง ๆ ดังนี้

1) มิติที่ 1 การมีงานทำ เช่น การจัดหางานในประเทศและต่างประเทศโดยกระทรวงแรงงาน โครงการแพรรนไชส์สร้างอาชีพเพื่อผู้มีรายได้น้อยโดยกระทรวงพาณิชย์ โครงการตลาดประชารัฐโดยกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

2) มิติที่ 2 การฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา เช่น โครงการฝึกอาชีพเร่งด่วน อเนกประสงค์ (ช่างชุมชน) โดยกระทรวงแรงงาน โครงการเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โครงการมหาวิทยาลัยประชาชนโดยธนาคารออมสิน (อ.ออมสิน) โครงการให้ความรู้ทางการเงินแก่เกษตรกรลูกค้าผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นต้น

3) มติที่ 3 การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ เช่น โครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดย ธ.ก.ส. โครงการสินเชื่อผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการสินเชื่อธุรกิจแฟรนไชส์ โครงการสินเชื่อ Street Food โดย ธ.ออมสิน เป็นต้น

4) มติที่ 4 การเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน เช่น โครงการให้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โครงการสินเชื่อที่อยู่อาศัยเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดยธนาคารอาคารสงเคราะห์และกระทรวงการคลัง การออมเพื่อการเกษียณอายุสำหรับแรงงานนอกระบบโดยกองทุนการออมแห่งชาติ ทั้งนี้โครงการดังกล่าวข้างต้นสามารถให้การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้อย่างน้อย 4,695,407 คน นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ สามารถเสนอโครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ เพิ่มเติมได้และโครงการต่าง ๆ อาจมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความจำเป็นในการพัฒนาผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยความเห็นชอบของ คอต.

4. มาตรการส่งเสริมให้พัฒนาตนเอง ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่แสดงความประสงค์จะพัฒนาตนเองในแบบประเมินและแผนการพัฒนารายบุคคลจะได้รับวงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นสินค้าเพื่อการศึกษาและวัสดุดิบเพื่อเกษตรกรรมจากร้านธงฟ้าประชารัฐและร้านอื่น ๆ ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดตามแนวทางประชารัฐสวัสดิการเพิ่มเติม โดยจะเริ่มได้รับในเดือนถัดไปหลังจากเดือนที่แสดงความประสงค์จนถึงเดือนธันวาคม 2561 ดังนี้

1) ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทในปี 2559 จะได้รับวงเงินเพิ่มเติม จำนวน 200 บาท/คน/เดือน

2) ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีรายได้สูงกว่า 30,000 บาทในปี 2559 จะได้รับวงเงินเพิ่มเติม จำนวน 100 บาท/คน/เดือน

5. มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการพัฒนาผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการพัฒนาผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรายบุคคลและจูงใจให้นายจ้างที่เป็นนิติบุคคลจัดการฝึกทักษะฝีมือให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐหรือพิจารณาจ้างงานผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นกรณีพิเศษโดยให้หักจ่ายเป็นจำนวน 1.5 เท่าของรายจ่าย ดังนี้

1) รายจ่ายที่นายจ้างได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการฝึกทักษะอาชีพให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

2) รายจ่ายที่นายจ้างได้จ่ายไปเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐโดยการจ่ายค่าจ้าง ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เฉพาะรายจ่ายที่ได้จ่ายเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในส่วนที่ไม่เกินร้อยละสิบของจำนวนลูกจ้างในบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น ทั้งนี้สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2561 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2562

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกล่าวอ้างว่ามาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตจะช่วยเพิ่มรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอย่างเป็นรูปธรรมและถือเป็นมิติใหม่ของการจัดทำมาตรการ ของรัฐบาลใน 5 ประการด้วยกัน ดังนี้

1. เป็นครั้งแรกของการจัดทำมาตรการที่มีการบูรณาการความร่วมมือและโครงการในการแก้ไขปัญหาความยากจนซึ่งเป็นปัญหารากเหง้าของประเทศ
2. เป็นการแก้ไขปัญหาของประชาชนแบบไม่เหวี่ยงแห มีเป้าหมายชัดเจน (Targeted Poverty Alleviation)
3. เป็นการออกแบบแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตรายบุคคลโดยทีม ปรจ. ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิเคราะห์และเสนอแนะแผนที่ชีวิตให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
4. มีการบันทึกและติดตามผลสัมฤทธิ์อย่างใกล้ชิดจากผู้ดูแลผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
5. เป็นการแก้ไขปัญหาของประชาชนอย่างรอบด้านและยั่งยืน เพราะเป็นการติดอาวุธให้เครื่องมือแก่ผู้มีรายได้น้อยให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง (สำนักนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2561)

บัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับการแก้ปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำ

ชร ปีติดีล และวีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร (2562, หน้า 3-9) ได้อธิบายว่าแนวคิดสวัสดิการแบบเจาะจงที่คนจน (Poverty-targeted welfare) โดยกล่าวถึงทางเลือกรูปแบบสวัสดิการ (Esping-Andersen, 1990 อ้างถึงในชร ปีติดีลและวีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร, 2562, หน้า 3) ดังต่อไปนี้

- 1) สวัสดิการแบบถ้วนหน้า (Universal welfare)
- 2) สวัสดิการแบบเจาะจง (Targeted welfare)
- 3) สวัสดิการแบบร่วมจ่าย (Contribution-based welfare)

4) การผสมผสานรูปแบบสวัสดิการ

เหตุความนิยมของสวัสดิการแบบเจาะจงที่คนจน

- 1) แนวคิดเสรีนิยมใหม่: ประสิทธิภาพและต้นทุนของสวัสดิการ
- 2) ข้อถกเถียงเรื่องความยั่งยืนของสวัสดิการแบบถ้วนหน้า
- 3) แนวทางปรับโครงสร้าง (Structural adjustment)

สวัสดิการแบบเจาะจงที่คนจน

- 1) แนวคิดเบื้องหลัง: ประสิทธิภาพและการกระจายรายได้
- 2) แนวทางการเจาะจง
 - 2.1) การเจาะจงตามดัชนีเศรษฐกิจ (Indicator-based)
 - 2.2) การเจาะจงตามดัชนีตัวแทนฐานะ (Proxy means-tested)
 - 2.3) การเจาะจงผ่านพื้นที่ (Geographical-based)
 - 2.4) การเจาะจงผ่านชุมชน (Community-based)
 - 2.5) การเจาะจงด้วยตนเอง (Self-targeting)

สวัสดิการแบบเจาะจง: ความท้าทาย

- 1) ต้นทุนของการเจาะจง
 - ต้นทุนการบริหาร ต้นทุนในการบิดเบือนแรงจูงใจ ต้นทุนกับผู้เข้ารับ

สวัสดิการ

- 2) ความคลาดเคลื่อนในการเจาะจง
 - Type I and Type II Error
- 3) การรั่วไหลของทรัพยากร
- 4) การบิดเบือนเป้าหมาย

สวัสดิการแบบเจาะจงกับความเหลื่อมล้ำ

- 1) อุปสรรคและความท้าทาย
 - ต้นทุนและความผิดพลาด
 - ผลกระทบต่อปัจจัยสถาบัน: แรงสนับสนุนสวัสดิการ
 - ผลกระทบต่อขนาดของระบบสวัสดิการ
- 2) ข้อควรคำนึง
 - การออกแบบและการเลือกผสมผสาน

แนวคิดการเจาะจงที่คนจนในประเทศไทย

(1) สาเหตุสำคัญ

- การพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมระหว่างชนบท (การพัฒนาแบบทวิลักษณ์)
- ความเหลื่อมล้ำที่นำไปสู่ความขัดแย้งในหลายช่วงเวลา พ.ศ. 2475

พ.ศ. 2516

(2) สวัสดิการที่เกิดขึ้น

- ในช่วงแรก เห็นได้ชัดว่าแรงจูงใจสำคัญคือการลดแรงเสียดทานของความขัดแย้ง

- ตัวอย่างของสวัสดิการ เช่น การตรา พ.ร.บ. กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร พ.ศ. 2517 พ.ร.บ. การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 การประกันราคาข้าว นโยบายเงินผันบัตรประกันสุขภาพ พ.ศ. 2526 กองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคมเมนู 5 โครงการจัดสวัสดิการชุมชนเร่งด่วนเพื่อผู้ยากลำบาก พ.ศ. 2542

(3) ทิศทางในปัจจุบัน

- รัฐบาล คสช. มีวิธิตัดในการจัดสวัสดิการตามแบบเสรีนิยมใหม่

- จุดเน้นอยู่ที่ความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณ

- สวัสดิการบางอย่างสามารถยกเลิกได้ เช่น รถเมล์-รถไฟฟ้าแบบไร้เสียงต๋าน

- สวัสดิการอีกกลุ่มไม่สามารถยกเลิกได้ เช่น เบี้ยยังชีพคนชราใช้วิธีการให้คนที่ไม่มีความจำเป็นบริจาคเข้ากองทุนผู้สูงอายุ หลักประกันสุขภาพแห่งชาตินั้น มีเพียงการพยายามให้ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไม่ต้องเสียค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายรวม

การเกิดขึ้นของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

(1) ประสิทธิภาพของการใช้จ่ายภาครัฐ

- ที่มาคล้ายกับข้อเสนอนโยบาย “ภาษีติดลบ” (Negative Income Tax: NIT) ในปี พ.ศ. 2556 และ 2557

- งบประมาณด้านสวัสดิการที่ผ่านสูงขึ้นทุกปี แต่เข้าไม่ถึงกลุ่มคนจน

- ความเชื่อมั่นว่าการให้สวัสดิการแบบเหวี่ยงแหไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำได้

(2) การต่อต้านนโยบายประชานิยม

- รายงานจากสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2558 กล่าวว่าสวัสดิการที่ผ่านมามีหลายโครงการนั้น มีลักษณะเป็น “ประชานิยม” มีกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนที่มีฐานะยากจนหวังผลทางการเมือง มีต้นทุนสูงและไม่มีความยั่งยืน

(3) ภาวะเศรษฐกิจฝืดเคืองและการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก

- อัตราการเจริญเติบโตและอัตราเงินเฟ้อของประเทศไทยอยู่ในเกณฑ์ต่ำมาก

- การใช้จ่ายของผู้มีรายได้น้อยจะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากได้เพราะคนกลุ่มนี้มีความโน้มเอียงที่จะใช้จ่ายมากกว่าคนที่มียาได้สูง

(4) ความพร้อมของหน่วยงานและเครื่องมือในการจัดทำโครงการ

- ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี

- การผลักดันโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์

แห่งชาติ หรือ Nation e-Payment ร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท) ปีติดล และ วีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร, 2561, หน้า 3-9)

วิวัฒนาการของโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ

วิวัฒนาการของโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ดังตาราง 3-6

ตาราง 3 โครงการหลัก

พ.ศ.	เงื่อนไข	ระยะเวลาลงทะเบียน	สวัสดิการที่ได้รับ	จำนวนผู้ลงทะเบียน
2559	1) สัญชาติไทย 2) อายุ 18 ปีขึ้นไป 3) เป็นผู้ว่างงานหรือมีรายได้ไม่เกิน 100,000 บาทในปี พ.ศ. 2558	15 กรกฎาคม – 15 สิงหาคม พ.ศ. 2559 ผ่านทางธนาคารกรุงไทย ธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	เงินโอนเพียงครั้งเดียว เป็นจำนวน – 3,000 บาท สำหรับผู้มีรายได้ไม่ถึง 30,000 บาท	8.4 ล้านคน มีคุณสมบัติถูกต้องตามเกณฑ์ 7.7 ล้านคน

ตาราง 3 (ต่อ)

พ.ศ.	เงื่อนไข	ระยะเวลา ลงทะเบียน	สวัสดิการที่ได้รับ	จำนวนผู้ ลงทะเบียน
2560	1) สัญชาติไทย 2) อายุ 18 ปีขึ้นไป 3) มีรายได้ต่อปีไม่เกิน 100,000 บาท 4) เงินฝาก สลากออมสิน ธ.ก.ส. พันธบัตร รวมกันไม่เกิน 100,000 บาท 5) หากเป็นเจ้าของบ้านเดี่ยวหรือทาวน์เฮ้าส์ต้องไม่เกิน 25 ตอ้งไม่เกิน 25 ตารางวา/ห้องชุดไม่เกิน 35 ตารางเมตร/ที่ดินเพื่อการเกษตรไม่เกิน 10 ไร่/ที่ดินที่ไม่ใช่เพื่อการเกษตรไม่เกิน 1 ไร่	3 เมษายน – 15 พฤษภาคม พ.ศ.2560 ผ่านทาง ธนาคารข้างต้น รวมถึงคลังจังหวัด 76 จังหวัด และ สำนักงานเขต กทม. ทั้ง 50 เขต	1) วงเงินในการซื้อสินค้าจากร้านธงฟ้า ประชารัฐหรือร้านค้าอื่น ๆ ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด - 300 บาทต่อเดือนสำหรับผู้มีรายได้น้อยกว่า 30,000 บาทต่อปี - 200 บาทต่อเดือนสำหรับผู้มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท แต่ไม่ถึง 100,000 บาทต่อปี 2) ค่ารถเมล์-รถไฟฟ้า 500 บาทต่อเดือน 3) ค่ารถโดยสาร บขส. 500 บาทต่อเดือน 4) ค่าโดยสารรถไฟ 500 บาทต่อเดือน 5) ส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้มจากร้านที่กระทรวงพลังงานกำหนด 45 บาทต่อ 3 เดือน	14.2 ล้านคน มีคุณสมบัติถูกต้องตามเกณฑ์ 11.47 ล้านคน (เสียชีวิตแล้ว 171,284 คน และยังมีบัตรที่ยังไม่แจกจ่าย 0.97 ล้านใบ รวมผู้ถือบัตร 11.10 ล้านคน)

ตาราง 4 มาตรการเสริม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

เดือน- ปี	มาตรการ	สวัสดิการที่ได้รับ
มิ.ย.-ส.ค. 2560	การสำรวจผู้มีรายได้น้อย พ.ศ. 2560	การส่งนักศึกษาลงสำรวจความต้องการของผู้มีบัตร สวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อสอบลักษณะสวัสดิการที่ ต้องการรับ
ม.ค.- ธ.ค. 2561	มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	มุ่งใจให้ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเข้าร่วมโครงการฝึก อาชีพกับภาครัฐ โดยจะเพิ่มวงเงินในบัตรให้สำหรับ การซื้อสินค้าในร้านธงฟ้าประชารัฐ เพิ่ม 200 บาท สำหรับผู้มีรายได้น้อยไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี และ 100 บาทสำหรับผู้มีรายได้น้อยไม่เกิน 30,000 บาทแต่ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี
พ.ค.-มิ.ย. 2561	การลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการ แห่งรัฐเพิ่ม ภายใต้โครงการ ไทยนิยม ยั่งยืน ในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง หรือผู้ ที่ไม่สามารถเดินทางมา ลงทะเบียนได้ในปี 2560	ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพิ่มเติม 3.1 ล้านคน สวัสดิการเหมือนกับผู้มีบัตรที่ได้รับไปก่อนหน้านี้ทุก ประการ
ก.ค. 2561	การใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ชำระค่าโดยสารรถไฟฟ้า	เชื่อมระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์เข้ากับรถไฟฟ้า สายต่าง ๆ เพื่อให้สามารถชำระเงินค่า รถไฟฟ้าจาก ช่องทางโดยสารรถประจำทาง
ก.ค.-ก.ย. 2561	การจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อการ ยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย	อุดหนุนเงินให้แก่ผู้สูงอายุที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพิ่ม 100 บาท สำหรับผู้ที่มีรายได้น้อยไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี และ 50 บาท สำหรับผู้ที่มีรายได้น้อย 30,000 แต่ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี สามารถกด ออกมาเป็นเงินสดได้
ส.ค. 2561	การพัฒนาแอปพลิเคชัน ถู่งเงิน ประชารัฐ	ให้ร้านค้าที่ไม่มีเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือ EDC สามารถรับชำระได้ผ่านทางแอปพลิเคชัน เป็น การเพิ่มช่องทางในการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อซื้อ สินค้าอุปโภคบริโภค
ก.ค. 2561	การใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ชำระค่าโดยสารรถไฟฟ้า	เชื่อมระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์เข้ากับรถไฟฟ้า สายต่าง ๆ เพื่อให้สามารถชำระเงินค่า รถไฟฟ้าจาก ช่องทางโดยสารรถประจำทาง

ที่มา : ธร ปีติผล และ วีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร (2561, หน้า 3-4)

ตาราง 5 มาตรการเสริม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

เดือน- ปี	มาตรการ	สวัสดิการที่ได้รับ
ต.ค. 2561 – ปัจจุบัน	การจ่ายเงินสงเคราะห์เพื่อ การยังชีพแก่ผู้สูงอายุที่มี รายได้น้อย	ดำเนินการต่อเนื่องจากปีงบประมาณที่ผ่านมา
ธ.ค.2561 – ก.ย.2562	มาตรการช่วยเหลือผู้มี รายได้น้อยเพิ่มเติมผ่านบัตร สวัสดิการแห่งรัฐ	ประกอบด้วยมาตรการย่อย 4 มาตรการ ได้แก่ - การบรรเทาภาระค่าไฟฟ้าและค่าน้ำประปา - การสนับสนุนค่าใช้จ่ายช่วงปลายปีให้แก่ผู้มีบัตร สวัสดิการแห่งรัฐ - การช่วยเหลือค่าเดินทางไปรับการ รักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอื่นเกี่ยวกับสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุ - การช่วยเหลือค่าเช่าบ้านสำหรับผู้สูงอายุที่มี รายได้น้อย
ม.ค.-มิ.ย. 2562	มาตรการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่ง รัฐระยะที่ 2	ดำเนินการต่อเนื่องจากปีงบประมาณที่ผ่านมา
ก.พ.-เม.ย. 2562	การเติมเงินเข้ากระเป๋าเงิน อิเล็กทรอนิกส์ในบัตร สวัสดิการแห่งรัฐ	แบ่งส่วนที่เป็นวงเงินสำหรับการใช้จ่ายสินค้าใน ร้านธงฟ้าประชารัฐ ให้กดออกมาเป็นเงินสดได้
พ.ค. – ก.ย. 2562	- เพิ่มวงเงินสำหรับซื้อ สินค้า - เงินช่วยเหลือพ่อแม่ช่วง ปิดเทอม - เงินช่วยเหลือเกษตรกร - เพิ่มเบี้ยผู้พิการ	- เพิ่มวงเงินสำหรับซื้อสินค้าในร้านธงฟ้าประชารัฐ เป็น 500 บาทต่อเดือน เป็นเวลา 2 เดือน ผู้มีสิทธิ ผู้มีบัตรสวัสดิการ - เงินช่วยเหลือพ่อแม่ช่วงปิดเทอม 500 บาท ต่อ บุตร 1 คน ได้รับครั้งเดียว ผู้มีสิทธิ ผู้ปกครองที่มี บุตรเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาลงมา จำนวน 2.7 ล้านคน - เงินช่วยเหลือเกษตรกร 1,000 บาท ได้รับครั้ง เดียว ผู้มีสิทธิ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ จำนวน 4.1 ล้านคน - เพิ่มเบี้ยคนพิการ 200 บาท ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม-กันยายน 2562 ผู้มีสิทธิ ผู้พิการที่ขึ้น ทะเบียนถูกต้อง จำนวน 1.16 ล้านคน

ตาราง 5 (ต่อ)

เดือน- ปี	มาตรการ	สวัสดิการที่ได้รับ
มิ.ย. -ก.ย. 2562	<ul style="list-style-type: none"> - เงินฝีกอบบรมอาชีพผู้มีรายได้น้อย - ค่าเช่าบ้านผู้สูงอายุ - เงินช่วยเหลือค่าน้ำประปา - เงินช่วยเหลือค่าไฟฟ้า - ค่าเดินทางไปรักษาพยาบาล 	<ul style="list-style-type: none"> - เงินฝีกอาชีพผู้มีรายได้น้อย 100-200 บาทต่อเดือน จนถึง มิถุนายน 2562 ผู้มีสิทธิ คนที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ - ค่าเช่าบ้านผู้สูงอายุ 400 บาทต่อเดือน จนถึง กันยายน 2562 ผู้มีสิทธิ ผู้สูงอายุที่มีอายุครบ 60 ปี - เงินช่วยเหลือค่าน้ำประปา ไม่เกิน 100 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน จนถึง กันยายน 2562 ผู้มีสิทธิ ครัวเรือนที่ใช้น้ำประปาไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนด - เงินช่วยเหลือค่าไฟฟ้า ไม่เกิน 230 บาทต่อเดือนต่อครัวเรือน จนถึง กันยายน 2562 ผู้มีสิทธิ ครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้าไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนด - ค่าเดินทางไปรักษาพยาบาล 1,000 บาท ผู้มีสิทธิ ผู้สูงอายุที่มีอายุครบ 65 ปีขึ้นไป ในระหว่างเดือนธันวาคม 2561 ถึง กันยายน 2562 ได้รับครั้งเดียวในเดือนเกิด
ส.ค.-ก.ย. 2562	<ul style="list-style-type: none"> - เงินโบนัส - เงินช่วยเหลือผู้สูงอายุ - เงินเลี้ยงดูบุตร 	<ul style="list-style-type: none"> - เงินโบนัสพิเศษ 500 บาท - เงินช่วยเหลือผู้สูงอายุ 500 บาทต่อเดือน ในเดือนสิงหาคม ถึง กันยายน 2562 ผู้มีสิทธิ อายุเกิน 60 ปี - เงินเลี้ยงดูบุตรแรกเกิด 300 บาท ในเดือนสิงหาคมถึงกันยายน 2562 ผู้มีสิทธิ ที่มีบุตรตั้งแต่วัยแรกเกิด ถึง อายุ 6 ขวบ และเคยลงทะเบียนโครงการเงินอุดหนุนเพื่อการเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด
ต.ค. 2662	ส่วนลดค่างาชุงตม	ได้รับส่วนลดค่างาชุงตม 100 บาทต่อเดือน ตั้งแต่ ตุลาคมถึงธันวาคม 2562 (โดยมาตรการนี้ไม่เกี่ยวกับเงินช้อก้าชุงตมที่ได้ 45 ต่อ 3เดือน)

ที่มา : ธร ปีติผล และ วีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร (2561, หน้า 5-6)

ตาราง 6 มาตรการเสริม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

พ.ย. 2562 – ก.ย. 2563	คืนภาษี VAT ให้ผู้มีรายได้น้อย	ได้รับเงินคืนภาษี VAT 5% ให้แก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสูงสุดไม่เกิน 500 บาทต่อเดือน ในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2562 ถึง กันยายน 2563 โดยต้องใช้เงินผ่านบัตรสวัสดิการเท่านั้น ถึงจะมีสิทธิ์ได้รับ ภาษีคืน
ม.ค. – ก.ย. 2563	มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐระยะที่ 3	ดำเนินการต่อเนื่องจากปีงบประมาณที่ผ่านมา
มิ.ย. – ก.ค. 2563	เงินเยียวยาโควิด - 19	ได้รับเงิน 1,000 บาท เป็นเวลา 3 เดือน (ปรับใหม่เป็นจ่ายครั้งเดียว 3,000 บาทในเดือน กรกฎาคม 2563)ผู้มีสิทธิ์ ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ยังไม่เคยได้รับสิทธิ์จากโครงการช่วยเหลือใด ๆ มาก่อน

ที่มา : ทร ปีติดล และ วีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร (2561, หน้า 7)

ตาราง 7 มาตรการเสริม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

เดือน- ปี	มาตรการ	สวัสดิการที่ได้รับ
ต.ค. – ธ.ค. 2563	เพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	ได้รับเงินเพิ่ม 500 บาทต่อคนต่อเดือน เป็นเวลา 3 เดือน คือ ตุลาคม ถึง ธันวาคม 2563 ผู้มีสิทธิ์ ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ที่มา : ทร ปีติดล และ วีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร (2561, หน้า 8)

ปัญหาของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

1) การกระจายประโยชน์ (Equity)

ข้อดี

- การเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลใกล้ชิดหรือกีดกันไม่ให้บุคคลใดได้รับ

สวัสดิการไม่น่าเป็นปัญหา

- เป็นการโอนเงินโดยตรงจากรัฐไปถึงประชาชนน่าจะช่วยลดเรื่องปัญหา

คอร์รัปชันได้

ข้อสังเกต

- สวัสดิการในช่องอย่างค่าโดยสารรถประจำทางค่าโดยสารรถ บขส. ค่าไฟฟ้าและประปา ผู้มีบัตรได้ใช้ประโยชน์ไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับวิถีชีวิตและความเกี่ยวข้องกับชนิดของสวัสดิการนั้น ๆ
- การเอื้อประโยชน์ให้คนบางกลุ่ม จากการจำกัดสิทธิในการซื้อสินค้าในร้านที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดเท่านั้น
- ลักษณะการบริหารจัดการกองทุนประชารัฐสวัสดิการเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม

2) ผลข้างเคียง (Unintended effects)

- ผู้มีบัตรทั้งหมดยังคงทำงานในลักษณะเดิมและไม่มีผู้เข้าร่วมการฝึกอาชีพส่วนหนึ่งเป็นคนชรา
- ทักษะของรัฐบาลที่ไม่ชัดเจนในการตัดสินใจ
- กลุ่มผู้มีบัตรส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่ไม่สามารถทำงานได้ที่รัฐรับลงทะเบียนเพิ่มเติมสำหรับผู้พิการผู้ป่วยติดเตียง คนชรา
- ข้อสังเกต: กลุ่มที่ยังสามารถทำงานได้ ให้เหตุผลว่า การเข้าฝึกอาชีพมีต้นทุนหลายอย่าง เช่น ค่าเดินทาง ค่าเสียโอกาสในการทำงาน

3) ต้นทุน (Cost)

- ต้นทุนของผู้มีบัตร การลงทะเบียนการใช้งานบัตร พบว่ากระบวนการค่อนข้างสะดวกสบายใช้งานบัตรง่ายไม่มีปัญหานัก
- ต้นทุนในการบริหารจัดการ ส่วนที่มีการของบประมาณ ประกอบด้วย
 - 1) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการผลิตและจัดส่งบัตร
 - 2) ค่าใช้จ่ายบริการระบบและค่าจัดตั้งทีม Call center
 - 3) ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการติดตั้งและใช้งานเครื่อง EDC
 - 4) ค่าธรรมเนียมในการบริหารจัดการรายปี รวมค่าบริหารจัดการโครงการควบคุมงานและบริหารระบบต่าง ๆ การบริหารฐานข้อมูลและจัดทำ Dashboard & Data Analytics
- 5) หน่วยรับลงทะเบียนต้องแบกรับต้นทุนในการรับลงทะเบียน การจัดทำเอกสาร การกรอกข้อมูลเพื่อส่งให้กับกระทรวงการคลัง

- ต้นทุนของโครงการ สมมติว่าในปี พ.ศ. 2561 มาตรการหลักใช้งบประมาณเท่ากับปี พ.ศ. 2560 และคิดรวมกับจำนวนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่เพิ่มขึ้นจากโครงการไทยนิยม ยั่งยืน อีก 3.1 ล้านคน
- ค่าใช้จ่ายของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐใช้งบประมาณปีละ 89,905 ล้านบาทต่อปี (หรือประมาณ 5,924 บาทต่อคนต่อปี)
- ถ้าสมมติหักค่าใช้จ่ายครั้งเดียวและงบประมาณสำหรับมาตรการเพิ่มเติมออกไปก็จะอยู่ที่ประมาณปีละ 48,358 บาท (หรือประมาณ 3,335 บาทต่อคนต่อปี) ดังตารางที่ 8

ตาราง 8 ต้นทุน (Cost)

รายการต้นทุน	2559	ต่อคน ¹	2560	2561	รวม 2 ปี	ต่อคน ¹
ผลิตและจัดส่งบัตร	-	-	578.53	185.69	764.22	52.70
จัดตั้งทีม Call center	-	-	108.22	n/a	108.22	7.46
ติดตั้งเครื่อง EDC	-	-	97.43	n/a	97.43	6.72
บริหารจัดการ	-	-	112.98	22.81	135.8	9.37
มาตรการหลัก	17,469	2,329.2	42,509.82	n/a	42,509.82	2,931.71
มาตรการเสริม	-	-	1,011.3	37,430	38,441.3	2,651.12
พัฒนาคุณภาพชีวิต	-	-	35,679.09	4,3700	35,683.46	2,762.01
รวม	17,469	2,329.2	80,097.38	37,642.87	117,740.25	8,421.09

หมายเหตุ: - หมายถึงไม่มีรายการนั้น ๆ ในปีดังกล่าว และ n/a หมายถึงไม่ทราบข้อมูลงบประมาณหรือยังไม่สรุปรวมในปีงบประมาณดังกล่าว / 1 หารด้วยจำนวนผู้ได้รับผลประโยชน์ทั้งหมดได้แก่ 7.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2559 และ 14.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2560 รวมกับ 2561 ซึ่งตัวเลขในช่องสุดท้ายนั้นคืองบประมาณเฉลี่ยต่อคนในช่วง 2 ปี
ที่มา: คณะวิจัยรวบรวมจากมติคณะรัฐมนตรี

4) ประสิทธิภาพ (Effectiveness)

- คนในชุมชนที่สัมภาษณ์ ไม่พบปัญหา inclusion/exclusion error มากนัก
- การกีดกันผลประโยชน์ทำได้ยากเพราะผู้ไปลงทะเบียนและเจ้าหน้าที่ที่รับลงทะเบียนไม่ได้มีความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

- บัตรสวัสดิการแห่งรัฐน่าจะช่วยให้จำนวนคนจนที่วัดด้วยเกณฑ์เส้นความยากจนลดลงได้บ้าง
 - แต่สำหรับการแก้ปัญหาความยากจนและปัญหาความเหลื่อมล้ำ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐยังไม่ตอบโจทย์
 - มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ ยังไม่มีแผนการติดตามผลระยะยาวว่าผู้เข้าร่วมจะมีอาชีพที่สร้างรายได้หรือไม่
 - ที่สำคัญที่สุด โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนที่มีรายได้สูง ซึ่งหากกลุ่มผู้มีรายได้สูงมีอัตราการเติบโตของรายได้ที่รวดเร็วโครงการนี้ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำได้
- 1) การยอมรับและความเป็นไปได้ (Acceptance and feasibility)
- ผู้มีบัตรส่วนใหญ่เห็นว่าวงเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ช่วยบรรเทาปัญหาค่าครองชีพได้บ้าง ส่วนใหญ่ให้การยอมรับที่ดี
 - มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ ยังมีจุดอ่อนเยอะและยังไม่ตอบโจทย์ผู้มีบัตร
 - นักวิชาการมีความกังวลต่อหลายประเด็น เช่น การกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากได้ผลดีเพียงใด ประสิทธิภาพในการเจาะจงไปที่คนจนและการเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มนายทุน
 - ยังไม่มีการศึกษามุมมองของบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับโครงการโดยตรง
 - ปัญหาเรื่องรายรับรายจ่ายและการใช้จ่ายจากกองทุนประชารัฐสวัสดิการเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม ดังตาราง 9-10

ตาราง 9 ประมาณการรายรับ

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	2561	2562	2563	2564	2565
เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี	46,000	46,000	50,000	50,000	50,000
เงินบริจาค	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
รวม	56,000	56,000	60,000	60,000	60,000

ตาราง 10 ประมาณการรายจ่าย

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	2561	2562	2563	2564	2565
ค่าใช้จ่ายในการจัดประชาสวัสดิการ ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	46,000	46,000	50,000	50,000	50,000
เงินสนับสนุนโครงการที่ให้บริการ ทางสังคม ผ่านหน่วยงาน มูลนิธิ และองค์การการกุศล	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
รวม	56,000	56,000	60,000	60,000	60,000

ที่มา: อมรรัตน์ อภินันทมกุล และพิสิทธิ์ พัวพันธ์ (2558 อ้างถึงใน ธร ปีติดีและ
วีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร. 2562 [ออนไลน์]. <http://www.econ.tu.ac.th/oldweb/doc/seminar/613/Welfare> สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2563.

ตาราง 11 สรุปสิทธิประโยชน์บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

สิทธิประโยชน์	วงเงิน	ระยะเวลาได้รับเงิน	กตเงินสด ได้ใหม่	หมายเหตุ
เงินซื้อสินค้า อุปโภค-บริโภค	200-300	ทุกเดือน	×	
ค่าโดยสารรถ สาธารณะ	-รถเมล์-รถไฟฟ้า 500 บาท -รถ บขส. 500 บาท -รถไฟฟ้า 500 บาท	ทุกเดือน	×	
ส่วนลดค่าซื้อ ก๊าซหุงต้ม	45 บาท	ทุก 3 เดือน	×	ใช้ส่วนลดที่ร้านค้า
คืน Vat 5%	ไม่เกิน 500 บาท	ทุกเดือน จนถึง 30 ก.ย.63	✓	ขึ้นอยู่กับจำนวนเงิน ที่ใช้จ่ายผ่านบัตรใน เดือนก่อนหน้า
ค่าไฟฟ้า	ไม่เกิน 230 บาท	ทุกเดือน จนถึง 30 ก.ย.63	✓	เฉพาะครัวเรือนที่ใช้ ไฟในอัตราที่กำหนด
ค่าน้ำประปา	ไม่เกิน 100 บาท	ทุกเดือน จนถึง 30 ก.ย.63	✓	เฉพาะครัวเรือนที่ใช้ น้ำในอัตราที่กำหนด

นัยทางการเมืองของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

- 1) บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเข้าถึงคนจำนวนมาก
 - คุณสมบัติของผู้มีสิทธิข้อหนึ่ง คือ ต้องมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
 - ผู้มีบัตรทั้งหมด คือ 14.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 22 ของประชากรไทยและคิดเป็นร้อยละ 28 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
 - ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2561 ไม่ได้ เปิดให้ลงทะเบียนเพื่อคัดเลือกผู้มีสิทธิ ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนเลือกตั้งในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562
- 2) โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ไม่มีการวางแผนระยะยาว
 - พ.ร.บ. การจัดพระราชรัฐสวัสดิการเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม พ.ศ. 2562 ไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจนของทิศทางการสวัสดิการ
 - มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ ไม่มีแผนการในระยะยาว
- 3) ช่วงเวลาของการเพิ่มมาตรการเสริม
 - มาตรการลดค่าครองชีพในช่วงปลายปี พ.ศ. 2561 คนละ 500 บาท โดยให้กดเป็นเงินสดได้
 - ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์-เมษายน พ.ศ. 2562 มีการ แบ่งวงเงิน สำหรับการใช้จ่ายสินค้าในร้านธงฟ้าประชารัฐมาเข้ากระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับกดออกมาเป็นเงินสดได้
- 4) ความพยายามรวบสวัสดิการไว้ที่บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
 - พ.ร.บ. การจัดพระราชรัฐสวัสดิการ เพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม พ.ศ. 2562 กำหนดให้ใช้เงินของกองทุนสนับสนุนโครงการ เพื่อช่วยเหลือประชาชนในภาวะลำบากทุกประเภท
 - การเปิดช่องให้เพิ่มสวัสดิการอื่น ๆ หรือหน่วยงานอื่น ๆ เข้าร่วมได้

สรุปผลจากเนื้อหาบัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ สามารถสรุปประเด็นสำคัญออกมาได้ดังต่อไปนี้

 1. ปัญหาเรื่องต้นทุน Inclusion /exclusion error และการกระจายผลประโยชน์
ต้นทุน
 - ต้นทุนการลงทะเบียนด้วยตนเองมีปัญหาบ้างแต่ไม่มาก แต่ต้นทุนอื่น เช่นการตีตราคนยากจนไม่ถูกมองเป็นปัญหา

- ควรหาวิธีการตรวจสอบรายได้ที่ใช้ต้นทุนต่ำ มีการตรวจสอบรายได้
อย่างสม่ำเสมอ

Inclusion/Exclusion Error

- วิธีการแบบ Top-down ทำให้ข้อมูลที่ได้อาจไม่ตรงกับความเป็นจริง
และไม่ได้ใช้ประโยชน์จากหน่วยงานท้องถิ่น

- คุณสมบัติในการคัดกรองควรต้องรัดกุมและยืดหยุ่นได้สำหรับกรณี
พิเศษ

- ควรพิจารณาสวัสดิการในช่องอื่น ๆ ที่คนในพื้นที่ต่างจังหวัดไม่ค่อยมี
โอกาสได้ใช้

การกระจายผลประโยชน์

- การโอนเงินโดยตรงจากส่วนกลางเข้าบัตร อาจช่วยลดปัญหาคอร์รัป
ชันในการจัดสวัสดิการที่มาจากกาให้หน่วยงานย่อย ๆ เป็นผู้จัดการ

- ควรมีการจัดทำผลกระทบทางสังคม (Social impact) ของโครงการนี้
เพื่อวัดผลสำเร็จ

2. บัตรสวัสดิการแห่งรัฐยังขาดเป้าหมายที่ชัดเจน

2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการช่วยเหลือเป็นใคร เน้นที่กลุ่มไหนเป็นพิเศษ

- คนยากจน คนชราและคนกลุ่มด้อยโอกาสอื่น ๆ

- สวัสดิการยังทับซ้อนกันและขาดความชัดเจน

- เงื่อนไขเช่นการฝึกงานไม่ตรงกับคนจำนวนมากที่ได้รับบัตร

2.2 โครงการมีหลายส่วนที่เร่งทำในช่วงใกล้การเลือกตั้ง ส่วนเหล่านั้น

จะต้องกลับมาทบทวนในภายหลัง

3. การลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ

3.1 โครงการอาจไม่แก้ปัญหาทั้งสองประการได้ โดยเฉพาะ

ปัญหาความเหลื่อมล้ำ

- โครงการนี้สร้างผลอย่างจำกัดในการเพิ่มรายได้

- ปัญหาการกระจายรายได้จะต้องมีมาตรการทั้งระดับบนและระดับล่าง

ในระดับล่างควรต้องมีการติดตามผลและพัฒนามาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ อย่าง
จริงจัง ส่วนในระดับบนก็เป็นอีกโจทย์ใหญ่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้

3.2 เรื่องสวัสดิการกับความเหลื่อมล้ำจะต้องมองภาพสวัสดิการโดยรวม

- การสนับสนุนการทำงานของผู้หญิง
- การสร้างแรงสนับสนุนกับระบบสวัสดิการ
- ท้ายที่สุดปัจจัยที่จะแก้ความเหลื่อมล้ำได้จะรวมถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจ โครงสร้างการบริหารราชการ โครงสร้างการเมือง

เศรษฐกิจ โครงสร้างการบริหารราชการ โครงสร้างการเมือง

1. ปัญหาของการรับจ่ายเงินด้วยกองทุน

1.1 ทบทวนจุดประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนประชารัฐสวัสดิการเพื่อ

เศรษฐกิจฐานรากและสังคม

4.2 ข้อมูลการรับจ่ายของกองทุนไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณชนอย่างละเอียด และการจัดสรรเงินจากกองทุนไปยังหน่วยงานอื่นที่ต้องการจัดสรรสวัสดิการให้กับประชาชน เป็นช่องว่างสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาต่อระบบได้

ประโยชน์ของประชารัฐสวัสดิการ

ประชารัฐสวัสดิการ การให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจะทำให้การช่วยเหลือจากภาครัฐถูกกลุ่มเป้าหมายและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยภาครัฐมีข้อมูลในการติดตามประเมินผล การให้สวัสดิการในแต่ละประเภทและนำมาปรับปรุงการให้สวัสดิการให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการในแต่ละพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถกำกับติดตามค่าใช้จ่ายสวัสดิการต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของประชาชนในการใช้จ่ายชำระค่าสินค้าและบริการในชีวิตประจำวันด้วยเงินสดเป็นหลักไปสู่ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ และที่สำคัญเป็นการผลักดันให้เกิดการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment Master Plan) ของรัฐบาลที่มุ่งเน้นการดำเนินธุรกรรมทางการเงินให้เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็วและลดปริมาณเอกสารทางการเงิน เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) (กรมบัญชีกลาง, 2560, หน้า 13)

โครงการสวัสดิการแห่งรัฐเริ่มต้นจากความต้องการได้รับข้อมูลที่แท้จริงของประชาชนผู้มีรายได้น้อยและยากจน เปิดให้มีการลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยในปี 2559 ซึ่งขณะนั้นมีคนมาลงทะเบียนประมาณ 8 ล้านคน พอตีเกิดปัญหาภัยแล้ง รัฐบาลจึงโอนเงินช่วยเหลือให้ไปก่อนสำหรับคนกลุ่มนี้ที่มีทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ให้ไปคนละ 3,000 บาท และ 1,500 บาท จากนั้นในปีพ.ศ. 2560 เปิดลงทะเบียนอีกรอบมีผู้มา

ลงทะเบียนเพิ่มขึ้นเป็น 14 ล้านคน แต่เมื่อตรวจสอบคุณสมบัติทำให้เหลือ ประมาณ 11.4 ล้านคน และนำไปสู่การให้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งถือเป็นระยะที่ 1 จากนั้นในการประชุม คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2561 ได้มีมติเห็นชอบมาตรการช่วยเหลือระยะที่ 2 คือมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยไม่ได้เป็นการให้เงินช่วยเหลือเพียงอย่างเดียว แต่พัฒนาให้มีงานทำมีทักษะฝีมือและมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย

สรุป (ตัวแปร) การดำเนินงานตามมาตรการสวัสดิการแห่งรัฐ ตามโครงการ เพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต โครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ เป็นการบูรณาการโครงการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การพัฒนาผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีความครบถ้วนสมบูรณ์ โดยเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นต้น โดยมีโครงการเพื่อรองรับจำแนกตามมิติต่าง ๆ ดังนี้

1) มิติที่ 1 การมีงานทำ เช่น การจัดหางานในประเทศและต่างประเทศโดย กระทรวงแรงงาน โครงการแพรนไชส์สร้างอาชีพเพื่อผู้มีรายได้น้อยโดยกระทรวงพาณิชย์ โครงการตลาดประชารัฐโดยกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

2) มิติที่ 2 การฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา เช่น โครงการฝึกอาชีพเร่งด่วน อเนกประสงค์ (ช่างชุมชน) โดยกระทรวงแรงงาน โครงการเพิ่มทักษะอาชีพแก่เกษตรกรผู้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โครงการมหาวิทยาลัยประชาชนโดยธนาคารออมสิน (ธ.ออมสิน) โครงการให้ความรู้ทางการเงินแก่เกษตรกร ลูกค้าผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2560 โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นต้น

3) มิติที่ 3 การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ เช่น โครงการสินเชื่อเพื่อพัฒนาอาชีพของผู้มีรายได้น้อยที่ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดย ธ.ก.ส. โครงการสินเชื่อผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โครงการสินเชื่อธุรกิจแพรนไชส์ โครงการสินเชื่อ Street Food โดย ธ.ออมสิน เป็นต้น

4) มิติที่ 4 การเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน เช่น โครงการให้กู้ยืมเงินจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โครงการสินเชื่อที่อยู่อาศัยเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ โดยธนาคารอาคารสงเคราะห์และกระทรวงการคลัง การออมเพื่อการเกษียณอายุสำหรับแรงงานนอกระบบโดยกองทุนการออมแห่งชาติ ทั้งนี้โครงการดังกล่าวข้างต้นสามารถให้

การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้อย่างน้อย 4,695,407 คน นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ สามารถเสนอโครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ เพิ่มเติมได้และโครงการต่าง ๆ อาจมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยความเห็นชอบของ คอต.

บริบททั่วไปของพื้นที่ในอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

สกลนคร หรืออีกชื่อหนึ่งว่า "เมืองหนองหารหลวง" เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนตั้งอยู่ในแอ่งสกลนคร และเป็นศูนย์ปฏิบัติการกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 ซึ่งเป็นแหล่งชุมชนตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์สืบเนื่องจวบจนปัจจุบัน ทั้งนี้จังหวัดสกลนครยังเป็นเมืองเก่าแก่ที่มีความสำคัญและหลากหลายในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ สังคม การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และเป็นจังหวัดศูนย์กลางในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และศูนย์กลางทางการศึกษา อันเป็นสถานที่ตั้งของสถานศึกษาขนาดใหญ่ใน กลุ่มจังหวัดสนุก (สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร) (<https://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดสกลนคร>, สืบค้นเมื่อ วันที่ 15 พฤษภาคม 2563)

อำเภอเมืองสกลนคร เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสกลนคร ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดสกลนคร มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอพรรณานิคม อำเภอกุสุมาลย์ และอำเภอนาหว้า (จังหวัดนครพนม)

ทิศตะวันออกเฉียงใต้ ติดต่อกับอำเภอโพนนาแก้ว และอำเภอโคกศรีสุพรรณ

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเต่างอย และอำเภอภูพาน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอกุดบาก และอำเภอพรรณานิคม

การแบ่งเขตการปกครอง

1. การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอเมืองสกลนคร แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 16 ตำบล ได้แก่

1. ตำบลธาตุเชิงชุม (เขตเทศบาลนครสกลนคร)
2. ตำบลขมิ้น 13 หมู่บ้าน

3. ตำบลจิวัดอน 16 หมู่บ้าน
4. ตำบลโนนหอม 11 หมู่บ้าน
5. ตำบลเชียงเครือ 17 หมู่บ้าน
6. ตำบลท่าแร่ 8 หมู่บ้าน
7. ตำบลม่วงลาย 8 หมู่บ้าน
8. ตำบลดงชน 10 หมู่บ้าน
9. ตำบลห้วยยาง 16 หมู่บ้าน
10. ตำบลพังขว้าง 14 หมู่บ้าน
11. ตำบลดงมะไฟ 11 หมู่บ้าน
12. ตำบลธาตุนาเวง 5 หมู่บ้าน
13. ตำบลเหล่าปอแดง 12 หมู่บ้าน
14. ตำบลหนองลาด 10 หมู่บ้าน
15. ตำบลยางโสม 11 หมู่บ้าน
16. ตำบลโคกก่อง 8 หมู่บ้าน

จำนวนร้านธงฟ้าประชารัฐ ในอำเภอเมืองสกลนคร จำนวนทั้งสิ้น 341 ร้านค้า
(<https://shop.moc.go.th/shop>, สืบค้นวันที่ 15 พฤษภาคม 2563)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

อมรรัตน์ มารูปหมอก (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินผลนโยบายการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน : ศึกษากรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เขต 2 การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการประเมินผลนโยบายการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน : ศึกษากรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดราชบุรี จังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดสุพรรณบุรี โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างประชากรในพื้นที่เขต 2 ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่สถานพินิจที่ปรึกษากฎหมายและประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน ซึ่งใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะพื้นที่ (Cluster random sampling) จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กเยาวชนจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐมและจังหวัดราชบุรี รวมกลุ่มประชากรในการวิจัยครั้งนี้ 200 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อถือได้ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จะวิเคราะห์โดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา (ร้อยละ ค่าเฉลี่ย) และสถิติอ้างอิง (การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว) ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผลมีแนวโน้มไปในทางที่ดี 2) คุณสมบัตินักบุคคลที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินแตกต่างกันในด้านบริบท นำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล 3) เจ้าหน้าที่ของสถานพินิจ ที่ปรึกษากฎหมายและประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในด้านนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลกระทบ ความยั่งยืนและการขยายผล

ศักดิ์สุดา จิระศุภโชค (2558, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินผลนโยบายภาครัฐ ด้านทรัพยากรป่าชายเลน ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายภาครัฐด้านทรัพยากรป่าชายเลน ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี (2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานตามนโยบายภาครัฐ ด้านทรัพยากรป่าชายเลน และ (3) เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงการดำเนินงานตามนโยบายภาครัฐ ด้านทรัพยากรป่าชายเลน 1. ผลการประเมินนโยบายภาครัฐ ด้านทรัพยากรป่าชายเลน ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก พบว่า ระบบและขั้นตอนของการดำเนินนโยบายมีความสำคัญต่อการพัฒนานโยบายและการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงมีบทบาทในการระงับนโยบายของรัฐด้วย เพราะในบางพื้นที่ที่แตกต่างกัน การดำเนินนโยบายที่เหมาะสมกับพื้นที่จะทำให้ นโยบายให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากที่สุด และผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับดีปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นแต่ละด้าน ได้ดังนี้ ด้านบริบท พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นในการดำเนินนโยบายในระดับดีปานกลาง เป็นอันดับที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นในการดำเนินนโยบายในระดับ

ดีปานกลาง เป็นอันดับที่ 2 ด้านกระบวนการ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นในการดำเนินนโยบายในระดับดีปานกลาง เป็นอันดับที่ 3 และด้านผลผลิต พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นในการดำเนินนโยบายในระดับดีปานกลาง เป็นอันดับที่ 4

2. ผลการวิเคราะห์ ปัญหาและอุปสรรค พบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคในหลากหลายมิติ (1) ด้านบุคลากรซึ่งยังขาดแคลนบุคลากร (2) ขาดการประสานงานระหว่างบุคลากร (3) ขาดแคลนงบประมาณ (4) ข้อขัดแย้งระหว่างชาวบ้านกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ (5) หลายโครงการยังไม่มี ความชัดเจนบางนโยบายขาดความต่อเนื่อง และ (6) ความซับซ้อนในการบังคับใช้กฎหมาย และการดำเนินนโยบาย

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการปรับปรุงนโยบาย พบว่า (1) ควรมีความชัดเจนในการกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ออกมาอย่างเป็นรูปธรรม (2) ควร มีการประชาคมร่วมกับประชาชนในพื้นที่ (3) ควรมีการอบเวลาที่เหมาะสมในการยืดหยุ่นผ่อนผัน การประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับป่าชายเลน และ (4) ภาครัฐควรมาตรการรองรับด้านการจัดหาอาชีพอื่นที่ไม่กระทบกับป่าชายเลน และไม่กระทบกับความเป็นอยู่ ของประชาชน

กรณีศึกษา แพงดา (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการ ออมของผู้มีรายได้น้อยในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ 2560 กรณีศึกษา ผู้ที่มาลงทะเบียนในธนาคารกรุงไทย สาขาคลองสามวา การศึกษาวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้มีรายได้น้อยในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ 2560 กรณีศึกษาผู้ที่มาลงทะเบียนในธนาคารกรุงไทยสาขาคลองสามวา จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยที่กำหนดการออมและพฤติกรรมการออมของผู้มีรายได้น้อยๆ โดย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติเชิง พรรณนา ได้แก่ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติที่เชิง อนุมานประกอบด้วย T-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการเปรียบเทียบเชิงซ้อนด้วยวิธี Fisher's Least Significant Different (LSD)

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 208 คน เป็นผู้มีอายุ 26-40 ปี มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น/ตอนปลาย/เทียบเท่า มีสถานภาพสมรส มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 3-5 คน และมีอาชีพเป็นลูกจ้างทั่วไป ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า จากการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว วุฒิการศึกษาและอาชีพ ปัจจัยที่กำหนดการ ออมที่แตกต่างกัน ได้แก่ รายได้ส่วนบุคคล รายจ่ายเพื่อการบริโภคและภาระหนี้มีผลต่อ

พฤติกรรมกรรมการออมของผู้มีรายได้น้อยในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ 2560 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการออม พบว่า ผู้มีรายได้น้อย มักจะออมเพื่อช่วยป้องกันไม่ให้มีหนี้สินเกินตัวและออมเพื่อช่วยให้มีการจัดการรายรับ-รายจ่ายที่ดีผู้มีรายได้น้อยมักจะออมในรูปแบบเงินสด และเงินฝากออมทรัพย์เพื่อเรียกมากที่สุดและมักจะออมโดยเฉลี่ยต่อเดือน 500-1,000 บาท

นิด้าโพล (2560, ออนไลน์) ได้ทำการวิจัยการประเมินผลการรับรู้และเข้าใจของประชาชนต่อการดำเนินงาน ตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล ประจำปีงบประมาณ 2560 เรื่อง "บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บัตรผู้มีรายได้น้อย)" 1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของประชาชนกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จากสื่อและช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ 2. เพื่อศึกษาความเข้าใจของประชาชนกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จากสื่อและ ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ กลุ่มประชาชนเป้าหมาย คือ ประชาชนอายุ ตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีรายได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี (ประชาชนที่อยู่ในกลุ่มผู้มีรายได้น้อย) พื้นที่ในการสำรวจ คือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง (รวมภาคตะวันตกและภาคตะวันออก) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และภาคใต้ โดยกระจายตามสัดส่วนของผู้ที่ลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยในโครงการสวัสดิการแห่งรัฐ ประจำปี พ.ศ. 2560 จำนวนทั้งสิ้น 2,053 หน่วยตัวอย่าง ผลการสำรวจ พบว่า 1. การรับรู้หรือได้ยินข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับ "บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ" (บัตรผู้มีรายได้น้อย) ประชาชนส่วนใหญ่วะบุว่า เคยรับรู้หรือได้ยินข้อมูลจาก สื่อโทรทัศน์ มากที่สุด รองลงมา คือ สื่อบุคคล และสื่อวิทยุ และได้ลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยเพื่อขอรับสิทธิ "บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ" (บัตรผู้มีรายได้น้อย) จากรัฐบาล ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ลงทะเบียน สาเหตุเพราะไม่ทราบข้อมูลที่ละเอียด ไม่รู้ว่าจะต้องไปลงทะเบียนที่ไหน จึงทำให้ลงทะเบียนไม่ทัน อีกทั้งคุณสมบัติไม่ตรงตามเงื่อนไข ขณะที่บางส่วนระบุว่า ไม่ได้เดือดร้อนอะไร อยากให้คนที่ลำบากมากกว่า 2. ประชาชนส่วนใหญ่ไม่แน่ใจในเนื้อหา หรือรายละเอียดของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ "บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ" เพื่อลดภาระค่าครองชีพ ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และค่าเดินทางของผู้มีรายได้น้อย

วิชาญ ทราษอ่อน (2560, หน้า 9) ได้ศึกษาโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ หากมองจากวัตถุประสงค์ของโครงการจะเห็นว่ารัฐบาลมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ การบูรณาการฐานข้อมูลมีรายได้น้อยเป็นรายบุคคลอย่างเป็นระบบและสามารถบูรณาการฐานข้อมูลสวัสดิการสังคม ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเรื่อง

ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ เพื่อให้ภาครัฐมีข้อมูลที่ถูกต้องกันทุกหน่วยงาน สะดวกต่อการออกแบบสวัสดิการที่มีความเหมาะสม สมเหตุสมผล ไม่ให้มีการใช้งบประมาณแบบประชานิยมในสิ่งที่ไม่ถูกต้องและอีกประการหนึ่งคือการกระจายรายได้ให้กับประชาชนโดยตรง ตามทฤษฎีมาตรการการเงินแบบเฮลิคอปเตอร์ (Helicopter Money) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเกิดจากแนวคิดที่มีลตัน ฟรีดแมน นักเศรษฐศาสตร์อเมริกัน นำมาใช้เพื่อเพิ่มปริมาณเงินที่เหมาะสมในระบบเศรษฐกิจใน ค.ศ. 1969 จนเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางเป็นการเปรียบเทียบว่าหากธนาคารกลางอยากเร่งให้เกิดเงินเฟ้อและเกิดผลผลิตในเศรษฐกิจซึ่งเติบโตต่ำกว่าศักยภาพที่ควรจะเป็นก็สามารถแจกเงินให้กับคนทั่วไป คนก็จะใช้เงินในการรับจ่ายใช้สอยหรือทำกิจกรรมทางธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดเงินเฟ้อขึ้นตามเป้าหมายที่ธนาคารอยากเห็น ผู้ศึกษาเห็นว่า การดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลที่ เป็นระบบของประชากรควรจัดทำอย่างเป็นระบบทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มมีรายได้น้อย ประชากรที่มีรายได้อ่อนแอและประชากรที่มีรายได้น้อยได้ถึงขั้นเป็นมหาเศรษฐีมีความจำเป็นที่หน่วยงานรัฐควรมีข้อมูลที่ถูกต้อง จึงเห็นด้วยกับรัฐบาลที่มีการจัดทำฐานข้อมูลใหม่ทั้งหมดและหน่วยงานของรัฐควรบูรณาการข้อมูลในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของรัฐด้วย ตัวเลขที่ถูกต้องตรงกันเพียงตัวเลขเดียว และมีฐานข้อมูลที่เชื่อมต่อกันทุกหน่วยงาน เพื่อความเป็นบูรณาภาพแห่งการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ อีกประการหนึ่งการกระจายรายได้โดยใช้ทฤษฎีมาตรการการเงินแบบเฮลิคอปเตอร์ (Helicopter Money) รัฐควรดำเนินการเท่าที่จำเป็น แม้ว่าข้อดีจะทำให้เศรษฐกิจฐานรากมีเงินเข้าไปกระตุ้นในระบบอย่างรวดเร็วก็จริงแต่ก็เป็นในระยะเวลายาว ๆ เท่านั้น รัฐบาลควรดำเนินการโครงการที่สร้างฐานเศรษฐกิจที่มั่นคงจากฐานรากมากกว่า แม้จะให้ผลช้าแต่ฐานเศรษฐกิจจะแข็งแกร่งในอนาคตและสิ่งที่รัฐบาลควรระวังในการดำเนินนโยบายเช่นนี้ ก็คือการทำให้ประชาชนในรัฐนั้น ๆ คู่แข่งกับวิธีการช่วยเหลือแจกของ แจกเงินแบบสังคมสงเคราะห์ จนทำให้ประชาชนขาดการเรียนรู้และกระตือรือร้นที่จะพยายามช่วยเหลือและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดปัญหาที่ไม่สามารถแข่งขันด้านศักยภาพของบุคลากรในระหว่างประเทศได้สิ่งที่รัฐบาลควรเร่งดำเนินการโดยเร็วที่สุดคือการเร่งขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างเป็นระบบพร้อมกับพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นธรรมไปพร้อมกันโดยไม่ละทิ้งมิติใด มิติหนึ่งไว้ข้างหลัง จึงเรียกว่าเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) อย่างแท้จริง

วิชณู ปัญญาองค์ (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนำนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปปฏิบัติในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยครั้งนี้เป็นระเบียบวิธีวิจัยเชิงผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพกับการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาการนำนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปปฏิบัติ เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินการเกี่ยวกับการนำนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปปฏิบัติในเขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบสอบถาม จำนวน 245 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน่ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้สัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ประชาชนที่มีและไม่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ร้านค้าที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัย พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับดังต่อไปนี้ ดังนี้ ด้านการกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย ด้านสมรรถนะของหน่วยงานของรัฐ ด้านการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ประกอบการและประชาชน ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านมาตรการควบคุมประเมินผล และการกระตุ้นส่งเสริม ส่วนการวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยแยกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปรากฏว่า จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อปี อาชีพหลัก แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการแนวทางการดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้นช่วยให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นอันจะเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

เสาวลักษณ์ งามวิทย์โรจน์ (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการตอบสนองของประชาชนที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: ศึกษากรณีชุมชน นครไชยศรี กรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและวิจัยสำรวจใน ส่วนของการวิจัยสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนนครไชยศรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 278 คน ผลการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและปัจจัยที่มีผลต่อการตอบสนองของประชาชนต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า ภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D = 0.432) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ระดับที่มีผลต่อความคิดเห็นมากที่สุด ได้แก่อันดับที่ 1 ได้แก่ ปัญหาความไม่เท่าเทียมในการได้รับสิทธิ

การสวมสิทธิลงทะเบียนในชื่อผู้อื่นและได้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมาใช้อยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D = 0.755) รองลงมาอันดับที่ 2 ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ รายละเอียดของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจากสื่ออื่นต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น อยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D = 0.780) ถัดมา อันดับที่ 3 ได้แก่ สวัสดิการ ด้านผู้สูงอายุอยู่ที่ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D = 0.768) และน้อยที่สุด อันดับที่ 25 ได้แก่ ได้รับส่วนลดเงินค่าน้ำประปา ไม่เกิน 100 บาท และเงินค่าไฟฟ้า ไม่เกิน 230 บาท อยู่ที่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$, S.D = 0.810) ตามลำดับ เข้าใจในสิทธิประโยชน์บัตรสวัสดิการแห่งรัฐของตัวสวัสดิการสังคมด้านผู้สูงอายุและการเบิกค่าครองชีพเพื่อตนเองมี ด้านใดบ้างอย่างไรเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม

ณัฐรัตน์ ประเทืองปริบูรณ์ (2561, หน้า 140) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชนในเขตตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชนในเขตตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง 2) ศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขต ตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ด้วยการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง รวมทั้งสิ้นจำนวน 384 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่ระดับ 2.81 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดที่ระดับ 3.84 รองลงมา คือ ด้านความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของนโยบายมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ที่ระดับ 3.01 ขณะที่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการสร้างระบบประเมินผลที่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยที่ระดับ 2.13 ภาครัฐควรกำหนดให้มีการสร้างระบบประเมินผลที่เหมาะสม โดยมีการติดตามผลการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสอบถามถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหาจากการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงนโยบายให้บรรลุต่อเป้าหมายแห่งรัฐต่อไป

อริยา กองวงษา (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินผล นโยบายโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : ศึกษากรณีการขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาผลลัพธ์เชิงประสิทธิภาพของนโยบายโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในมิติเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือข้อจำกัดของนโยบายโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในแง่ของประสิทธิภาพในการขึ้นทะเบียนผู้มีรายได้น้อยในพื้นที่อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนานโยบายโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐโดยทำการศึกษานโยบายที่เกี่ยวข้อง คือ ปลัดอำเภอแก่ง ที่เป็นประธานคณะกรรมการทีมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยตามโครงการไทยนิยมยั่งยืนระดับตำบลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยคำสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปแยกแยะประเด็นที่ได้เป็นข้อค้นพบ ผลการวิจัย พบว่า 1) ในมิติเกี่ยวกับประสิทธิภาพการขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่อำเภอแก่งจังหวัดระยองนั้น มีประสิทธิภาพ เพราะมีจำนวนผู้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นจำนวนมากที่สุดในจังหวัดระยอง จำนวน 10,945 คน และมีประชาชน ผู้ที่ผ่านการตรวจสอบจากกระทรวงการคลัง จำนวน 7,453 คน ซึ่งคิดเป็น 68% ของผู้ที่ได้มาขึ้นทะเบียนไว้ จึงทำให้ผู้มีรายได้น้อยในกลุ่มพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียงและผู้ที่ไม่สามารถมาลงทะเบียนในรอบปกติได้ ได้รับสวัสดิการจากรัฐเพื่อนำมาช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่จำเป็นในการดำรงชีพได้ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้มีรายได้น้อย ซึ่งกลุ่มพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ไม่สามารถที่จะประกอบอาชีพได้ การมีรายได้นี้ทำให้เสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นในระดับหนึ่งดังนั้น ในมิติเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการขึ้นทะเบียนผู้มีรายได้น้อยจึงถือว่าประสบผลสำเร็จ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือข้อจำกัดของโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ มีอุปสรรคและข้อจำกัดของโครงการในด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรับสมัครขึ้นทะเบียนผู้มีรายได้น้อยโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ซึ่งจะมีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต และการประชาสัมพันธ์ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำท้องถิ่นอื่น ๆ แต่ด้วยกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในกลุ่มผู้พิการผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง และผู้ที่ไม่สามารถมาลงทะเบียนในรอบปกติได้ยังเป็นกลุ่มที่เข้าไม่ถึงอินเทอร์เน็ตอีกทั้งระยะเวลาในการรับสมัครขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐผู้มีรายได้น้อย โครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ค่อนข้างน้อยทำให้ผู้ที่ยังไม่ทราบข่าวสารหรืออาจทราบหลังจากที่การปิดรับสมัครขึ้น ทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐผู้มีรายได้น้อยค่อนข้างน้อยไปแล้วพลาดโอกาสดังกล่าว

3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คือ การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การรับสมัครขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้มีรายได้น้อย ควรมีหลายช่องทาง เช่น ทึ่มขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืนระดับตำบล เป็นผู้ไปให้ข้อมูลไปแนะนำการรับสมัครขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้มีรายได้น้อยถึงที่บ้าน ซึ่งบุคคลในกลุ่มผู้พิการ ผู้สูงอายุผู้ป่วยติดเตียงย่อมไม่สามารถเดินทางมาสมัครด้วยตนเองได้อย่างสะดวกควรมีการขยายระยะเวลาในการรับสมัครขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้มีรายได้น้อยและควรมีการขยายระยะเวลาในการรับสมัครขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้มีรายได้น้อยในโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

พัชรกัญญ์ เขียวชูตินันท์ (2562, หน้า 333) ได้ทำการศึกษาเรื่องนโยบาย สาธารณะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ การดำเนิน นโยบายสาธารณะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เน้นความสำคัญด้าน 1) การพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดย บูรณาการระหว่างหน่วยงานระดับปฏิบัติการเชื่อมโยงข้อมูลที่สามารถตรวจสอบความ ถูกต้อง การบริการร้านธงฟ้าประชารัฐ จำนวนเครื่องรูดบัตร EDC ในพื้นที่ห่างไกล 2) โดยมีปัจจัยความสำเร็จ คือ ปัจจัยด้านนโยบาย ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้าน ข้าราชการ ปัจจัยด้านข้อมูลและกระบวนการติดต่อสื่อสารและปัจจัยด้านประชาชน และ 3) แนวทางการดำเนินนโยบายสาธารณะ คือ ฐานข้อมูลผู้มีสิทธิถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการสร้างอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทและความ หลากหลายของผู้ถือบัตรอย่างสมดุลกับตลาดแรงงาน เพื่อสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ลดความ เหลื่อมล้ำทางสังคมที่แท้จริง

สุวรรณี แยมพราย (2562, หน้า 136-137) ได้ทำการศึกษาเรื่องการ ประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: กรณีศึกษาเขตลาดกระบัง การศึกษาครั้งนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงาน ปัญหา ผลการดำเนินนโยบายบัตร สวัสดิการแห่งรัฐในเขตลาดกระบัง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา วางแผน ปรับปรุงและกำหนดนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอย่างมีคุณภาพและมี ประสิทธิภาพต่อไป การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการศึกษาความ

คิดเห็นของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตลาดกระบังโดยการประเมินนโยบายบัตร
 สวัสดิการแห่งรัฐใน 3 ด้านได้แก่ ด้านเนื้อหาของนโยบาย ด้านกระบวนการและด้าน
 ผลลัพธ์ ผลการศึกษา พบว่าประชาชนในเขตลาดกระบังมีความเห็นต่อนโยบายบัตร
 สวัสดิการแห่งรัฐว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ส่วนคุณสมบัติส่วนบุคคลของประชาชน
 ในเขตลาดกระบังที่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้น พบว่า
 เพศที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทุกด้านไม่แตกต่างกัน
 อายุที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านเนื้อหาและด้าน
 กระบวนการแตกต่างกัน ขณะที่มีความเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้าน
 ผลลัพธ์ไม่แตกต่างกัน อาชีพที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
 ทุกด้านแตกต่างกัน รายได้ที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
 ด้านเนื้อหาและด้านกระบวนการไม่แตกต่างกัน ขณะที่มีความเห็นต่อนโยบายบัตร
 สวัสดิการแห่งรัฐด้านผลลัพธ์แตกต่างกัน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความเห็นต่อ
 นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านเนื้อหาและด้านกระบวนการไม่แตกต่างกัน ขณะที่
 มีความเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านผลลัพธ์แตกต่างกัน ส่วนด้านประเภท
 ของการใช้บัตรที่แตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
 ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง
 นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านเนื้อหาควรประชาสัมพันธ์ สนับสนุนให้ร้านค้าใน
 ชุมชนเข้าร่วมโครงการกันมากขึ้นและในส่วนของสวัสดิการในบัตรซึ่งมีความแตกต่างกัน
 ระหว่างผู้ถือบัตรที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลกับผู้ถือบัตรที่อาศัยอยู่
 ในจังหวัดอื่นนั้น ควรมีการชดเชยให้แก่ผู้ถือบัตรในต่างจังหวัดได้รับประโยชน์ในรูปแบบอื่น
 แทน เช่น ได้รับส่วนลดในเรื่องค่าเดินทางที่เพิ่มขึ้น เป็นต้น ด้านกระบวนการควรเปิดรับ
 สมัครผู้มีรายได้น้อยเข้าร่วมโครงการอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
 ทั่วถึงครอบคลุมผู้มีรายได้น้อยที่ยังไม่ได้สมัครเข้าร่วมโครงการมากขึ้น ด้านผลลัพธ์
 รัฐบาลต่อไปควรสานต่อนโยบายนี้เนื่องจากเป็นนโยบายที่บรรเทาความเดือดร้อนด้านการ
 ครองชีพของประชาชน

ธีรศิลป์ กันธาและคณะ (2562, หน้า 10) ได้ทำการศึกษาเรื่องบัตรสวัสดิการ
 แห่งรัฐกับการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอธิบายแยกเป็น 3 ประเด็น คือ ประเด็นในมิติทาง
 เศรษฐกิจ ประเด็นในมิติทางสังคม และประเด็นในมิติทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งบทสรุปของ
 บทความเห็นว่าบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้นช่วยในการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและ

สังคม แต่อย่างไรก็ตามแล้วประชาชนที่ยากจนในประเทศต้องสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้ก่อนจึงจะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ดิรัล ตฤณเตชะ (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางวัฒนธรรมกับความสำเร็จของนโยบายรัฐสวัสดิการในประเทศเดนมาร์ก บทความนี้สนใจศึกษานโยบายรัฐสวัสดิการ (welfare state policy) ซึ่งถือได้ว่าเป็นนโยบายที่เอนเอียงไปทางแนวคิดแบบซ้าย แต่่นโยบายดังกล่าวกลับประสบความสำเร็จในกลุ่มประเทศที่มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยใช้กรณีศึกษาประเทศเดนมาร์ก ซึ่งเป็นประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวียที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นต้นแบบของรัฐสวัสดิการที่ดีและโดดเด่นที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยจะชี้ให้เห็นถึงการพัฒนาทางด้านการเมืองและรัฐสวัสดิการในเดนมาร์ก ผลกระทบจากสังคมพหุวัฒนธรรมและความอ่อนแอของรัฐสวัสดิการ โดยศึกษาภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่ก่อให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในระดับประเทศและระดับโลกรวมทั้งก้าวเข้าสู่สังคมใหญ่ (Aging society) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้คือความท้าทายที่เข้ามาสั่นคลอนการดำรงอยู่ของรัฐสวัสดิการในเดนมาร์ก จึงเป็นที่น่าจับตามองว่านโยบายรัฐสวัสดิการจะยังคงสร้างเสถียรภาพให้แก่เศรษฐกิจ สังคมเดนมาร์กอยู่ได้หรือไม่ในอนาคตในเมื่อความรู้สึกของชาวเดนมาร์กที่หยั่งรากจากอดีตจนถึงปัจจุบันเชื่อว่ารัฐสวัสดิการคืออัตลักษณ์ของชาติมากกว่ามองถึงปัญหาของรัฐสวัสดิการ

ชัยสุรัมย์ ธรรมบุษดี (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องกระบวนการประยุกต์ใช้ตัวแบบสวัสดิการแบบนอร์ดิกในประเทศรายได้ต่ำโดยสัมพัทธ์: กรณีศึกษาการปรับใช้รัฐสวัสดิการตัวแบบนอร์ดิกในประเทศไทย โดยงานวิจัยเล่มนี้มุ่งนำเสนอลักษณะทั่วไปของรัฐสวัสดิการตามตัวแบบนอร์ดิกอันเป็นตัวแบบรัฐสวัสดิการถ่วงหน้าครบวงจรโดยมีระดับการทำให้ปัจเจกชนเป็นสินค้าต่ำที่สุดมีการพิสูจน์สิทธิที่น้อยที่สุดและเป็นการจัดการความสำคัญของความเสมอภาคทางเศรษฐกิจในฐานะส่วนหนึ่งของการเติบโตของประชาธิปไตย คำถามสำคัญของงานวิจัย คือ การเกิดขึ้นของรัฐสวัสดิการถ่วงหน้าครบวงจรที่มักถูกอธิบายว่าเป็นความเฉพาะของเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจเป็นเงื่อนไขเบื้องต้นในการสร้างเงื่อนไขการกระจายทรัพยากรอย่างเป็นธรรม งานวิจัยชิ้นนี้พยายามต่อยอดจากแนวคิดการปฏิรูปทางเศรษฐกิจในรัฐทุนนิยม เพื่อชี้ให้เห็นว่าการสร้างรัฐสวัสดิการถ่วงหน้าครบวงจรสามารถเกิดขึ้นได้ในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่ำ โดยไม่จำเป็นต้องวางเงื่อนไขการไหลรินของทรัพยากรเมื่อมีความมั่งคั่ง หากแต่การวางเงื่อนไขการไหลรินของทรัพยากรเมื่อมีความมั่งคั่ง หากแต่การวางเงื่อนไขการ

พัฒนามนุษย์ควบคู่ไปกับการสร้างประชาธิปไตยและแนวนโยบายเศรษฐกิจอื่นที่มีได้วางอยู่บนมาตรฐานการแข่งขันตามแนวทางเสรีนิยมใหม่ งานวิจัยนี้มุ่งปรับใช้แนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจของ Gunnar Myrdal ในการอธิบายถึงความเป็นไปได้ที่ประเทศรายได้ต่ำจะพัฒนารัฐสวัสดิการถ้วนหน้าครบวงจรเพื่อเสริมแรงความเป็นประชาธิปไตยทางการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมืองมีส่วนร่วม งานวิจัยได้แสดงให้เห็นว่ากรณีศึกษาประเทศไทยนั้นการสร้างรัฐสวัสดิการถ้วนหน้าครบวงจรแบบนอร์ดิกในการสร้างสรรค์มากขึ้นขนาดทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปรวมถึงการบริโภคที่มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อพิจารณาเงื่อนไขทางเศรษฐกิจแล้วไทยไม่ได้มีข้อจำกัดด้านงบประมาณหากแต่เผชิญหน้ากับข้อจำกัดของวิถีคิดทางเศรษฐกิจที่พิจารณาสวัสดิการเป็นการให้ระหว่างคนรวยและคนจนมากกว่าโครงสร้างพื้นฐานของรัฐขณะที่ประเด็นทางการเมืองการผลักดันให้เกิดพรรคการเมืองแนวมวลชน (Mass Party) ที่มีอุดมการณ์ชัดเจนจะเป็นเงื่อนไขเชิงบวกต่อการเกิดรัฐสวัสดิการมากกว่าพรรคแนวชนชั้นนำหรือพรรคแนวสมประโยชน์ระหว่างกันและสุดท้ายการใช้รัฐสวัสดิการถ้วนหน้าครบวงจรปรับเงื่อนไขทางสังคมจะเป็นการเสริมแรงเพื่อสนับสนุนรัฐสวัสดิการเช่นเดียวกัน เช่น การลดชั่วโมงการทำงาน การเพิ่มอิสระในชีวิต การใช้เวลาในพื้นที่สาธารณะมากขึ้น การเกิดรัฐสวัสดิการถ้วนหน้าครบวงจรแบบนอร์ดิกในไทยจึงไม่ใช่การถูกกำหนดโดยปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นเงื่อนไขตั้งต้นตรงกันข้ามการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตโดยการวางเงื่อนไขการสะสมทุนเป็นอันดับแรกโดยลดทอนความเป็นประชาธิปไตยและชะลอหรือปฏิเสธระบบถ้วนหน้าครบวงจรมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดระบอบอำนาจนิยมของทุนตามลักษณะของทุนนิยมเสรีนิยมใหม่ที่มุ่งหาระบบการเมืองแบบอำนาจนิยม

จิราภรณ์ สิงห์บุญมี (2562, หน้า 74) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกออาชีพของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทั่วไปของผู้ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 2) ศึกษาความรู้ของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกออาชีพ 3) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกออาชีพของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในเทศบาลเมืองบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี สุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 200 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุดและค่าส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน และสถิติทดสอบโคสแควร์ ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเพศชายร้อยละ 48.0 เพศหญิงร้อยละ 52.0 อายุเฉลี่ย 47.02 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 69.0 จบการศึกษาประถมศึกษา ร้อยละ 62.5 มัธยมศึกษา ร้อยละ 22.5 อาชีวศึกษา ร้อยละ 5.5 ปริญญาตรี ร้อยละ 9.5 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4.37 คน ส่วนใหญ่อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 44.0 รองลงมาคือ รับจ้าง ร้อยละ 31.5 ค้าขาย ร้อยละ 9.0 และไม่มีงานทำ ร้อยละ 15.5 รายได้ต่อเดือน เฉลี่ย 4,041.58 บาท ช่องทางการรับรู้ข่าวสารการฝึกอาชีพ จากเจ้าหน้าที่รัฐ ร้อยละ 69.5 จากสื่ออื่น ๆ ร้อยละ 30.5 กลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีพระดับสูง ร้อยละ 10.5 มีความรู้ในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีพระดับต่ำ ร้อยละ 89.5 เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีพ ร้อยละ 11.0 ไม่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีพ ร้อยละ 89.0 เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมโครงการเนื่องจากมีภารกิจประจำอยู่แล้ว ร้อยละ 48.0 ต้องดูแลเด็กและคนชรา ร้อยละ 20.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีพของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ อายุ รายได้ต่อเดือน ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกอาชีพของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ทศพล ชื่นจอยหอ (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: เครือข่ายนโยบายและการเมืองนครในจังหวัดพิษณุโลก บทความวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์ผ่านเอกสารชั้นต้น เอกสารชั้นรอง และการลงพื้นที่ สัมภาษณ์เชิงลึกประชากรกลุ่มเป้าหมายเพื่อมุ่งศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ภายใต้การดำเนินโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก โดยมองผ่านแนวคิดเครือข่ายนโยบาย (Policy network) ผลการศึกษา พบว่าโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นรูปแบบชุมชนนโยบายผ่านองค์ประกอบทั้งหมด 8 ประการ ได้แก่ สมาชิก ความต่อเนื่อง ความถี่ในการพบปะ เป้าหมายร่วมกัน ความสัมพันธ์ การเจรจาต่อรอง ผลประโยชน์ และความร่วมมือ โดยตัวแสดงต่าง ๆ ในเครือข่ายนโยบายล้วนแลกเปลี่ยนผลประโยชน์และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่องภายใต้รูปแบบของการดำเนินนโยบายขณะเดียวกันตัวแสดงภาคประชาชนได้กลายเป็นกลไกที่สำคัญสำหรับการประสานผลประโยชน์ในโครงสร้างของนโยบายจากทั้งโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีความเชื่อมโยงกับโครงการร้านค้าธงฟ้าประชารัฐผ่านการจำหน่ายสินค้าให้กับผู้ถือบัตรรวมไปถึง

กรณีความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มบริษัทเอกชนทั้งหมด 66 บริษัท ที่นำสินค้าเข้ามาจำหน่าย ภายในโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

งานวิจัยต่างประเทศ

Give Directly (2018, ออนไลน์) จากงานวิจัยของพวกเขาที่มอบเงินสดให้แก่ผู้มีรายได้น้อยในเคนยาแบบไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ พบว่า เงินเหล่านั้นช่วยให้คุณภาพชีวิตของคนจนดีขึ้น ผู้คนลงทุนในสินทรัพย์หลายชนิด ตั้งแต่กุสัต์ว่ อุปกรณ์ ไปจนถึงการปรับปรุงที่พักอาศัย แน่ใจว่ามีกลุ่มคนที่นำเงินซึ่งได้มาฟรี ๆ ไปใช้กับสิ่งที่ไม่เกิดประโยชน์ แต่ไม่ใช่ทั้งหมด และไม่ใช้ส่วนใหญ่ดังที่เคยคิดกัน นอกจากนี้จากการทดสอบทางจิตวิทยา พบว่าเงินที่มอบให้ฟรี ๆ แก่ผู้มีรายได้น้อยช่วยเพิ่มระดับความสุขและเพิ่มพูนความพึงพอใจในชีวิต ลดระดับความเครียด ซึ่งมีผลทำร้ายสุขภาพร่างกาย งานวิจัยจากเคนยาสอดคล้องกับรายงานจากองค์การอนามัยโลกที่ทดลองให้เงินเปล่า ๆ แบบไม่มีเงื่อนไขในฮอนดูรัส เม็กซิโก อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ความสำเร็จของโมเดลนี้สะท้อนว่าคนจนใช้ว่าจะตัดสินใจเองไม่ได้ และไม่รู้จักการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองเสมอไป แต่สำหรับประเทศไทยจะได้ผลหรือไม่ยังคงต้องทดลองกันต่อไป ในฐานะหนึ่งในประชาชนผู้เสียภาษี ผู้เขียนเองคาดหวังว่าหลังเสร็จสิ้นนโยบายแจกเงินของขวัญปีใหม่แก่ผู้มีรายได้น้อยครั้งนี้ ทางรัฐบาลจะเก็บข้อมูลเพื่อวิจัยผลว่าเงิน 500 บาทที่มอบให้ นั้นผู้คนนำไปใช้ทำอะไรบ้าง และแท้จริงแล้วการแจกเงินเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาความยากจนแบบไม่มีเงื่อนไขช่วยแก้ปัญหาได้จริงหรือไม่

Guardian Australia (2019, โปตัสทูเดย์ออนไลน์) ผลการศึกษาสำรวจโมเดลบัตรคนจนของออสเตรเลีย บัตรคนจนเวอร์ชันออสเตรเลียมีชื่อเรียกว่า Cashless Welfare Card หรือ Cashless Debit Card หรือ grey card หรือ white card โดยสองชื่อหลังนั้นเรียกตามสีของบัตร ซึ่งรัฐบาลออสเตรเลียออกให้ประชากรในพื้นที่ห่างไกลที่มีปัญหาทางสังคมสูง ไม่ว่าจะเป็นการติดการพนัน ติดแอลกอฮอล์รัฐบาลจะโอนเงินเข้าบัตรซึ่งใช้เหมือนบัตรเครดิต ร้อยละ 80 ของเงินช่วยเหลือที่ประชาชนจะได้รับ สำหรับใช้จ่ายในร้านค้าที่ลงทะเบียนกับทางการและมีสัญลักษณ์ EFTPOS โดยมีเงื่อนไขว่าเงินจำนวนนี้ไม่สามารถนำไปซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เล่นการพนัน (ยกเว้นลอตเตอรี่) หรือถอนเงินสด เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการนำเงินภาษีของชาวออสเตรเลียไปใช้ในทางที่ผิด ส่วนอีก ร้อยละ 20 ที่เหลือโอนเข้าบัญชีธนาคารของผู้ถือบัตรซึ่งสามารถถอนเป็นเงินสดได้ รัฐบาลออสเตรเลีย

เริ่มทดลองใช้บัตร Cashless Welfare Card ตั้งแต่เดือน มี.ค. 2016 สมัยของนายกรัฐมนตรี มัลคอล์ม เทิร์นบูลล์ ในเขตอีสต์อิมเบอร์รี่ รัฐเวสต์เทิร์นออสเตรเลีย และเมืองเซดุนาในรัฐเซาท์ออสเตรเลีย ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวพื้นเมืองอะบอริจินและยังมีปัญหาทางสังคมค่อนข้างสูง ก่อนจะขยายไปยังพื้นที่อื่น ได้แก่ เขตอีสต์อิมเบอร์รี่และเขตโกลด์ฟีลด์ส เขตฮาร์วีย์เบย์และบันดาเปิร์กในรัฐควีนส์แลนด์และเมืองเทนแนนท์ครีกในรัฐนอร์เทิร์นเทร์ริทอรี บัตรสวัสดิการแห่งรัฐของออสเตรเลียมุ่งหวังให้ประชาชนรู้จักการใช้เงินอย่างมีสติ และใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานและยังหวังว่าจะช่วยลดปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมที่เกี่ยวข้องแอลกอฮอล์ การพนันและยาเสพติด หลังการเดินทางทดลองโครงการไปเมื่อ 3 ปีที่แล้ว ปรากฏว่ามีผลตอบรับที่หลากหลาย โทนี เบิร์ด จากพรรคแรงงานของออสเตรเลีย โจมตีว่ารัฐบาลเทิร์นบูลล์ให้ความสำคัญกับเรื่องการเมืองมากกว่านโยบาย การแจกบัตรสวัสดิการไม่ก่อให้เกิดการจ้างงาน เป็นการหลอมนประชาชนและไม่ใช่นโยบายที่ฉลาด เทอร์เรนซ์ เดาส์ท์ ชาวออสเตรเลียที่ได้รับบัตร Cashless Welfare Card เผยว่า รัฐบาลไม่ควรสิ้นเปลืองงบประมาณ 10,000 เหรียญออสเตรเลีย หรือราว 207,203 บาทต่อคน ไปกับโครงการนี้เพราะไม่สามารถช่วยให้คนออสเตรเลียพยายามกลับไปทำงานทำและเสนอแนะว่าแทนที่รัฐบาลจะอัดฉีดเงินเพื่อไปสร้างกำไรให้กับบริษัทเอกชนควรนำมาใช้กับสิ่งที่จะเป็นประโยชน์กับรัฐบาลเอง เช่น จัดโครงการเตรียมพร้อมการทำงานให้คนที่กำลังหางาน ส่วน โจดี มิลเลอร์ สมาชิกสภาชุมชนชาวอะบอริจินในรัฐเซาท์ออสเตรเลีย เผยกับสำนักข่าว Guardian Australia ว่า ทุกคนที่เขาคุยด้วยรู้สึกว่าการบัตรสวัสดิการดังกล่าวทำให้เกิดความอับอาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเวลาที่ใช้บัตรซื้อของก็มักจะได้รับสายตาที่มองเหมือนว่าคนที่ถือบัตรหางานทำไม่ได้

นอกจากนี้ Guardian Australia ยังพบว่าผู้ถือบัตรบางคนต้องการถือเงินสดมากกว่าจึงเลี่ยงด้วยการใช้บัตร Cashless Welfare Card ของตัวเองชำระค่าสินค้าให้คนอื่นเพื่อแลกกับเงินสดที่จะนำไปเป็นค่าอาหารกลางวันลูกและยังมีชาวบ้านบอกอีกว่าร้านค้าบางแห่งตั้งราคาสินค้าที่จะใช้บัตรสวัสดิการแพงกว่าปกติแล้วให้เงินสดหรือเปย์เป็นการตอบแทน ขณะที่ผลการประเมินจาก Orima Research บริษัทเอกชนเมื่อปี 2017 พบว่าประชาชนที่ได้รับบัตรสวัสดิการดื่มแอลกอฮอล์ลดลง ร้อยละ 41 เล่นการพนันลดลง ร้อยละ 41 ใช้ยาเสพติดลดลง ร้อยละ 48 รวมทั้งรายงานข่าวเมื่อเร็วๆ นี้ระบุว่าอัตราคนรุ่นใหม่ ที่ว่างงานในพื้นที่เมืองบันดาเปิร์กและฮาร์วีย์เบย์ลดลง ร้อยละ 10 นับตั้งแต่รัฐบาลแจกบัตร Cashless Welfare Card ซึ่งมากกว่าอัตราทั่วประเทศที่ลดลง ร้อยละ 5

จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยอาศัยแนวคิดแบบ CIPP Model ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ในปี ค.ศ. 1971 ประกอบด้วย บริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการดำเนินงาน/กิจกรรม (Processes/Activities) ผลผลิต (Outputs) ผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impacts) ที่นำไปสู่การดำเนินงานมาตรการตามนโยบายมาตรการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (สำนักปลัดกระทรวงการคลัง, 2561) ประกอบด้วย การมีงานทำการฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ การเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลนโยบายบำบัดสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ด้วยการใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 36,516 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดสกลนคร, 2562)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

2.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวนประชากร 396 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973, p.127) โดยมีวิธีการคำนวณจากสูตร ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

แทนค่า N = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ศึกษา

e = ค่าความคาดเคลื่อนของตัวอย่างไม่เกินร้อยละ .05

n = จำนวนขนาดตัวอย่างที่กำหนดได้

จะได้

$$n = \frac{36,516}{1 + 36,516(0.05)^2}$$

$$n = 396$$

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณและตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน การสุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีแผนการเก็บข้อมูล ดังนี้

ตาราง 12 ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มาใช้บริการที่ร้านธงฟ้าประชารัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร

ลำดับที่	รายชื่อ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ตำบลโคกก่อง	1,302	14
2	ตำบลจิวค้อน	1,947	21
3	ตำบลดงชน	1,265	14
4	ตำบลห้วยยาง	3,482	38
5	ตำบลธาตุเชิงชุม	5,142	56
6	ตำบลขมิ้น	3,790	41
7	ตำบลหนองลาด	1,524	17
8	ตำบลฮางโฮง	1,960	21
9	ตำบลพังขว้าง	2,881	31
10	ตำบลโนนหอม	1,775	19

ตาราง 12 (ต่อ)

ลำดับที่	รายชื่อ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
11	ตำบลม่วงลาย	1,324	14
12	ตำบลเหล่าปอแดง	1,901	21
13	ตำบลท่าแร่	1,679	18
14	ตำบลดงมะไฟ	2,372	26
15	ตำบลธาตุนาเวง	575	6
16	ตำบลเชียงเคี่ยน	3,597	39
รวม		36,516	396

ตาราง 13 แผนการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มาใช้บริการที่ร้านธงฟ้าประชารัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูล	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1. สัปดาห์ที่ 1	100
2. สัปดาห์ที่ 2	100
3. สัปดาห์ที่ 3	100
4. สัปดาห์ที่ 4	96
รวม	396

2.2 การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา โดยการกำหนดจำนวนขึ้นมา (Quota Sampling) เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่ชัด เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ผู้จัดการร้านค้าธงฟ้าประชารัฐ ในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 5 คน

2. ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อปี ลักษณะคำถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ผลการประเมินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง สกลนคร จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert scale ดังนี้

(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553, หน้า 197) คือ

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ผลการประเมินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ผลการประเมินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ผลการประเมินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ผลการประเมินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ผลการประเมินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความและงานวิจัยเกี่ยวข้อง
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษาตามข้อ 1 ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยการสังเคราะห์แนวคิดการประเมินของ Stufflebeam's CIPP Model (1971) แล้วกำหนดคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของเรนซิสไลเคิร์ท (Rensis Likert Method)
3. นำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย
4. ปรับปรุงแก้ไขร่างแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
5. นำร่างแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทั้งความเที่ยงตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และด้านเนื้อหา (Content Validity) ด้านรูปแบบของแบบสอบถาม (Format) ด้านการใช้ภาษา (Wording) และด้านอื่น ๆ ของข้อคำถามแต่ละข้อที่เห็นสมควรให้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ ผู้เชี่ยวชาญ
6. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ กระทำโดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2541, หน้า 253-254)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item congruency)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยที่ ค่า +1

หมายถึงข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้อย่าง
แน่นอน, ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้
และค่า -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สามารถนำไป
วัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ส่วนข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5
ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้น ข้อคำถามทุกข้อ
จึงผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านที่ได้ตรวจสอบและเห็นว่ามี
เที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว
ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

6.1 รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล คณบดีคณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

6.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง กรรมการบริหาร
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร

6.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิธิ การสมดี อาจารย์ประจำหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตร ภาควิชาสังคมศาสตร์และพลศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

6.4 นางสาวภทธีรียา คะอังกู ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม
เทศบาลนครสกลนคร จังหวัดสกลนคร

6.5 นางจิรา บุญบรรจง ตำแหน่ง พัฒนาการอำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร

7. นำแบบสอบถามไปเสนอขอจริยธรรมวิจัย จากสถาบันวิจัยและพัฒนา
ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คณะกรรมการจริยธรรมวิจัยเสนอแนะมา

8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยใน
มนุษย์เสนอแนะมา ไปทดลองใช้ (Try Out) จำนวน 30 ชุด (เลขที่ใบรับรองจริยธรรมการ
วิจัยในมนุษย์ 076/2563)

9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ไปคำนวณหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ
โดยการหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม

(Item total Correlation) ตามวิธีการของเพียร์สัน โดยตัดข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แอลฟา (α – Correlation) ต่ำกว่า 0.23 ออกไป นำคำถามที่ใช้ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α – Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 117)

10. นำร่างแบบสอบถามที่ได้เสนอดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง
11. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถึง ร้านธงฟ้าประชารัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมชี้แจงรายละเอียด ความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถามนี้ เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันในการตอบแบบสอบถาม
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และการลงพื้นที่จริง เพื่อนำแบบสอบถามไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน กับประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ที่มาใช้บริการที่ร้านค้าธงฟ้าประชารัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด ความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถาม
4. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำแบบสอบถามไปประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview)
 - 5.1 ผู้วิจัยได้กำหนดวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)
 - 5.2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการจดบันทึกการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการบันทึกเสียง
 - 5.3 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

แล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็นอีกทั้งตัดคำพูดบางคำที่ไม่เหมาะสมและไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนแล้ว นำมาลงรหัส (Coding form) ตามเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละส่วน
2. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้ว มาบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าทางสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ได้มาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ
3. การวิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านค้าธงฟ้าประชารัฐและข้อมูลการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างมาศึกษาและวิเคราะห์ตามกระบวนการของงานวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวคือ วิเคราะห์ถึงประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Major themes) จากนั้นนำประเด็นสำคัญมาแยกเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) และหัวข้อย่อย (Categories) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากภาพรวมไปจนถึงวิเคราะห์ถึงประเด็นย่อย และนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการเชิงบรรยาย (Descriptive Research)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง การประเมินผลนโยบายยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. การหาคุณภาพของเครื่องมือ ใช้สถิติเพื่อหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญและใช้ค่าดัชนี IOC (Index of Item-objective congruence) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)
3. การวิเคราะห์ระดับผลการประเมินนโยบายยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ ใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อผลการประเมินนโยบายยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ แตกต่างกัน จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ผู้วิจัยใช้สถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 กรณีที่ตัวแปรอิสระมี 2 กลุ่ม และใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จัดวิจัยทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการ L.S.D.

ขั้นตอนการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ในการศึกษาการประเมินผลนโยบายยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ในครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) มีการเตรียมแนวคำถามกว้าง ๆ ไว้ล่วงหน้า มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ โดยผู้ศึกษาได้เพียงแต่กล่าวนำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบแนวความต้องการในประเด็นที่ศึกษา แล้วให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าเรื่องโดยอิสระ แต่เมื่อเห็นว่าผู้ถูกสัมภาษณ์พูดออกนอกประเด็นที่สนใจ ผู้สัมภาษณ์จะหันเห

ความสนใจให้ผู้ถูกสัมภาษณ์โยงกลับมาตอบในประเด็นที่สนใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ คือ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

2. ใช้การจดบันทึก และการบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

วิธีการจดบันทึกโดยละเอียดภายหลังจากที่ได้จากการสนทนา การสัมภาษณ์ การบันทึกการสังเกต เพื่อป้องกันการลืม การตั้งสมมติฐานชั่วคราวจากการวิเคราะห์ข้อมูล ภาคสนาม ช่วยให้สามารถเรียบเรียงความคิดในการวางแผนงานต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยให้สรุปข้อมูลได้เป็นระยะ ๆ อีกด้วย ส่วนใหญ่การสังเกตจะเข้าไปควบคู่ไปกับการสัมภาษณ์ บางกรณีอาจจะสังเกตโดยอิสระได้ การบันทึกเกี่ยวกับการสังเกต จะประกอบทั้งการสังเกตภายใน (ตัวผู้วิจัย) และการสังเกตภายนอกคือสิ่งที่นักวิจัยสังเกต ฝ้าดูเกี่ยวกับบุคคลอื่น ๆ การบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยจะทำการขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียง เมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญไม่ขัดข้อง ผู้วิจัยจะได้บันทึกเสียงไว้ ทำให้สามารถเก็บรายละเอียดของข้อมูลได้มากขึ้น โดยไม่ต้องพะวงกับการจดบันทึก ภายหลัง ทำให้การสนทนาเป็นไปอย่างธรรมชาติ และสามารถที่จะสังเกตดูอากัปภิกขัยของผู้ให้ข้อมูล และสิ่งแวดล้อมในสถานการณ์นั้น ๆ ได้อย่างเต็มที่ในกรณีที่ผู้ให้ข้อมูลไม่เต็มใจ ผู้วิจัยก็จะไม่ใช้การบันทึกเสียง เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสบายใจในการให้ข้อมูลเพื่อให้ข้อมูลที่ได้

3. ขั้นตอนการดำเนินงาน มี 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ก่อนทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการส่งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และทำการแก้ไขตามคำแนะนำให้สมบูรณ์ก่อนการสัมภาษณ์จริง และเมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วได้ทำการตรวจสอบด้วยวิธีการสามเส้า (Triangulation) โดยใช้การตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาต่าง ๆ กัน ได้แก่จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ และจากข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่ออธิบายสภาพการณ์หลาย ๆ ช่วงเวลาและมิติที่ต่างกัน

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามแนวทางและประเด็นซึ่งกำหนดไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดเป็น Category ใช้การวิเคราะห์สรุปเนื้อหาและการจัดกลุ่มข้อมูล

ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐและประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่เป็น
อาสาสมัคร มีรายชื่อดังต่อไปนี้

1. นางสาวสุกใส เมามีจันทร์
2. นายชายเมืองสิงห์ วงศ์วรรณศรี
3. นายศรเพชร กวนทาลา
4. นางรัชฎาภรณ์ ทรัพย์เจริญ
5. นางสาวสวริย์ เลิศไพบุลวณิช
6. นายเสาะ นอนเปื่อย
7. นางดวงใจ ตันเสนา
8. นางสาววิชุดา ฤาทุมมา
9. นางจันทิมา แก่นวิโรจน์
10. นายถนัด เดชไฮ้ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	ขนาดของตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบแบบที (t-test)
ANOVA	แทน	การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Covariance)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบแบบเอฟ (F-test)
df	แทน	ค่าองศาแห่งความอิสระ (degree of freedom)
SS	แทน	ผลรวมของกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน (sum of square)
MS	แทน	ความแปรปรวน (mean of sum of square)
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล จำนวน 396 ฉบับ ไปยังประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองและมีความสมบูรณ์ 396 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อปี
2. ผลการวิเคราะห์ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านผลลัพธ์
3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) ชนิด Independent samples และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ชนิดการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวโดยใช้สถิติ One-way ANOVA และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีทดสอบแบบ Least significant difference (LSD)
4. แนวทางแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ประกอบด้วย 1) ด้านกระบวนการ 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านบริบท 4) ด้านผลลัพธ์ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามให้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 396 ฉบับ ได้กลับคืนทั้งหมด 396 ฉบับ ได้ตรวจความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ 100 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลคุณลักษณะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในเขตพื้นที่อำเภอเมือง
สกลนคร จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส
ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อปี รายละเอียดดังตาราง 14

ตาราง 14 ข้อมูลคุณลักษณะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n = 396)		
ข้อมูลคุณลักษณะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	214	54.00
- หญิง	182	46.00
2. อายุ		
- อายุ 18-30 ปี	83	21.00
- อายุ 31-40 ปี	112	28.30
- อายุ 41-50 ปี	121	30.60
- อายุ 51 ปีขึ้นไป	80	20.20
3. สถานภาพ		
- โสด	106	26.80
- สมรส	255	64.40
- หย่าร้าง	35	8.80
4. ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	292	73.70
- ปริญญาตรี	104	26.30
- สูงกว่าปริญญาตรี	0	0.00

ตาราง 14 (ต่อ)

(n=396)

ขอคุณลักษณะบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนคน	ร้อยละ
5. อาชีพ		
- เกษตรกร	72	18.20
- ค้าขาย	45	11.40
- นักศึกษา	34	8.60
- พนักงานบริษัทเอกชน	28	7.10
- รับจ้างทั่วไป	217	54.80
6. รายได้เฉลี่ยต่อปี		
- รายได้ไม่เกิน 30,000 บาท/ปี	153	38.60
- รายได้ 30,001-100,000 บาท/ปี	208	52.50
- รายได้ 10,001 บาท/ปี ขึ้นไป	35	8.80
รวม	396	100.00

จากตาราง 14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 381 คน จำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 และ เพศหญิง จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 46.00

เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 อายุระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 และ อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.20

เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพ สมรส จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 64.40 สถานภาพโสด จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.80 และสถานภาพหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73.70 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26.30

เมื่อจำแนกตามอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.80 อาชีพเกษตรกร จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 18.20 อาชีพค้าขาย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 อาชีพนักศึกษา จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.60 และอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.10

เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อปี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ 30,001-100,000 บาท/ปี จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 รายได้ไม่เกิน 30,000 บาท/ปี จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 38.60 และรายได้ 100,001 บาท/ปีขึ้นไป จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย 1) ด้านบริบท 2) ด้านปัจจัยนำเข้า 3) ด้านกระบวนการ 4) ด้านผลลัพธ์ ทำการทดสอบโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายตามที่กำหนดไว้ ดังนี้

ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร รายละเอียดดังตาราง 15

ตาราง 15 ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน

(n = 396)

ด้านที่	การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปลความหมาย
1	ด้านบริบท	4.07	.347	มาก
2	ด้านปัจจัยนำเข้า	4.00	.378	มาก
3	ด้านกระบวนการ	3.99	.374	มาก
4	ด้านผลลัพธ์	4.26	.383	มาก
รวม		4.08	.370	มาก

จากตาราง 15 พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.26$) ด้านบริบทประเมินผล ($\bar{X} = 4.04$) และด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร รายข้อ ดังตาราง 16-19

ตาราง 16 ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท

(n=396)

ข้อที่	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
1	นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความชัดเจน	4.11	.567	มาก
2	การดำเนินงานของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ความต้องการของผู้มีรายได้น้อย	4.12	.474	มาก
3	มาตรการในการแก้ปัญหาความยากจน ด้วยนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความชัดเจน	3.95	.506	มาก
4	การดำเนินงานของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสอดคล้องกับบริบทของชุมชน	4.05	.526	มาก
5	การกำหนดสิทธิของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความเหมาะสม	4.09	.607	มาก
รวม		4.07	.347	มาก

จากตาราง 16 พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านบริบท โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การดำเนินงานของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ความต้องการของผู้มีรายได้น้อย ($\bar{X} = 4.12$) นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความชัดเจน ($\bar{X} = 4.11$) และการกำหนดสิทธิของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.09$) ตามลำดับ

ตาราง 17 ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร ด้านปัจจัยนำเข้า

(n=396)

ข้อที่	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
6	เจ้าหน้าที่ดูแลและให้คำแนะนำแก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีความเหมาะสม	4.14	.616	มาก
7	วงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น จากร้านธงฟ้าและร้านอื่น ๆ ที่กระทรวงกำหนดให้ มีความเหมาะสม	4.12	.578	มาก
8	การเป็นโครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 4 มิติ ได้แก่ การมีงานทำ การฝึกอบรมอาชีพ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน	4.04	.758	มาก
9	บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีวัตถุประสงค์และรูปแบบของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเหมาะสมกับการใช้งาน	4.21	.692	มาก
10	เครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือ EDC ใช้งานมีความสะดวกเหมาะสม	4.12	.520	มาก
11	แอปพลิเคชันเป่าตั้งสำหรับชำระเงินผ่านโทรศัพท์สมาร์ทโฟน มีความสะดวกเหมาะสม	3.37	.818	ปานกลาง
รวม		4.00	.378	มาก

จากตาราง 17 พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านปัจจัยนำเข้า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีวัตถุประสงค์และรูปแบบของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเหมาะสมกับการใช้งาน ($\bar{X} = 4.21$) บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีวัตถุประสงค์และรูปแบบของบัตร

สวัสดิการแห่งรัฐเหมาะสมกับการใช้งาน ($\bar{X} = 4.14$) และเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือ EDC ใช้งานมีความสะดวกเหมาะสม ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

ตาราง 18 ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร ด้านกระบวนการ

(n=396)

ข้อที่	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
12	การดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่งเสริมด้านการมีงานทำ	4.21	.556	มาก
13	การดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่งเสริมด้านการฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา	4.18	.645	มาก
14	การดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ	4.24	.487	มาก
15	การดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่งเสริมการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน	4.07	.539	มาก
16	กระบวนการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความเหมาะสม	4.08	.751	มาก
17	กระบวนการใช้แอปพลิเคชันเป๋าตังสำหรับชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ มีความเหมาะสม	3.15	1.09	ปานกลาง
รวม		3.99	.374	มาก

จากตาราง 18 พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านกระบวนการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ การดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่งเสริมการเข้าถึงแหล่ง

เงินทุนในระบบ ($\bar{X} = 4.24$) การดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่งเสริมด้านการ
การทำงานทำ ($\bar{X} = 4.21$) และการดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่งเสริมด้าน
การฝึกอบรมอาชีพและการศึกษา ($\bar{X} = 4.18$) ตามลำดับ

ตาราง 19 ระดับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร ด้านผลลัพธ์

(n=396)

ข้อที่	ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น		
		\bar{X}	S.D.	แปล ความหมาย
18	ท่านพึงพอใจโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านการการทำงานทำ	4.20	.571	มาก
19	ท่านพึงพอใจโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านการอบรมอาชีพและการศึกษา	4.33	.532	มาก
20	ท่านพึงพอใจโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ	4.18	.578	มาก
21	ท่านพึงพอใจโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน	4.19	.498	มาก
22	ท่านพึงพอใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ	4.39	.613	มาก
รวม		4.26	.383	มาก

จากตาราง 19 พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขต
อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ด้านผลลัพธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$)
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ
แรก คือ ท่านพึงพอใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
($\bar{X} = 4.39$) ท่านพึงพอใจโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านการอบรมอาชีพ และ
การศึกษา ($\bar{X} = 4.33$) และท่านพึงพอใจโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านการการทำงานทำ
($\bar{X} = 4.20$) ตามลำดับ

การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล ตาราง 20-25

ตาราง 20 การเปรียบเทียบการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ตามความคิดเห็นของประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จำแนกตามคุณลักษณะ ด้านเพศ

(n=396)

การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร	ชาย		หญิง		t	Sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านบริบท	4.05	.348	4.08	.347	.734	.670
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	3.98	.364	4.02	.394	.978	.149
3. ด้านกระบวนการ	3.95	.366	4.03	.380	2.06	.578
4. ด้านผลลัพธ์	4.25	.404	4.26	.359	.186	.260
รวม	4.06	.236	4.10	.242	1.53	.975

จากตาราง 20 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐต่อการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะด้านเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 21 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอ เมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะด้านอายุ

(n=396)

การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอ เมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านบริบท	ระหว่างกลุ่ม	.073	3	.024	.199	.897
	ภายในกลุ่ม	47.628	392	.121		
	รวม	47.700	395			
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	.237	3	.079	.548	.650
	ภายในกลุ่ม	56.390	392	.144		
	รวม	56.627	395			
3. ด้านกระบวนการ	ระหว่างกลุ่ม	.213	3	.071	.504	.680
	ภายในกลุ่ม	55.133	392	.141		
	รวม	55.345	395			
4. ด้านผลลัพธ์	ระหว่างกลุ่ม	.053	3	.018	.118	.949
	ภายในกลุ่ม	58.169	392	.148		
	รวม	58.222	395			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.044	3	.015	.256	.857
	ภายในกลุ่ม	22.663	392	.058		
	รวม	22.708	395			

จากตาราง 21 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะด้านอายุ พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 22 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอ เมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะด้านสถานภาพการสมรส

(n=396)

การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอ เมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านบริบท	ระหว่างกลุ่ม	.224	2	.112	.928	.396
	ภายในกลุ่ม	47.476	393	.121		
	รวม	47.700	395			
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	.042	2	.021	.146	.864
	ภายในกลุ่ม	56.585	393	.144		
	รวม	56.627	395			
3. ด้านกระบวนการ	ระหว่างกลุ่ม	.200	2	.100	.713	.491
	ภายในกลุ่ม	55.145	393	.140		
	รวม	55.345	395			
4. ด้านผลลัพธ์	ระหว่างกลุ่ม	.049	2	.025	.166	.847
	ภายในกลุ่ม	58.173	393	.148		
	รวม	58.222	395			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.003	2	.002	.026	.974
	ภายในกลุ่ม	22.705	393	.058		
	รวม	22.708	395			

จากตาราง 22 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะด้านสถานภาพการสมรส พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการ
 แห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะ
 ด้านระดับการศึกษา

(n=396)

การประเมินผลนโยบาย บัตรสวัสดิการแห่งรัฐใน เขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านบริบท	ระหว่างกลุ่ม	.017	1	.017	.143	.705
	ภายในกลุ่ม	47.683	394	.121		
	รวม	47.700	395			
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	.539	1	.539	3.788	0.52
	ภายในกลุ่ม	56.088	394	.142		
	รวม	56.627	395			
3. ด้านกระบวนการ	ระหว่างกลุ่ม	.000	1	.000	.003	.957
	ภายในกลุ่ม	55.345	394	.140		
	รวม	55.345	395			
4. ด้านผลลัพธ์	ระหว่างกลุ่ม	.018	1	.018	.120	.729
	ภายในกลุ่ม	58.204	394	.148		
	รวม	58.222	395			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.013	1	.013	.219	.640
	ภายในกลุ่ม	22.695	394	.058		
	รวม	22.708	395			

จากตาราง 23 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผล
 นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตาม
 คุณลักษณะด้านระดับการศึกษา พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
 ในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะด้านอาชีพ

(n=396)

การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านบริบท	ระหว่างกลุ่ม	.737	4	.184	1.533	.192
	ภายในกลุ่ม	46.963	391	.120		
	รวม	47.700	395			
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	1.328	4	.332	2.347	.054
	ภายในกลุ่ม	55.300	391	.141		
	รวม	56.627	395			
3. ด้านกระบวนการ	ระหว่างกลุ่ม	.123	4	.031	.217	.929
	ภายในกลุ่ม	55.223	391	.141		
	รวม	55.345	395			
4. ด้านผลลัพธ์	ระหว่างกลุ่ม	.195	4	.049	.328	.859
	ภายในกลุ่ม	58.027	391	.148		
	รวม	58.222	395			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.325	4	.081	1.420	.227
	ภายในกลุ่ม	22.383	391	.057		
	รวม	22.708	395			

จากตาราง 24 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะด้านอาชีพ พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะด้านรายได้เฉลี่ยต่อปี

(n=396)

การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านบริบท	ระหว่างกลุ่ม	.590	2	.295	2.461	.087
	ภายในกลุ่ม	47.110	393	.120		
	รวม	47.700	395			
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	ระหว่างกลุ่ม	0.72	2	.036	.251	.778
	ภายในกลุ่ม	56.555	393	.144		
	รวม	56.627	395			
3. ด้านกระบวนการ	ระหว่างกลุ่ม	.328	2	.164	1.170	.312
	ภายในกลุ่ม	55.018	393	.140		
	รวม	55.345	395			
4. ด้านผลลัพธ์	ระหว่างกลุ่ม	.046	2	.023	.155	.857
	ภายในกลุ่ม	58.176	393	.143		
	รวม	58.222	395			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.060	2	.030	.524	.593
	ภายในกลุ่ม	22.647	393	.058		
	รวม	22.708	395			

จากตาราง 25 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะด้านรายได้เฉลี่ยต่อปี พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ จำนวน 5 ท่าน และผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 ท่าน ได้พิจารณาเสนอแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ท่านมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านกระบวนการ อย่างไร

“...ควรพิจารณาว่าการดำเนินงานเรื่องการตรวจสอบหลักเกณฑ์คุณสมบัติของผู้มีสิทธิลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ยังมีจุดอ่อนหรือช่องว่างที่ทำให้ข้อมูลของผู้ผ่านคุณสมบัติเป็นไปอย่างไร้ถูกต้อง ไม่ครบถ้วน ทำให้เกิดช่องว่างที่คนมีฐานะพอจะช่วยเหลือตัวเองได้หรือไม่ได้เป็นผู้มีรายได้น้อยที่แท้จริงสามารถเข้ารับสิทธิตามโครงการได้ และยังมีกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงบางส่วนยังคงหลงไม่ได้รับสิทธิการลงทะเบียนหรือไม่ได้เป็นผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตามโครงการ...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 1, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...ด้านกระบวนการของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นการให้วงเงินในบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อใช้ชำระค่าสินค้าและบริการผ่านเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานหรือร้านค้าที่กำหนด เมื่อชำระค่าสินค้าและบริการแล้ว วงเงินจะลดลงตามยอดที่ใช้จ่าย และถึงรอบวันที่ 1 ของทุกเดือน (ยกเว้นวงเงิน ส่วนลดค่าซื้อก๊าซหุงต้ม ทุกวันที่ 1 ของทุก 3 เดือน) วงเงินจะถูกปรับเป็นค่าเริ่มต้นของวงเงินแต่ละสวัสดิการเสมอ ซึ่งวงเงินคงเหลือของเดือนที่ผ่านมาจะไม่มีการสะสมในเดือนถัดไป นอกจากนี้ไม่สามารถถอนวงเงินสวัสดิการจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นเงินสดได้ทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิที่ไม่ได้ใช้สิทธิดังกล่าวเสียสิทธินั้นไปถ้าไม่ใช้ ควรพัฒนาระบบเปลี่ยนสิทธิที่ไม่ได้ใช้ให้เป็นวงเงินในการชำระสินค้าแทนหรือให้สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้จะดีกว่า...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...ด้านกระบวนการเกี่ยวกับการดำเนินมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยเพิ่มวงเงินสำหรับซื้อสินค้า อุปโภคบริโภคให้แก่ผู้แจ้งความประสงค์เข้าร่วมมาตรการฯ แต่กลุ่มเป้าหมายไม่ได้เข้ารับการอบรมพัฒนา และการอบรมพัฒนาที่ไม่แล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม 2561 ทำให้มีผู้รอการพัฒนาเป็นจำนวนมาก ต้องขยายระยะเวลามาตรการออกไปเป็นระยะที่ 2 (มกราคม-มิถุนายน 2562) อีกทั้งยังมีผู้ที่ไม่สนใจเข้าร่วมการอบรมพัฒนา ตามมาตรการระยะที่ 2 เป็นจำนวนมาก จึงยังไม่บรรลุผลสำเร็จในการลดปัญหาการสร้างฐานอาชีพที่มั่นคง และยั่งยืนได้...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...ตามนโยบายที่มีโครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐให้ผู้มีบัตรสวัสดิการแสดงความประสงค์จะพัฒนาตนเองในแบบประเมินและเมนูการพัฒนารายบุคคลจะได้รับวงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น สินค้าเพื่อการศึกษาและวัตถุดิบเพื่อเกษตรกรรม จากร้านธงฟ้าประชารัฐ และร้านอื่น ๆ ที่กระทรวงพาณิชย์กำหนด ตามแนวทางประชารัฐสวัสดิการเพิ่มเติม โดยจะเริ่มได้รับในเดือนถัดไปหลังจากเดือนที่แสดงความประสงค์ จนถึงเดือนธันวาคม 2561 โดยผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาท ในปี 2559 จะได้รับวงเงินเพิ่มเติม จำนวน 200 บาท/คน/เดือน และผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มีรายได้สูงกว่า 30,000 บาท ในปี 2559 จะได้รับวงเงินเพิ่มเติม จำนวน 100 บาท/คน/เดือน ส่วนใหญ่มีแจ้งซื้อเข้าอบรม แต่เนื่องจากสถานที่อบรมอยู่ไกลประชาชนที่ลำบากในเรื่องการเดินทางก็เสียสิทธิ์ที่ไม่ได้เข้าร่วมอบรม โดยเฉพาะผู้สูงอายุและผู้พิการที่ไม่สามารถเดินทางไปเข้าร่วมอบรมได้...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 4, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...กรณีที่ผู้มีรายได้น้อยเอาบัตรสวัสดิการมาขอไปแลกเป็นเงินสดแต่ทางร้านไม่สามารถให้เป็นเงินสดกับลูกค้าได้เพราะผิดหลักเกณฑ์เงื่อนไขเสี่ยงต่อการโดยเรื่องเรียนหากเจ้าหน้าที่รัฐพบว่า ทางร้านแลกเงินสดให้กับประชาชนจะต้องยกเลิกเป็นร้านธงฟ้าประชารัฐและโดนดำเนินคดีอีกด้วย ดังนั้นจึงอยากให้ภาครัฐปรับปรุงกระบวนการใช้บัตรให้สามารถซื้อของใช้อุปโภคบริโภคได้และสามารถใช้กดเป็นเงินสดในตัว ATM ได้

กรณีที่ประชาชนไม่ต้องการที่จะใช้รถซื้อของ...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...ในส่วนของการมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 มิติ ของรัฐนั้น ที่ส่งเสริมการมีงานทำ การฝึกอบรมอาชีพ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ ไม่เคยเข้าร่วมเพราะคิดว่าไม่น่าสนใจและต้องมีการเดินทางไปเข้าอบรมนอกหมู่บ้านทำให้ไม่สะดวกที่จะเข้าร่วม...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 1, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2564)

“...มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4 มิติ ของรัฐที่ส่งเสริมการมีงานทำ การฝึกอบรมอาชีพ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ และการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน ผู้มีบัตรส่วนใหญ่ได้เข้ารับการอบรมพัฒนาอาชีพตามมาตรการพัฒนาฯ แต่ไม่ได้นำความรู้จากการอบรมไปใช้ประโยชน์อะไร และการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับการให้สวัสดิการช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐบางรายการยังไม่เกิดประโยชน์สำหรับ กลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสิทธิการเข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐตามโครงการ เช่น ระบบประปา ไฟฟ้า ระบบคมนาคมด้วยรถไฟ รถโดยสาร บขส. เพราะประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดสกลนครเข้าถึงหรือใช้แค่สิทธิซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำหน่ายในร้านธงฟ้าประชารัฐเท่านั้น...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...มาตรการสำรวจผู้ประสงค์ลงชื่อเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมตามโครงการ แต่ไม่ได้เข้าร่วม เพราะเป็นผู้สูงอายุไม่สะดวกในการเดินทางและเมื่อเข้ารับการฝึกอบรมฝึกอาชีพแล้ว ก็ไม่สามารถต่อยอดได้ เนื่องจากไม่มีเงินลงทุนและสภาพร่างกายที่ไม่เหมาะกับการประกอบอาชีพใหม่ และไม่มีผู้ประกอบการรายใดรับผู้สูงอายุเข้าทำงาน...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...กระบวนการของโครงการประชารัฐสวัสดิการ การให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตามมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ส่วนใหญ่ไม่ทราบรายละเอียดว่าต้องเข้าอบรม จังหวัดควรมีการแนะนำให้ผู้ลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม เลือกรายการที่ตนตั้งใจอยากพัฒนาเพื่อไม่ให้เสียโอกาสกับผู้อื่น เนื่องจากมีผู้

ลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม แต่ไม่มาเข้าร่วมฝึกอบรมทำให้เสียโอกาสกับผู้ออกอบรมรายอื่น ๆ...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 4, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2564)

“...อยากให้มีการอบรมพัฒนาอาชีพให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อยในภายในชุมชนและส่งเสริมอาชีพให้เป็นวิสาหกิจชุมชน หรือสินค้า OTOP ประจำตำบล อยากให้สนับสนุนการจัดตั้งร้านค้าชุมชนและให้ชุมชนเข้าไปบริหารจัดการในรูปแบบของสหกรณ์ร้านค้าซึ่งจะทำผลประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชนอาจจะในรูปแบบของเงินเฉลี่ยคืนจากการเข้ามาใช้บริการและเงินปันผลตามหุ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพจริง ๆ และยั่งยืน...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านกระบวนการ สรุปได้ว่า ควรส่งเสริมการอาชีพในชุมชน และหาแหล่งจำหน่ายสินค้าให้ผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพ ตามแนวทางที่ได้ไปฝึกอบรมอาชีพ เนื่องจากผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่อาศัยในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เมื่อเข้ารับการอบรมฝึกอาชีพแล้ว ก็ไม่สามารถต่อยอดได้ เนื่องจากไม่มีเงินลงทุนและสภาพร่างกายที่ไม่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพใหม่ และไม่มีผู้ประกอบการรายใดรับผู้สูงอายุเข้าทำงานและควรมีการแนะนำให้ผู้ลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม เลือกรายงานที่ตนตั้งใจอยากพัฒนาเพื่อไม่ให้เสียโอกาสกับผู้อื่น เนื่องจากมีผู้ลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม แต่ไม่มาเข้าร่วมฝึกอบรมทำให้เสียโอกาสกับผู้ออกอบรมรายอื่น ๆ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งร้านค้าชุมชนและให้ชุมชนเข้าไปบริหารจัดการในรูปแบบของสหกรณ์ร้านค้า ซึ่งจะทำผลประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชนอาจจะในรูปแบบของเงินเฉลี่ยคืนจากการเข้ามาใช้บริการและเงินปันผลตามหุ้น เป็นต้น

2. ท่านมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านปัจจัยนำเข้า อย่างไร

“...ร้านธงฟ้า ที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ไม่ได้นำสินค้าตามรายการที่กระทรวงพาณิชย์กำหนดมาจำหน่าย กระบวนการรับชำระเงินผ่านเครื่อง EDC และผ่านแอปพลิเคชันถุงเงินประชารัฐมีความสะดวก รวดเร็วดีไม่ติดปัญหาอะไร จะมีบ้างบางครั้งก็

สัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่ดีหรือระบบล่มก็จะไม่สามารถใช้บัตรได้ชั่วคราว จะเป็นแบบนี้เวลาช่วงต้นเดือนที่เงินเข้าบัตร ประชาชนผู้มีบัตรจะมาเลือกซื้อของพร้อมกันเยอะมักจะเจอปัญหา จึงอยากให้ร้านค้าปรับปรุงระบบการรับชำระเงินให้พร้อมกับการให้บริการมากยิ่งขึ้น อยากให้ภาครัฐเพิ่มเครื่องชำระเงิน EDC ให้อีก เพราะไม่เพียงพอเมื่อผู้มีบัตรมาใช้บริการพร้อมกัน ทำให้ต้องเข้าคิวรอนาน ทำให้ไม่สะดวกกับลูกค้าเท่าไร โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถยืนรอเป็นเวลานาน ๆ ได้...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 1, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...การใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐและการรูดบัตรผ่านเครื่องรูดบัตร หรือ EDC ซึ่งปัจจุบันยังมีปัญหา เช่น การกระจายเครื่องรูดบัตรยังไม่ทั่วถึง ทำให้ใช้บริการได้ยาก ขณะเดียวกันบางร้านค้าที่อยากรวมโครงการอาจจะประสบปัญหาเรื่องการเตรียมตัวและต้องลงทุนในการติดตั้งเครื่องไม้เครื่องมือต่าง ๆ ไม่มีเครื่อง EDC จึงใช้การเก็บเงินผ่านแอปพลิเคชันเงินประชารัฐมักเกิดปัญหาระบบล่ม ตอนที่ลูกค้ามาใช้เยอะซึ่งมาใช้ส่วนมากช่วงแรกของเงินเข้า ตอนนี้มีแอปเราชนะเพิ่มมาทางร้านมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งทางร้านพอใจกับนโยบายนี้อยากให้มีนโยบายนี้ต่อไป เพราะถือว่าได้ประโยชน์ทั้งร้านค้าเองและประชาชนผู้มีรายได้น้อย ..”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...สำหรับการให้สวัสดิการช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐบางรายการยังไม่เกิดประโยชน์สำหรับ กลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสิทธิการเข้าถึงสวัสดิการแห่งรัฐตามโครงการ เช่น ระบบประปา ไฟฟ้า ระบบคมนาคมด้วยรถไฟ รถโดยสาร บขส อยากให้ปรับสิทธิ์ที่ประชาชนไม่ได้ใช้เปลี่ยนให้เป็นวงเงินในการเลือกซื้อสินค้าหรือสามารถกดเงินในตู้ ATM เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่าย อื่น ๆ ในชีวิตประจำวันได้....”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...อยากให้พัฒนาเกี่ยวกับการเพิ่มปริมาณการติดตั้งเครื่อง EDC ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล สำหรับการใช้จ่ายแอปพลิเคชันเงินประชารัฐ สัญญาณอินเทอร์เน็ตหรือสัญญาณโทรศัพท์ในพื้นที่ขาดหายบางช่วงเวลา ทำให้การให้บริการประชาชนในการใช้บัตรสวัสดิการฯ ไม่ต่อเนื่องปัญหาที่เกิดกับ

ร้านค้าธงฟ้าประชารัฐบางครั้งประชาชนผู้มีบัตรต้องการเปลี่ยนเป็นเงินสดไม่ต้องการซื้อสินค้าภายในร้าน ซึ่งผิดเงื่อนไขทางกระทรวงพาณิชย์กำหนด โดยอ้างว่าร้านอื่นยังแลกให้ได้ทำไมร้านนี้แลกไม่ได้ จึงอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าตรวจสอบและทำความเข้าใจกับประชาชนผู้มีบัตรถึงกระบวนการในการใช้บัตรเพราะบางครั้งทางร้านก็ลำบากใจที่ต้องปฏิเสธ...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 4, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...ควรพิจารณาเพิ่มเครื่องชำระเงินผ่านเครื่อง EDC และผ่านแอปพลิเคชัน เงินประชารัฐมีความสะดวก รวดเร็วขึ้น เพราะบางร้านที่ไม่มีเครื่อง EDC ก็รับชำระเงินผ่านแอปพลิเคชันเงินประชารัฐแทน...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...อยากให้ร้านค้าอำนวยความสะดวกเรื่องการใช้สิทธิตามวงเงินชวยตรวจสอบและให้คำแนะนำ แต่มีร้านค้าบางร้านได้มีการคิดราคาแพงกว่าร้านทั่วไปในสินค้าบางประเภทแต่ไม่ได้แพงมากอยากให้เจ้าหน้าที่เข้ามาตรวจสอบราคาสินค้า และควรประชาสัมพันธ์วิธีการใช้แอปพลิเคชันเป่าตั้งสำหรับชำระเงินผ่านโทรศัพท์สมาร์ทโฟนให้ประชาชนได้เรียนรู้วิธีการใช้งานที่ง่ายขึ้น...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 1, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2564)

“...ควรประชาสัมพันธ์ร้านค้าให้เข้าโครงการร้านค้าธงฟ้าประชารัฐเพิ่มขึ้น และเพิ่มจำนวนเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือ EDC ใช้งานมีความสะดวกเหมาะสมหรือสามารถใช้บัตรในการเลือกซื้อสินค้าในท้องถิ่นได้...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...อยากให้สามารถนำบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนี้ไปเป็นส่วนลดค่าโดยสารของระบบขนส่งมวลชนในต่างจังหวัดเพื่อให้ประชาชนผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในต่างจังหวัดได้ใช้สิทธินี้อย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...ส่วนมากใช้แค่สิทธิซื้อของใช้อุปโภคบริโภคไม่เคยใช้สิทธิอื่น เช่น ส่วนลดค่าแก๊สไม่เคยได้ใช้ อยากให้เพิ่มวงเงินให้สามารถซื้อของได้แทน หรืออยากให้มียุทธศาสตร์รักษาพยาบาล หรือมีเงินช่วยเหลือกรณีมาปนกิจสงเคราะห์เพราะเวลาเจ็บป่วยรู้สึกว่าเสียชีวิตส่วนมากคนที่จนจริง ๆ ไม่มีแม้กระทั่งเงินที่จะเป็นค่าทำศพ อันนี้ก็อยากให้รัฐบาลช่วยพิจารณาด้วย ๆ...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 4, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2564)

“...ควรให้บัตรสวัสดิการของรัฐสามารถนำไปแลกซื้อสินค้าของชุมชนได้เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนเพราะเนื่องจากว่าที่ผ่านมาผลประโยชน์ไปตกอยู่กับสินค้าของผู้ประกอบการรายใหญ่ และอยากให้มียุทธศาสตร์การย้ายวงเงินในด้านที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ไปใช้ในด้านอื่นได้หรือยกยอดเงินคงเหลือไปสมทบในเดือนถัดไปได้...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านปัจจัยนำเข้า สรุปได้ว่า ควรพิจารณาเพิ่มวงเงินค่าใช้จ่ายและสิทธิในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับรูปแบบการใช้ชีวิตในแต่ละพื้นที่ ควบคู่กับการพิจารณาเพิ่มร้านค้าธงฟ้าประชารัฐ เพิ่มเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือ EDC ตามร้านธงฟ้าประชารัฐ ตลอดจนจุดให้บริการบัตรเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐให้มีความทั่วถึงและครอบคลุมมากขึ้น พร้อมประชาสัมพันธ์วิธีการใช้แอปพลิเคชันเป่าตั้งสำหรับชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือให้ประชาชนได้เรียนรู้วิธีการใช้งานที่ง่ายขึ้น ควรให้บัตรสวัสดิการของรัฐสามารถนำไปแลกซื้อสินค้าของชุมชนได้เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนเพราะเนื่องจากว่าที่ผ่านมาผลประโยชน์ไปตกอยู่กับสินค้าของผู้ประกอบการรายใหญ่

3. ท่านมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านบริบท อย่างไร

“...ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการรับสมัครขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของผู้มีรายได้น้อยที่ไม่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ และ

ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในระหว่างที่ดำเนินโครงการอาจจะเป็นสื่อวีดิทัศน์ เนื้อหา กระชับ ตรงประเด็น เข้าใจง่าย...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 1, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...มุมมองด้านบริบทนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นนโยบายของรัฐบาล ที่ต้องการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลวางไว้ คือ การเน้นการช่วยเหลือลดภาระค่าครองชีพแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย ซึ่งโครงการดังกล่าวสามารถช่วยเหลือกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยจริง แต่ก็ยังมีคนจนบางกลุ่มที่ยังเข้าไม่ถึงไม่ได้รับข่าวสาร การประชาสัมพันธ์เท่าที่ควรเลยทำให้พลาดโอกาสรับสิทธิ์ อยากให้ปรับปรุงเรื่องสื่อ ประชาสัมพันธ์ ภาครัฐ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารการ ลงทะเบียน การรับสิทธิ์ ควรให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ในบัตรเพื่อสวัสดิการ แห่งรัฐให้ประชาชนได้รับทราบมากขึ้น...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...อยากให้ปรับปรุงแก้ไขการกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติของผู้มีสิทธิ ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงกลุ่มเป้าหมาย และเป็น ปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการจัดเก็บข้อมูลเชิงลึก ของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลที่จะ นำไปสู่การกำหนดนโยบายในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มคน ยากจนหรือผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาส ตามเจตนารมณ์ที่แท้จริง กรณีหากต้องมีการจัดให้ลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการ แห่งรัฐหรือเพื่อปรับปรุงฐานข้อมูลให้ ถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ให้พิจารณากำหนด กระบวนการตรวจสอบ กลับกรอง รับรองข้อมูล โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานด้าน ปกครองในพื้นที่ ผู้นำชุมชน หรือคณะกรรมการหมู่บ้าน หรืออาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่ถูกต้องต่อไป...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...ด้านบริบท การดำเนินงานของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ประชาชน ยังไม่เข้าใจถึงความชัดเจนของมาตรการในการแก้ไขปัญหาความยากจน เกี่ยวกับการ กำหนดสิทธิของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และข้อจำกัดในการใช้บัตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้และทำความเข้าใจในการใช้บัตร เพราะมีลูกค้าบางคน

ไม่ยากใช้บัตรซื้อสินค้าแต่อยากจะได้เป็นเงินสดแทน ในส่วนตัวคิดว่านโยบายมีความเหมาะสมเห็นว่าเป็นนโยบายที่ได้ผลจริงทั้งประชาชนผู้มีรายได้น้อย และผู้ประกอบการร้านค้า แต่ก่อนเป็นร้านค้าขายของเบ็ดเตล็ดธรรมดาในตำบลแต่พอมีโครงการนี้ทำให้ประชาชนที่มีบัตรมาใช้สิทธิที่ร้านทำให้ทางร้านมีรายได้เพิ่มขึ้น คือสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากได้จริง...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 4, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...ด้านบริบท นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เป็นนโยบายที่สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากได้ เช่น ร้านโชห่วย หรือร้านสะดวกซื้อในต่างอำเภอหรือในหมู่บ้านเริ่มเข้าโครงการเป็นร้านธงฟ้าประชารัฐมากขึ้น ทำให้ประชาชนสะดวกในการเลือกซื้อสินค้ามากขึ้น จึงควรส่งเสริมต่อไป...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...ด้านบริบท ของนโยบายฯ อยากให้กำหนดเงื่อนไขผู้เข้าร่วมโครงการฯ ให้ชัดเจน มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง ขั้นตอนการลงทะเบียนที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีความสะดวกและรวดเร็ว และมีขั้นตอนการพิจารณาผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่มีความเป็นธรรมเพราะบางคนจนจริง ๆ แต่ไม่ได้รับสิทธิ์ คุณสมบัติของผู้มีบัตรสวัสดิการปัญหาความไม่เท่าเทียมเนื่องจากบางคนไม่มีทรัพย์สินในระบบเป็นชื่อตนเอง ไม่มีเงินฝากในระบบบัญชีธนาคาร แต่มีทรัพย์สินครอบครองเกินกว่าเกณฑ์ที่กำหนดรีบ่าว เช่น มีที่ดินทรัพย์สินแต่โอนทรัพย์สินอันเป็นอสังหาริมทรัพย์ให้ลูกแล้ว มีเงินเก็บ เงินหมุนเวียน มีรายได้เกินที่กำหนดแต่ไม่ได้เข้าระบบธนาคารเลยตรวจสอบสิทธิ์ผ่าน ในความคิดส่วนตัวมีความพึงพอใจกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พอใจในวงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และอยากให้มันนโยบายนี้ตลอดไปไม่มีหมดอายุ ส่วนเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลและให้คำแนะนำอำนวยความสะดวกในขั้นตอนการลงทะเบียนบริการดี...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 1, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2564)

“...นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐถือเป็นนโยบายที่ดี อยากให้นโยบายนี้มีต่อไปเรื่อย ๆ เพราะให้ผู้มีรายได้น้อยในกลุ่มพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียงและผู้ที่ไม่สามารถมาลงทะเบียนในรอบปกติได้ ได้รับสวัสดิการจากรัฐ เพื่อนำมาช่วยลดค่าใช้จ่ายใน

ครัวเรือนที่จำเป็นในการดำรงชีพได้ ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้มีรายได้น้อย ซึ่งกลุ่มพิการผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียงไม่สามารถที่จะประกอบอาชีพได้ การมีรายได้อัตโนมัติทำให้

เสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นในระดับหนึ่ง...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...มีความคิดเห็นว่าการนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐยังไม่ครอบคลุมทั่วเพราะประชาชนยังได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไม่ทั่วถึง การพิจารณาให้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐยังมีความไม่โปร่งใส ขาดความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาและการตรวจสอบข้อมูล เพราะยังมีคนจนหลายคนที่ไม่ได้รับสิทธิแต่คนจนไม่จริงกลับได้รับสิทธิ วงเงินค่าใช้จ่ายในบัตรยังมีน้อยเกินไปไม่เพียงพอแก่การดำรงชีพ และไม่ครอบคลุมค่าใช้จ่ายจำเป็นในบางประเภท อยากให้บัตรสามารถกดเป็นเงินสดก็ได้ในกรณีที่เราไม่ซื้อของใช้อุปโภคบริโภค...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ช่วยลดภาระค่าครองชีพในแต่ละเดือนได้จริง ที่ผ่านมามีเงินซื้อข้าวสารกรอบหม้อหรือถ้าจะซื้อก็ซื้อได้เพียงครึ่งละนิดๆ หน่อยๆ แต่โครงการนี้ ที่ได้ 2 บัตร ทำให้มีเงินซื้อข้าวสารได้มากถึงครึ่งกระสอบ ช่วยทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น มีของกินของใช้ดีกว่าที่ผ่านมา...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 4, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2564)

“...อยากให้มีการขยายระยะเวลาสำหรับผู้มีรายได้น้อยที่ไปลงทะเบียนไม่ทัน เพราะยังมีคนยากจนกลุ่มใหญ่ที่อยู่ห่างไกลไม่สามารถเดินทางมาสมัคร ณ จุดที่กำหนดไม่ทันเวลา...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านบริบท สรุปได้ว่า ภาครัฐควรให้ความสำคัญและใช้เวลากับการสื่อสารให้หน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนรับรู้ในช่วงก่อนเริ่มโครงการ และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในระหว่างที่ดำเนินโครงการอาจจะเป็นสื่อวีดิทัศน์ เนื้อหากระชับ ตรง

ประเด็น เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของโครงการและประชาชนมีความเข้าใจถึงสิทธิ์ที่ตนเองจะได้รับ ควรปรับขยายระยะเวลาที่ไปลงทะเบียนเพราะยังมีคนยากจนกลุ่มใหญ่ยังเข้าไม่ถึงอินเทอร์เน็ต และประชาชนที่อยู่ห่างไกลไม่สามารถเดินทางมาสมัคร ณ จุดที่กำหนดไม่ทัน เช่น ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นหรือสำนักงานเขตที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดช่วยดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เนื่องจากยังมีคนชราและคนพิการ ผู้ป่วยติดเตียงที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลที่ไม่สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ตที่ไม่สามารถเดินทางมารับลงทะเบียนเองได้ทำให้ผู้ที่ยังไม่ทราบข่าวสารหรืออาจทราบหลังจากที่การปิดรับสมัครขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐผู้มีรายได้น้อยค่อนข้างน้อยไปแล้วพลาดโอกาสดังกล่าว

4. ทานมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านผลลัพธ์ อย่างไร

“...การดำเนินงานตามนโยบายฯ ดังกล่าว ถือว่าได้ผลตอบรับที่ดีจากประชาชน แต่ก็ยังมีปัญหาอยู่จึงอยากให้ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสอบถามถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหาจากการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงนโยบายให้บรรลุต่อเป้าหมายแห่งรัฐต่อไป ในภาพรวมนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ถือเป็นนโยบายที่ดีนะ เพราะทางร้านก็มีรายได้เพิ่มขึ้น อยากให้มันนโยบายนี้ต่อไปเรื่อย ๆ ...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 1, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...ด้านผลลัพธ์ ส่วนตัวมองว่านโยบายนี้ดีเหมาะสมสำหรับประชาชนที่เป็นคนยากจนจริง ๆ นะ คือเป็นนโยบายที่ดำเนินการเพื่อช่วยเหลือประชาชน ผู้มีรายได้น้อย และควรขยายขอบเขตความช่วยเหลือให้กว้างขวางออกไป เช่น การเพิ่มวงเงินหรือสวัสดิการภายในบัตรให้ประชาชนผู้มีรายได้น้อยได้รับสิทธิประโยชน์ที่เพิ่มขึ้น และควรมีการประเมินผลนโยบายและมีการติดตามผลของนโยบายอย่างใกล้ชิดด้วย..”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...อยากให้มีการทบทวนประเมินผลการให้ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าที่ผ่านมาเพื่อทราบว่สิทธิประโยชน์สวัสดิการแห่งรัฐที่ผ่านมามีแต่ละรายการมีความเหมาะสมสอดคล้องตามความจำเป็นหรือไม่ ความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย หรือประชาชนกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงสิทธิสวัสดิการที่จัดสรรหรือไม่เพียงพอเพื่อหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความเหมาะสมต่อไป...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...อยากให้ภาครัฐกำหนดให้มีการสร้างระบบประเมินผลนโยบายที่เหมาะสม โดยมีการติดตามผลการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอบถามถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหาจากการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงนโยบายให้บรรลุต่อเป้าหมายแห่งรัฐต่อไป...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 4, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการส่วนใหญ่มักมีความสุขและพอใจกับวงเงินที่มาเลือกซื้อของในร้านค้า ช่วยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนที่จำเป็นในการดำรงชีพได้ ช่วยแบ่งเบาภาระของผู้มีรายได้น้อย ซึ่งกลุ่มพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียง ไม่สามารถที่จะประกอบอาชีพได้ การมีรายได้นี้ทำให้เสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นในระดับหนึ่ง...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...มีความพึงพอใจในนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพราะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตคนจนได้จริง แต่อยากให้มีการทบทวนประเมินคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับสิทธิ์ที่ไม่ใช่คนจนจริง ๆ เพราะยังมีคนที่จนจริง ๆ ไม่ได้รับสิทธิ์ตรงนี้...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 1, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2564)

“...อยากให้มีการพิจารณาเพิ่มเติมหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูลของผู้ลงทะเบียนรับสิทธิ เพื่อให้ครอบคลุมถึงการตรวจสอบฐานะความเป็นอยู่ตามข้อเท็จจริงมากที่สุด เพื่อให้คนจนหรือผู้ด้อยโอกาสจริง ๆ ได้รับสิทธิทั่วถึงโดยหน่วยงานภาครัฐควร

ให้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสอบทาน คัดกรองข้อมูลประชาชนกลุ่มเป้าหมายของโครงการอยากใกล้ชิด...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...ให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านมามาตามมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อนำมากำหนดแผน แนวทางพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานในระยะต่อไป ทบทวนประเมินผลการให้ความช่วยเหลือเฉพาะหน้าที่ผ่านมาเพื่อทราบว่าสิทธิประโยชน์สวัสดิการแห่งรัฐที่ผ่านมามีความเหมาะสมสอดคล้องตามความจำเป็น ความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย หรือประชาชนกลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงสิทธิสวัสดิการที่จัดสรรหรือไม่เพียงพอ เพื่อหาแนวทางการปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความเหมาะสมต่อไป...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...อยากให้นำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคัดกรองตรวจสอบคุณสมบัติของผู้มีรายได้น้อยลงพื้นที่ตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่จริง ๆ ของผู้ลงทะเบียนรับสิทธิไม่ใช่แค่แค่ในระบบเงินฝากหรือเงินหมุนเวียนในบัญชี เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและประเด็นคนจนจริง ๆ ไม่ได้รับสิทธิ...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 4, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2564)

“...อยากให้นำภาครัฐลงพื้นที่สอบถามถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหาจากการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงนโยบายให้บรรลุต่อเป้าหมายแห่งรัฐต่อไป...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านผลลัพธ์ สรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ควรกำหนดให้มีการสร้างระบบประเมินผลนโยบายที่เหมาะสม โดยมีการติดตามผลการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสอบถามถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหาจากการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมถึงเปิดโอกาสให้

ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงนโยบายให้บรรลุต่อเป้าหมายแห่งรัฐต่อไปและมีการลงพื้นที่ตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่จริง ๆ ของผู้ลงทะเบียนรับสิทธิ์ ไม่ใช่แค่แค่ในระบบเงินฝากหรือเงินหมุนเวียนในบัญชี เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและประเด็นคนจนจริง ๆ ไม่ได้รับสิทธิ์

5. ท่านคิดว่านโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้จริงหรือไม่

“...นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถบรรเทาภาระค่าครองชีพให้แก่ประชาชน นโยบายโครงการดังกล่าวสามารถช่วยเหลือกลุ่มคนที่มีรายได้น้อยจริง โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่ไม่สามารถได้ประจำ ส่วนใหญ่มีรายได้เป็นรายวัน รับจ้างทั่วไป กลุ่มคนว่างงาน และผู้สูงอายุที่อยู่ตัวคนเดียวไม่มีญาติพี่น้องและกลุ่มคนพิการ ส่วนมากมักจะมาซื้อเครื่องใช้อุปโภคบริโภคจากทางร้าน ในภาพรวมนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ถือเป็นนโยบายที่ดีนะ เพราะทางร้านก็มีรายได้เพิ่มขึ้น อยากให้มันนโยบายนี้ต่อไปเรื่อย ๆ ...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 1, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยเป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลวางไว้ คือ การเน้นการช่วยเหลือลดภาระค่าครองชีพแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่พอใจกับนโยบายนี้ และทางร้านตัวเองก็พอใจกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ แต่นโยบายนี้ยังไม่แน่นอนว่าจะมีตลอดไปไหม และยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้จริง เพราะคนจนก็ยังจนต่อไปอยู่เหมือนเดิม แค่ช่วยให้มีอยู่มีกินดีขึ้นเท่านั้น...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไม่อาจแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำอย่างยั่งยืน เนื่องจากไม่ได้สร้างรายได้เพิ่มเติมนัก และยังทำให้ยากที่จะวัดหรือติดตามผลว่าเมื่อทุ่มงบประมาณจำนวนมหาศาลลงไปแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง ตัวชี้วัดจึงสะท้อนเพียงจำนวนผู้เข้าร่วมซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้า (input) ไม่ใช่ผลลัพธ์

(output) หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากโครงการ ส่วนการกระตุ้นเศรษฐกิจนั้น แม้ว่าการศึกษาเชิงประจักษ์อาจจะยังไม่ชัดเจนนักว่าช่วยได้จริงหรือไม่ แต่การจ่ายเงินเข้ากระเป๋าผู้มีรายได้น้อยโดยตรงย่อมกระตุ้นเศรษฐกิจได้ดีกว่าการอุดหนุนผู้มีรายได้น้อย เนื่องจากคนที่มีรายได้น้อยมักจะนำเงินไปใช้จ่ายเป็นหลักซึ่งจะช่วยให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ผู้มีรายได้น้อยปานกลางหรือสูงจะมีสัดส่วนในการออมเงินที่มากกว่า...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป้าหมายของรัฐบาลต้องการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำและขจัดความยากจน การจ่ายเงินโดยตรงเข้ากระเป๋าคนจนยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นในทางอ้อม หากเทียบกับการให้สินค้าหรือบริการฟรี การจ่ายเงินโดยตรงนั้นจะกระตุ้นเศรษฐกิจได้ดีกว่า...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 4, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2564)

“...นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นโครงการที่ดี มุ่งช่วยเหลือคนจนจริง ๆ แต่ยังไม่แน่นอน การวางโครงสร้างการจ่ายเงินผ่านบัตรนับว่าเป็นนวัตกรรมที่ช่วยสร้างประสิทธิภาพการจ่ายสวัสดิการทั้งในปัจจุบันและในอนาคต แต่หากต้องการให้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นมากกว่าบัตรแจกเงินคนจนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจระยะสั้น รัฐบาลอาจต้องมองว่าจะเพิ่มศักยภาพของกลุ่มคนรายได้น้อยอย่างไร เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในระยะยาวด้วย...”

(ผู้จัดการร้านธงฟ้าสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถแก้ไขปัญหาภาวะค่าครองชีพได้ แต่ไม่สามารถแก้ปัญหาค่าความยากจนได้ เพราะคนที่มีบัตรสวัสดิการส่วนใหญ่ไม่คิดจะประกอบอาชีพ เพราะกลัวว่าถ้ามีรายได้ที่เพิ่มขึ้นแล้วอาจจะโดนตัดสิทธิ์ หรือบางคนอยากมีงานทำอยากการประกอบอาชีพอะไรที่ทำให้มีรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือยั่งยืนแต่ก็เข้าไม่ถึงแหล่งเงินทุนหรือลงทุนไปแล้วไม่ประสบผลสำเร็จ...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 1, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2564)

“...นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐถือเป็นนโยบายที่ดี อยากรู้ให้นโยบายนี้มีต่อไปเรื่อย ๆ เพราะให้ผู้มีรายได้น้อยในกลุ่มพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียงได้รับสวัสดิการจากรัฐ ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจริง ๆ แต่ไม่ได้แก้ไขปัญหาความยากจนได้ เพราะถ้าหมดโครงการนี้ไปแล้ว คนจนก็ยังจนเหมือนเดิมหรืออาจลำบากกว่าเดิมเพราะไม่มีเงินจากทางภาครัฐเข้ามาช่วยอีกต่อไป...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 2, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้เพราะคนที่จนจริง ๆ ก็ยังจนอยู่แค่มีเงินจากภาครัฐมาช่วยให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นเล็กน้อยเท่านั้น...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 3, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

“...นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้ เพราะคนจนในชนบทหรือในบ้านเราส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตรมีทั้งที่เป็นเจ้าของที่ดินหรือเช่าที่ดินจากผู้อื่น คนกลุ่มนี้ยากจนเพราะราคาพืชผลการเกษตรราคาตกต่ำ และยังมีภาระหนี้สินทั้งในระบบและนอกระบบจากการกู้ยืมเงินมาลงทุนในการผลิต ส่วนแรงงานรับจ้างภาคเกษตรคน กลุ่มนี้ไม่มีทักษะการผลิตอย่างอื่นจึงต้องหาเลี้ยงชีพจากการรับจ้างในภาคเกษตร ซึ่งมีรายได้และระยะเวลาการทำงานที่ไม่แน่นอน สำหรับแรงงานรับจ้างก่อสร้างหรือประกอบอาชีพอื่น ๆ เป็นกลุ่มที่ต้องเผชิญกับความเสี่ยงจากความผันผวนทางเศรษฐกิจ ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจได้รับผลกระทบจากปัญหาการลดค่าจ้าง การถูกเลิกจ้าง เมื่อกลับมาอยู่ในท้องถิ่นชนบทก็ไม่มีรายได้และอาชีพ...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 4, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2564)

“...นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้จริง เพราะเงื่อนไขและสิทธิในบัตรที่ให้ไม่เท่ากัน ที่ทำให้ได้ประโยชน์ไม่เท่ากัน เมื่อคนได้บัตรที่อยู่ในเขตชนบทได้เงินน้อยกว่า คิดเป็นเม็ดเงินก็ได้น้อยกว่า ก็เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างจนในเมือง กับจนในชนบท...”

(ประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 5, สัมภาษณ์, 11 มีนาคม 2564)

จากการสัมภาษณ์ ว่านโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้จริงหรือไม่ สรุปได้ว่า จากการประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่านโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความจำเป็นมากกับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ผู้ยากจนจริง ๆ โดยเฉพาะในช่วงสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ทำให้เป็นผู้ไม่มีรายได้อประจำและผู้ที่ไม่สามารถประกอบอาชีพที่มีรายได้อประจำได้ จึงอยากให้รัฐบาลมีนโยบายนี้ต่อไปเรื่อย ๆ แต่นโยบายนี้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้จริง แค่ช่วยส่งเสริมให้คนจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมาเล็กน้อยเท่านั้น

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร สรุปผลตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร สรุปผลดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นประชาชนที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำนวน 396 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.60 มีสถานภาพสมรส จำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 64.4 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 292 คน คิดเป็นร้อยละ 73.70 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.80 และมีรายได้ 30,001-100,000 บาท/ปี จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 ตามลำดับ

2. การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านผลลัพธ์ ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ ด้านบริบท ($\bar{X} = 4.07$) และด้านปัจจัยนำเข้า ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล สามารถสรุปผลได้ดังนี้

3.1 จำแนกตามคุณลักษณะ ด้านเพศ โดยใช้ค่าสถิติทีทดสอบ คือ

(t-test) ชนิด Independent Samples ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 จำแนกตามคุณลักษณะ ด้านอายุ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 จำแนกตามคุณลักษณะ ด้านสถานภาพการสมรส พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 จำแนกตามคุณลักษณะด้านระดับการศึกษา พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 จำแนกตามคุณลักษณะ ด้านอาชีพ พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.6 จำแนกตามคุณลักษณะ ด้านรายได้เฉลี่ยต่อปี พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จากการศึกษาสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านกระบวนการ ดังต่อไปนี้

ควรส่งเสริมการอาชีพในชุมชน และหาแหล่งจำหน่ายสินค้าให้ผู้สูงอายุที่ประกอบอาชีพ ตามแนวทางที่ได้ไปฝึกอบรมอาชีพ เนื่องจากผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่อาศัยในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ เมื่อเข้ารับการอบรมฝึกอาชีพแล้ว ก็ไม่สามารถต่อยอดได้ เนื่องจากไม่มีเงินลงทุนและสภาพร่างกายที่ไม่เหมาะกับการประกอบอาชีพใหม่ และไม่มีผู้ประกอบการรายใดรับผู้สูงอายุเข้าทำงานและควรมีการแนะนำให้ผู้ลงทะเบียน

เข้ารับการฝึกอบรม เลือกอาชีพที่ตนตั้งใจอยากพัฒนาเพื่อไม่ให้เสียโอกาสกับผู้อื่น เนื่องจากมีผู้ลงทะเบียนเข้ารับการฝึกอบรม แต่ไม่มาเข้าร่วมฝึกอบรมทำให้เสียโอกาสกับผู้ออกอบรมรายอื่น ๆ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งร้านค้าชุมชนและให้ชุมชนเข้าไปบริหารจัดการในรูปแบบของสหกรณ์ร้านค้า ซึ่งจะทำผลประโยชน์กลับไปคืนสู่ชุมชนอาจจะในรูปแบบของเงินเฉลี่ยคืนจากการเข้ามาใช้บริการและเงินปันผลตามหุ้น เป็นต้น

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านปัจจัยนำเข้า ดังต่อไปนี้

ควรพิจารณาเพิ่มวงเงินค่าใช้จ่ายและสิทธิในด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับรูปแบบการใช้ชีวิตในแต่ละพื้นที่ ควบคู่กับการพิจารณาเพิ่มร้านค้าธงฟ้าประชารัฐ เพิ่มเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือ EDC ตามร้านธงฟ้าประชารัฐ ตลอดจนจุดให้บริการบัตรเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐให้มีความทั่วถึงและครอบคลุมมากขึ้น พร้อมประชาสัมพันธ์วิธีการใช้แอปพลิเคชันเป๋าตังสำหรับชำระเงินผ่านโทรศัพท์สมาร์ทโฟนให้ประชาชนได้เรียนรู้วิธีการใช้งานที่ง่ายขึ้น ควรให้บัตรสวัสดิการของรัฐสามารถนำไปแลกซื้อสินค้าของชุมชนได้เป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนเพราะเนื่องจากว่าที่ผ่านมาผลประโยชน์ไปตกอยู่กับสินค้าของผู้ประกอบการรายใหญ่

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านบริบท ดังต่อไปนี้

ภาครัฐควรให้ความสำคัญและใช้เวลากับการสื่อสารให้หน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนรับรู้ในช่วงก่อนเริ่มโครงการ และประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในระหว่างที่ดำเนินโครงการอาจจะเป็นสื่อวีดิทัศน์ เนื้อหากระชับ ตรงประเด็น เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของโครงการและประชาชนมีความเข้าใจถึงสิทธิที่ตนเองจะได้รับ ควรปรับขยายระยะเวลาที่ไปลงทะเบียนเพราะยังมีคนยากจนกลุ่มใหญ่ยังไม่ถึงอินเทอร์เน็ต และประชาชนที่อยู่ห่างไกลไม่สามารถเดินทางมาสมัคร ณ จุดที่กำหนดไม่ทัน เช่น ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นหรือสำนักงานเขตที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดช่วยดำเนินงานประชาสัมพันธ์ เนื่องจากยังมีคนชราและคนพิการ ผู้ป่วยติดเตียงที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลที่ไม่สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ตที่ไม่สามารถเดินทางมารับลงทะเบียนเองได้ทำให้ผู้ที่ยังไม่ทราบข่าวสารหรืออาจทราบหลังจากที่การปิดรับสมัครขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐผู้มีรายได้น้อยค่อนข้างน้อยไปแล้วพลาดโอกาสดังกล่าว

4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านผลลัพธ์ ดังต่อไปนี้

ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ควรกำหนดให้มีการสร้างระบบประเมินผลนโยบายที่เหมาะสม โดยมีการติดตามผลการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสอบถามถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหาจากการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงนโยบายให้บรรลุต่อเป้าหมายแห่งรัฐต่อไปและมีการลงพื้นที่ตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่จริง ๆ ของผู้ลงทะเบียนรับสิทธิไม่ใช่แค่แค่ในระบบเงินฝากหรือเงินหมุนเวียนในบัญชี เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำและประเด็นคนจนจริง ๆ ไม่ได้รับสิทธิ์

5. จากการประเมินการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่านโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความจำเป็นมากกับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ผู้ยากจนจริง ๆ โดยเฉพาะในช่วงสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันทำให้เป็นผู้ไม่มีรายได้อุปโภคและผู้ที่ไม่สามารถประกอบอาชีพที่มีรายได้อุปโภคได้ จึงอยากให้รัฐบาลมีนโยบายนี้ต่อไปเรื่อย ๆ แต่นโยบายนี้ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้จริง แต่ช่วยส่งเสริมให้คนจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมาเล็กน้อยเท่านั้น

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลในประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้นเป็นเครื่องมือที่ภาครัฐใช้แก้ไขปัญหาลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจให้กับประชาชนที่ขาดโอกาสเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่ผู้มีรายได้น้อยใน 4 มิติ ได้แก่ การมีงานทำ การฝึกอบรมและการศึกษา การเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบและการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐานการให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นการจัดสรรงบประมาณโดยตรงไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อเศรษฐกิจฐานรากคือประชาชนผู้มีรายได้น้อยและเกษตรกรที่ลงทะเบียนในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐโครงการบัตร

สวัสดิการแห่งรัฐมีหลักการเหมือนกับแนวคิดรัฐสวัสดิการคือความยุติธรรมทางสังคมต่อประชาชน สร้างความเท่าเทียมกันทางโอกาส จากการจัดสรรทรัพยากรทางสังคมชัดเจนให้กับผู้เสียเปรียบทางสังคมตั้งแต่กำเนิดหรือขาดโอกาสเข้าถึงทรัพยากรทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นโครงการที่ริเริ่มขึ้นมาใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ งามวิทย์โรจน์ (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการตอบสนองของประชาชนที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: ศึกษากรณีชุมชนนครไชยศรี กรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและวิจัยสำรวจใน ส่วนของการวิจัยสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนนครไชยศรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 278 คน ผลการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและปัจจัยที่มีผลต่อการตอบสนองของประชาชนต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ พบว่า ภาพรวมอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D = 0.432) และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณี แยมพราย (2562, หน้า 136-137) ได้ทำการศึกษาเรื่องการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: กรณีศึกษาเขตลาดกระบัง การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงสภาพการดำเนินงาน ปัญหา ผลการดำเนินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตลาดกระบัง เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนา วางแผน ปรับปรุงและกำหนดนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพต่อไป การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ โดยทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตลาดกระบังโดยการประเมินนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาของนโยบาย ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในเขตลาดกระบังมีความเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐว่ามีความเหมาะสมในระดับมากเช่นกัน

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของการประเมินผลนโยบายบัตร

สวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้มีบัตรที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เกี่ยวกับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์

ของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ ปัญญาสงค์ (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนำนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปปฏิบัติใน เขตเทศบาลตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบโดยแยกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปรากฏว่า จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณี แยมพราย (2562, หน้า 136-137) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: กรณีศึกษาเขตลาดกระบัง ซึ่งคุณสมบัติส่วนบุคคลของประชาชนในเขตลาดกระบังที่มีผล ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐนั้น พบว่า เพศที่แตกต่างกันมีความ คิดเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทุกด้านไม่แตกต่างกัน อายุที่แตกต่างกันมีความ คิดเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านเนื้อหาและด้านกระบวนการแตกต่างกัน ขณะที่มีความคิดเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านผลลัพธ์ไม่แตกต่างกัน อาชีพ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทุกด้านแตกต่างกัน รายได้ ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านเนื้อหาและด้าน กระบวนการไม่แตกต่างกัน ขณะที่มีความคิดเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้าน ผลลัพธ์แตกต่างกัน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อนโยบายบัตรสวัสดิการ แห่งรัฐด้านเนื้อหาและด้านกระบวนการไม่แตกต่างกัน ขณะที่มีความคิดเห็นต่อนโยบาย บัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านผลลัพธ์แตกต่างกัน ส่วนด้านประเภทของการใช้บัตรที่แตกต่าง กัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐทุกด้านแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอแนวปฏิบัติ ดังนี้

1.1 นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านบริบท ควรให้ความสำคัญและใช้ เวลากับการสื่อสารให้หน่วยงานต่าง ๆ และประชาชนรับรู้ในช่วงก่อนเริ่มโครงการ และ ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในระหว่างที่ดำเนินโครงการอาจจะเป็นสื่อวีดิทัศน์ เนื้อหา กระชับ ตรงประเด็น เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของโครงการและประชาชนมีความเข้าใจถึง สิทธิที่ตนเองจะได้รับ ระยะเวลาที่ไปลงทะเบียนเพราะยังมีคนยากจนกลุ่มใหญ่ยังไม่ถึง อินเทอร์เน็ต และประชาชนที่อยู่ห่างไกลไม่สามารถเดินทางมาสมัคร ณ จุดที่กำหนดได้ทัน

เช่น ให้องค์กรปกครองท้องถิ่นหรือสำนักงานเขตที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุดช่วย
ดำเนินงานประชาสัมพันธ์

1.2 นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านปัจจัยนำเข้า ควรมียุทธศาสตร์การ
ย้ายวงเงินในด้านที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ไปใช้ในด้านอื่นได้หรือยกยอดเงินคงเหลือไปสมทบใน
เดือนถัดไปได้ ควรประชาสัมพันธ์ร้านค้าให้เข้าโครงการร้านค้าธงฟ้าประชารัฐเพิ่มขึ้น
ควรเพิ่มจำนวนเครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือ EDC ใช้งานมีความสะดวกเหมาะสม
หรือสามารถใช้บัตรในการเลือกซื้อสินค้าในท้องถิ่นได้ และควรประชาสัมพันธ์วิธีการใช้
แอปพลิเคชันเป้าตังสำหรับชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือให้ประชาชนได้เรียนรู้
วิธีการใช้งานที่ง่ายขึ้น

1.3 นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านกระบวนการ ควรมีการปรับปรุง
ระบบการชำระเงินมิให้เกิดการชำรุดหรือใช้งานไม่ได้ และควรเชิญชวนให้ร้านค้าภายใน
ชุมชนเข้ามาร่วมโครงการเป็นร้านค้าธงฟ้า เพื่อให้มีร้านค้าที่สามารถนำบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ไปใช้ได้มากยิ่งขึ้น ควรมีการแนะนำให้ผู้ลงทะเบียนเข้ารับการศึกษาฝึกอบรม เลือกอาชีพที่ตน
ตั้งใจอยากพัฒนาเพื่อไม่ให้เสียโอกาสกับผู้อื่น เนื่องจากมีผู้ลงทะเบียนเข้ารับการศึกษา
แต่ไม่มาเข้าร่วมฝึกอบรมทำให้เสียโอกาสกับผู้ออกอบรมรายอื่น ๆ

1.4 นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านผลลัพธ์ ควรกำหนดให้มีการสร้าง
ระบบประเมินผลนโยบายที่เหมาะสม โดยมีการติดตามผลการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐจาก
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสอบถามถึงปัญหาและการแก้ไขปัญหาจากการใช้บัตรสวัสดิการ
แห่งรัฐ รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง
นโยบายให้บรรลุต่อเป้าหมายแห่งรัฐต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอแนวปฏิบัติ ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในพื้นที่ อื่น ๆ
เพื่อเป็นการเปรียบเทียบว่า ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านพื้นที่ วัฒนธรรม
และวิถีชีวิตของประชาชนที่ต่างกัน จะเกิดความแตกต่างในการนำนโยบายบัตรสวัสดิการ
แห่งรัฐไปปฏิบัติหรือไม่ เพื่อให้เกิดแนวทางในการกำหนดนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่มี
ประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดในอนาคต

2.2 ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เช่น คุณภาพชีวิตของผู้มีบัตร เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์การประชุมกลุ่มย่อยระดมความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมบัญชีกลาง. (2560). *พระราชรัฐสวัสดิการ การให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ*. http://www.epayment.go.th/home/app/media/uploads/files/project_4_doc_18-09-2017.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2563.
- กรมบัญชีกลาง. (2561). *กรมบัญชีกลางสรุปผลงานบัตรสวัสดิการแห่งรัฐรอบ 4 เดือนแรก*. <http://www.cgd.go.th/cs/internet/internet/ข่าวแจกกรมบัญชีกลาง.html> สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2563.
- กรรณิกา แผงดา. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้มีรายได้น้อยในโครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ 2560 กรณีศึกษาผู้ที่มาลงทะเบียนในธนาคารกรุงไทย สาขาคลองสามวา. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
- กระทรวงมหาดไทยและสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2562). *รายงานสรุปฉบับผู้บริหาร (Executive Summary) โครงการประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทยนิยม ยั่งยืน*. http://moi.go.th/pls/portal/docs/PAGE/MOI_2555/MOI/TAB1036652/EXECU-SUMMARY.PDF สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มกราคม 2563.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2557). *การประเมินผลนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรการเจริญพันธุ์แห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2553-2557)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กลุ่มจังหวัดสกล. (สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร). <http://th.wikipedia.org/wiki/จังหวัดสกลนคร> สืบค้นเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2563.
- จิราภรณ์ สิงห์บุญมี. (2562). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตและฝึกออาชีพของผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 6 ประจำปี พ.ศ. 2562 “สังคมผู้สูงวัย: โอกาสและความท้าทายของอุดมศึกษา”*.
- ชุมพร ฉ่ำแสง และคณะ. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาลศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดนครนายก. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะแพทยศาสตร์*.

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐคุณัย ประเทืองบริบูรณ์. (2561). *ความคิดเห็นที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐของประชาชนในเขตตำบลลำปางหลวงอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง*. วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, 5(2), กรกฎาคม-ธันวาคม.
- ติรัส ตฤณเดชะ. (2562). *ปัจจัยทางวัฒนธรรมกับความสำเร็ของนโยบายรัฐสวัสดิการในประเทศไทย*. คณะรัฐศาสตร์ กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพล ชื่นจวบ. (2562). *บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: เครือข่ายนโยบายและการเมืองนครในจังหวัดพิษณุโลก*. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไทยรัฐฉบับพิมพ์. (2560). *บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ*. <http://www.thairath.co.th/news/business/1086287> สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2563.
- ธนาคารออมสิน. (2562). *สวัสดิการแห่งรัฐลงทะเบียนผู้มีรายได้น้อยคืออะไร*. [http://www.gsb.or.th/Blogs/Financial/7waysSavings-\(1\).aspx](http://www.gsb.or.th/Blogs/Financial/7waysSavings-(1).aspx) สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2563.
- ธร ปิติตล และวีระวัฒน์ ภัทรศักดิ์กำจร. (2562). *บัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ*. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. http://www.econ.tu.ac.th/public/upload/Past%20Seminar/Welfare_Card_30Apr2019.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2563.
- ธีรศิลป์ กัณธาและคณะ. (2562). *บัตรสวัสดิการแห่งรัฐกับการพัฒนาที่ยั่งยืน*. สถาบันวิจัยและพัฒนา กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นิด้าโพล. (2560). *การประเมินผลการรับรู้และเข้าใจของประชาชนต่อการดำเนินงานตามนโยบายสำคัญของรัฐบาล ประจำปีงบประมาณ 2560 เรื่อง "บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บัตรผู้มีรายได้น้อย)"*. https://hq.prd.go.th/plan/ewt_news.php?nid=4632&filename=index. สืบค้นเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2563.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ. (2553). *สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- พัชรกันย์ เขียรชุตินันท์. (2562). นโยบายสาธารณะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีรายได้น้อย ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 6(2).
- พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. (2546). *การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทย*. http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20150813133735.pdf สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2563.
- พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. (2556). *สังคมนวัตกรรมพระราชดำริสู่การพัฒนา พัฒนาอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ภูวกฤต เหมหาชาติ. (2558). นโยบายประชานิยม. *วารสารพุทธจักร*, 69(4), เมษายน.
- มยุรี อนุমানราชชน. (2552). *นโยบายสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: ธรรมการพิมพ์.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). “พระราชบัญญัติ การจัดพระราชรัฐสวัสดิการเพื่อเศรษฐกิจฐานรากและสังคม,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 136 ตอนที่ 25 ก. 2562.
- วิชลินี วิบุลผลประเสริฐ และนายภวินทร์ เตเวียนนันท์. (2560). *ถอดบทเรียนนโยบายไฟฟ้าฟรี สู่โครงการพระราชรัฐสวัสดิการ*. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ).
- วิชาญ ทรายอ่อน. (2560). *โครงการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ*. บทความวิชาการ สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. <http://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2560/hi2560-014.pdf> สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2563.
- วิชญ์ ปัญญารงค์. (2562). *การนำนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐไปปฏิบัติในเขตเทศบาล ตำบลบ้านด่าน อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์*. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ศักดิ์สุตา จิระศุภโชค. (2558). *การประเมินผลนโยบายภาครัฐ ด้านทรัพยากรป่าชายเลนในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี*. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศูนย์ติดตามและพยากรณ์เศรษฐกิจการเกษตร. (ม.ป.ป.) *ข่าวประชาสัมพันธ์*. http://kofc.or.th/?post_type=post สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2563.

- ศูนย์สำรวจความคิดเห็น. (2560). *บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บัตรผู้มีรายได้น้อย)*.
http://nidapoll.nida.ac.th/file_upload/poll/document/20170910085433.pdf
 สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2563.
- ชัยสุรัมย์ ธรรมบุษดี. (2562). *กระบวนการประยุกต์ใช้ตัวแบบสวัสดิการแบบนอร์ดิกในประเทศรายได้ต่ำโดยสัมพัทธ์: กรณีศึกษาการปรับใช้รัฐสวัสดิการตัวแบบนอร์ดิกในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ยุโรปศึกษาแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2560). “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (บัตรผู้มีรายได้น้อย)”.
<http://nidapoll.nida.ac.th> สืบค้นเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2563.
- _____. (2562). *นโยบายสาธารณะ (Public Policy)*. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สถาบันวิจัยประชาชนและสังคมมหาวิทยาลัยมหิดล. (2561). *สุขภาพคนไทย 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมพิศ สุขแสน. (2545). *เทคนิคการวางแผนและการประเมินผล: เอกสารประกอบการบรรยาย*. อุดรดิตต์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.
- สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2561). *ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจนในสังคมไทย*. *ไทยคู่ฟ้าวารสาร*, เมษายน - มิถุนายน.
- สำนักงานสถิติจังหวัดสกลนคร. (2562). *ระบบนำเสนอข้อมูลประชากรที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ จังหวัดสกลนคร*.
- สำนักนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2561). *มาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ*. ข่าวกระทรวงการคลัง. ฉบับที่ 3/2561.
- สุวรรณณี แยมพราย. (2562). *การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: กรณีศึกษาเขตลาดกระบัง*. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 8(1), มกราคม - เมษายน.
- เสาวลักษณ์ งามวิทย์โรจน์. (2561). *การศึกษาการตอบสนองของประชาชนที่มีต่อนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ: ศึกษากรณีชุมชนนครไชยศรี กรุงเทพมหานคร*. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาลัยรามคำแหง. จาก
<http://sakonnk.nso.go.th/index.php/nso-003/332-2018-09-27-09-38-48>
 สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2563.

- อมรรัตน์ มารูปหมอก. (2554). *การประเมินผลนโยบายการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน : ศึกษากรณีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เขต 2. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อริยา กองวงษา. (2562). *การประเมินผลนโยบายโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ : ศึกษากรณีการขึ้นทะเบียนบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ในพื้นที่อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง.* คณะรัฐศาสตร์ กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Anderson, J.E. (1984). *Public Policy-Making*. 3rd ed. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Anderson, James E. 1994. *Public Policy – Making: Introduction*. 2nd. New York: Houghton Mifflin Company.
- Arthur F. Bentley (1949). *The Process of Government: A Study of social Pressure*. Illinois: The Principia press of Illinois.
- Carl, J. Friedrich. (1963). *Man and His Government*. New York: McGraw – Hill.
- David B. Truman (1971). *The Governmental Process: Political Interests and Public Opinion*.
- Dror, Yehezkel. (1968). *Public Policymaking Reexamined*. Scranton, Penn: Chandler.
- Dye, Thomas R. (1984). *Understanding Public Policy*. (5th ed). Englewood Cliffs. New Jersey: Prentice –Hall, Inc.
- Dye, T. (1966). *Politics, Economics and the Public Policy Outcomes in the Fifty States*. Chicago: Rand–McNally.
- _____. (1984). *Understanding Public Policy*. 5th ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice–Hall, Inc.
- Easton, David. (1953). *The Political System An Inquiry in to the State of Political Science*. New York: Alfred A. Knorf.
- Easton, D. (1965). *A system analysis of political life*. New York: Wiley.
- Eulau, Heinz and Kennett Prewitt. (1973). *Labyrinths of Democracy*. Indianapolis: Bobbs – Merrill.

- Fink A. (2005). *Evaluation Fundamentals, 2nd Edition*. California: Sage Publications, Inc.
- Frank, Andre G. (1971). *Sociology of Development and Underdevelopment of Sociology*. London: Pluto Press.
- Give Directly. (2018). *องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรที่ดำเนินงานในแอฟริกาตะวันออกที่ช่วยให้ครอบครัวที่อาศัยอยู่ใน ความยากจนสูง ด้วยการ โอนเงินแบบไม่มีเงื่อนไขให้พวกเขาผ่านทางโทรศัพท์มือถือ Give Directly โอนเงินส่วนใหญ่ให้กับคนในเคนยา , ยูกันดา และ รวันดา* . <http://ngthai.com/cultures/16001/ending-poverty-by-giving-money> สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563
- Guardian Australia. (2019). *สำรวจโมเดลบัตรคนจนของออสเตรเลีย*. <http://www.posttoday.com/world/601771> สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2563.
- Hogwood, Brian W. and Gunn, Lewis A. (1984). *Policy Analysis for the Real World*. Oxford: Oxford University Press.
- Lasswell, H. D. & Kaplan, A. (1970). *Power and Society*. New Haven: Yale University Press.
- McConnell, A. (2010). *Policy Success, Policy Failure and Grey Areas In-Between*. *International Public Policy*. 30 (3), 345–362.
- Pressman, J. L. & Wildavsky, A. (1973). *Implementation. (2nd ed)*. California: University of California.
- Prewitt, K., & Verba, S. (1983). *An Introduction to American Government (4th ed.)*. New York: Harper & Row.
- Stufflebeam, Daniel L. (1971). *The Relevance of the CIPP Evaluation Model for Educational Accountability*. Atlantic City, N.J.
- Taro. (2562). *บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คืออะไร*. <http://masii.co.th/blog/บัตรสวัสดิการรัฐ-คือ> สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มกราคม 2563.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rdEd. New York. Harper and Row Publications.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๕๑๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จุวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่วมเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๕๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๕๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จุวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๕๕๕

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๑๓



มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิติโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาครณ์ สวัสดิ์ไธสง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย คุณมกัจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรชัยคุณ)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๕๔ ๐๙๕๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๑๓



มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิธิ การสมดี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จุวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย รมเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จุวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๙๑๓



มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางสาวภัทริยากร คะอังกู

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ

๒. เครื่องมือการวิจัย

๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จุวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จุวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๔๑๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นางจิรา บุญบรรจง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย รมเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อให้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“ดุษฎีสาร รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๓.๑๒/๑๑๘๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนโยธา ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขออนุญาตระงับการทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน นายอำเภอพังโคน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอลดงใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขออนุญาตให้ท่านอนุญาตให้นักศึกษาทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรชัยคุณ)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๕๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายอำเภอเมืองสกลนคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำรงหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ให้นักศึกษารายดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพ็ชรัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๒๕๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๒๘๐ ถนนโยธา ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ร้านธงฟ้าประชารัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ให้นักศึกษารายดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๕๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๕๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๒๘๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นางสาวสุกใส เมามี่จันทร์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๓๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๒๘๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนา

เรียน นายชายเมืองสิงห์ วงศ์วรรณศรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๒๘๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นายศรเพชร กวนทาลา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.บ.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย รมเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๓๔๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๒๘๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนา

เรียน นายเสาะ นอนเปื่อย

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จุวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.บ.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จุวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๒๘๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการพัฒนา

เรียน นางจันทิมา แก่นวิโรจน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรธัญญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๒๘๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นางสาวสวริย์ เลิศไพฑูริยกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๓๔๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๒๘๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นางดวงใจ ต้นเสนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ที่ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรชญกรณ์)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๓๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๒๘๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นางสาววิชุดา ถาพุมมา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศีกานต์ เพียรฉัญญกรณ)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๓๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๒๘๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นางชัชฎาภรณ์ ทรัพย์เจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จุวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรฉัตรคุณกร)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๓๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จุวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”



ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๒๘๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๘ มีนาคม ๒๕๖๔

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนา

เรียน นายถนัด เศษโฮม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายชัยวัฒน์ จูวรรณ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๒๔๒๖๔๒๓๑๑๗ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย รมเย็น เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญเสนอแนวทางพัฒนาการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แบบยกเว้น จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เลขที่ใบรับรอง ๐๗๖/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรชัยธรรม)

ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๓๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายชัยวัฒน์ จูวรรณ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๗๔๔ ๐๙๙๔

“อยู่สกล รักสกล ทำเพื่อสกลนคร”

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล คณบดีคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาครุณ์ สวัสดิ์ไธสง กรรมการบริหารหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิธิ การสมดี อาจารย์ประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตร ภาควิชาสังคมศาสตร์และพลศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. นางสาวภัทรียา คะอังกู ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม เทศบาลนครสกลนคร จังหวัดสกลนคร
5. นางจิรา บุญบรรจง ตำแหน่ง พัฒนาการอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

รายชื่อผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐและประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
เพื่อสัมภาษณ์หาแนวทางพัฒนาโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

1. นางสาวสุกใส เมามี่จันทร์
2. นายชายเมืองสิงห์ วงศ์วรรณศรี
3. นายศรเพชร กวนทาลา
4. นางรัชฎาภรณ์ ทรัพย์เจริญ
5. นางสาวสวริย์ เลิศไพบูลวนิช
6. นายเสาะ นอนเปื่อย
7. นางดวงใจ ตันเสนา
8. นางสาววิชุดา ถาทุมมา
9. นางจันทิมา แก่นวิโรจน์
10. นายถนัด เดชไฮม

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ซึ่งผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากท่านโปรดตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นของท่าน ทั้งนี้คำตอบที่ได้จากท่านจะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการนำผลการวิเคราะห์มาใช้เป็นแนวทางพิจารณาวางแผนส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร

3. คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง สำหรับการศึกษาค้นคว้าวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและจะนำไปใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดี ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้

นายชัยวัฒน์ จูวรรณ

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รุ่นที่ 12

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใน หรือข้อความลงในช่องว่าง ตรงกับความป็นจริงของท่าน

1. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

2. อายุ

- 1) อายุ 18-30 ปี 2) อายุ 31-40 ปี 3) อายุ 41-50 ปี
 4) อายุ 51 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพสมรส

- 1) โสด 2) สมรส
 3) หม้าย/หย่าร้าง 4) อื่น ๆ ระบุ.....

4. ระดับการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี 2) ปริญญาตรี 3) สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

- 1) เกษตรกร 2) ค้าขาย 3) นักศึกษา
 4) พนักงานบริษัทเอกชน 5) รับจ้างทั่วไป 6) อื่น ๆ ระบุ.....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- 1) รายได้ไม่เกิน 30,000บาท/ปี 2) รายได้ 30,001-100,000 บาท/ปี
 3) รายได้ 100,001 บาท/ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมือง
สกลนคร จังหวัดสกลนคร

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นต่อ นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งกำหนดระดับการประเมินผลนโยบาย ดังนี้

- | | | |
|---|---------|-------------------------|
| 5 | หมายถึง | เห็นด้วยระดับมากที่สุด |
| 4 | หมายถึง | เห็นด้วยระดับมาก |
| 3 | หมายถึง | เห็นด้วยปานกลาง |
| 2 | หมายถึง | เห็นด้วยระดับน้อย |
| 1 | หมายถึง | เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด |

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปานกลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อยที่สุด)
ด้านบริบท						
1	นโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความชัดเจน					
2	การดำเนินงานของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ความต้องการของผู้มีรายได้น้อย					
3	มาตรการในการแก้ปัญหาความยากจน ด้วยนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความชัดเจน					

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปานกลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อยที่สุด)
दानบริบท (ต่อ)						
4	การดำเนินงานของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐสอดคล้องกับบริบทของชุมชน					
5	การกำหนดสิทธิของผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความเหมาะสม					
दानปัจจัยนำเข้า						
6	เจ้าหน้าที่ดูแลและให้คำแนะนำแก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีความเหมาะสม					
7	วงเงินค่าซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็น จากร้านธงฟ้าและร้านอื่น ๆ ที่กระทรวงกำหนดให้ มีความเหมาะสม					
8	การเป็นโครงการเพื่อรองรับมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตใน 4 มิติ ได้แก่ การมีงานทำ การฝึกอบรมอาชีพ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน					
9	บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ มีวัตถุประสงค์และรูปแบบของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเหมาะสมกับการใช้งาน					
10	เครื่องรับชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์หรือ EDC ใช้งานมีความสะดวกเหมาะสม					

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปานกลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อยที่สุด)
ด้านปัจจัยนำเข้า (ต่อ)						
11	แอปพลิเคชันเป่าตั้งสำหรับชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ มีความสะดวกเหมาะสม					
ด้านกระบวนการ						
12	การดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่งเสริมด้านกรมืองานทำ					
13	การดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่งเสริมด้านกรฝึกอบบรมอาชีพและการศึกษา					
14	การดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่งเสริมการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ					
15	การดำเนินงานโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐส่งเสริมการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน					
16	กระบวนการใช้บัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีความเหมาะสม					
17	กระบวนการใช้แอปพลิเคชันเป่าตั้งสำหรับชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ มีความเหมาะสม					

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปานกลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อยที่สุด)
ด้านผลลัพธ์						
18	ทบทวนพึงพอใจโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านการมีงานทำ					
19	ทบทวนพึงพอใจโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านการอบรมอาชีพและการศึกษา					
20	ทบทวนพึงพอใจโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ					
21	ทบทวนพึงพอใจโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้านการเข้าถึงสิ่งจำเป็นพื้นฐาน					
22	ทบทวนพึงพอใจในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ					



**แบบสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐและประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐและประชาชนผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ

ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....อาชีพ.....
วันที่ให้สัมภาษณ์.....เวลา.....น.
สถานที่สัมภาษณ์.....

ขอคำถาม

1. ท่านมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ด้านบริบท อย่างไร
2. ท่านมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ด้านปัจจัยนำเข้า อย่างไร
3. ท่านมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ด้านกระบวนการ อย่างไร
4. ท่านมีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ
ด้านผลลัพธ์ อย่างไร
5. ท่านคิดว่านโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สามารถแก้ไขปัญหาความยากจน
ได้จริงหรือไม่

ภาคผนวก ง

ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์แบบตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย
เรื่อง การประเมินผลนโยบายยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร

คำชี้แจง

- +1 หมายถึง คำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและระดับความคิดเห็น
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและระดับความคิดเห็น
- 1 หมายถึง คำถามไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาและระดับความคิดเห็น
- ให้นำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item congruency)

$\sum R$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ (1) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50–1.00 มีค่าความ

เที่ยงตรงสูงใช้ได้

เกณฑ์ (2) ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุงยังใช้

ไม่ได้

ตอนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำถาม การวิจัยข้อที่	คะแนนการพิจารณา					$\sum R$	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

คำถาม การวิจัยข้อที่	คะแนนการพิจารณา					$\sum R$	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ตอนที่ 2 การประเมินผลนโยบายยบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร
จังหวัดสกลนคร

คำถาม การวิจัยข้อที่	คะแนนการพิจารณา					$\sum R$	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
ด้านบริบท								
1	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
2	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
3	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
4	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
5	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ด้านปัจจัยนำเข้า								
6	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
7	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
8	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
9	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
10	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ด้านกระบวนการ								
12	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

คำถาม การวิจัยข้อที่	คะแนนการพิจารณา					$\sum R$	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
ด้านกระบวนการ (ต่อ)								
15	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
ด้านผลลัพธ์								
18	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
19	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	5	1	ใช้ได้

ภาคผนวก จ

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายด้านและค่าความเชื่อมั่น
ของแบบสอบถามทั้งฉบับ

ตาราง 26 ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินผลนโยบายบัตรสวัสดิการแห่งรัฐในเขตอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร เป็นรายด้าน/ข้อ (Reliability) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .845

ด้าน	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกราย ข้อ/ด้าน
1. ด้านบริบท	1	.840
	2	.569
	3	.485
	4	.572
	5	.840
ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน		.661
2. ด้านปัจจัยนำเข้า	6	.631
	7	.840
	8	.631
	9	.840
	10	.631
	11	.502
ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน		.679
3. ด้านกระบวนการ	12	.508
	13	.604
	14	.795
	15	.725
	16	.840
	17	.631
	ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน	

ตาราง 26 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนกราย ข้อ/ด้าน
4. ด้านผลลัพธ์	18	.840
	19	.631
	20	.693
	21	.840
	22	.631
ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน		.727

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.845	28

ภาคผนวก ช

ภาพการสัมภาษณ์ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ
และผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเพื่อหาแนวทางพัฒนา



ภาพประกอบ 14 ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ คนที่ 1



ภาพประกอบ 15 ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ คนที่ 2



ภาพประกอบ 16 ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ คนที่ 3



ภาพประกอบ 17 ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ คนที่ 4



ภาพประกอบ 18 ผู้จัดการร้านธงฟ้าประชารัฐ คนที่ 5



ภาพประกอบ 19 ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 1



ภาพประกอบ 20 ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 2



ภาพประกอบ 21 ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 3



ภาพประกอบ 22 ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 4



ภาพประกอบ 23 ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ คนที่ 5

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายชัยวัฒน์ จุวรรณ
วัน เดือน ปีเกิด	12 เมษายน 2531
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 409/1 หมู่ 14 ตำบลเชียงเคี่ยน อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้จัดการร้านไลค์คอมโมบาย
สถานที่ทำงาน	ร้านไลค์คอมโมบาย 409/1 หมู่ 14 ตำบลเชียงเคี่ยน อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2544	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนิรมลวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2547	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดพระธาตุนารายณ์เจงเวง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2550	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ โรงเรียนสกลนครธุรกิจบัณฑิต อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2552	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาคอมพิวเตอร์ ธุรกิจ โรงเรียนสกลนครธุรกิจบัณฑิต อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2554	ปริญญาตรีบริหารธุรกิจ (บธบ.) (แขนงคอมพิวเตอร์ธุรกิจ) มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
พ.ศ. 2564	ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

